

TOPLUMSAL CİNSİYET BAĞLAMINDA
BELEDİYELERİN KADINA YÖNELİK
SOSYAL POLİTİKALARI ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA
(BODRUM BELEDİYESİ ÖRNEĞİ)

Yüksek Lisans Tezi

Ezgi AKGÜL AKALAN

Eskişehir 2024

TOPLUMSAL CİNSİYET BAĞLAMINDA BELEDİYELERİN KADINA YÖNELİK
SOSYAL POLİTİKALARI ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA
(BODRUM BELEDİYESİ ÖRNEĞİ)

Ezgi AKGÜL AKALAN

YÜKSEKLİSANSTEZİ

Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Anabilim Dalı

Danışman: Prof. Dr. Yener Şişman

Eskişehir

Anadolu Üniversitesi

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

Ağustos 2024

JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAYI

Ezgi AKGÜL AKALAN' ın “Toplumsal Cinsiyet Bağlamında Belediyelerin Kadına Yönelik Sosyal Politikaları Üzerine Bir Araştırma (Bodrum Belediyesi Örneği)” başlıklı tezi 25/07/2024 tarihinde, aşağıdaki jüri tarafından değerlendirilerek “Anadolu Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Öğretim ve Sınav Yönetmeliği” nin ilgili maddeleri uyarınca, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Anabilimdalında Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

	<u>Unvanı-AdıSoyadı</u>	<u>İmza</u>
Üye(TezDanışmanı)	: Prof.Dr.Yener ŞİŞMAN	
Üye	: Doç.Dr. Bora BALUN	
Üye	: Dr.Öğr.Üy. Cansu ŞENGÜL	

Prof. Dr. Saime ÖNCE

Enstitü Müdürü

ÖZET

TOPLUMSAL CİNSİYET BAĞLAMINDA BELEDİYELERİN KADINA YÖNELİK SOSYAL POLİTİKALARI ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA (BODRUM BELEDİYESİ ÖRNEĞİ)

Ezgi AKGÜL AKALAN

Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Anabilim Dalı

Anadolu Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Ağustos 2024

Danışman: Prof. Dr. Yener ŞİŞMAN

Bu tez çalışması, Bodrum Belediyesi tarafından yürütülen kadın politikalarının etkinliğini ve toplum üzerindeki etkilerini değerlendirmek amacıyla yapılmıştır. Dünya çapında ve Türkiye’de etkisini gösteren küreselleşme ve kapitalizmin yaşadığı krizlerin yanı sıra neo-liberal düşüncenin etkisiyle yönetim anlayışında büyük bir değişim ve dönüşüm gerçekleşmiştir. 1980’lerden itibaren yaşanan bu değişim sürecinde, merkezi yönetimlerin yanı sıra yerel yönetimler de sosyal politikaların uygulanmasında önemli bir rol üstlenmiştir. Bu durum literatürde “sosyal belediyecilik” olarak adlandırılmaktadır. Sosyal belediyecilik, yerel halkın sosyal sorunlarıyla ilgilenen, ekonomik, sosyal ve kültürel taleplerini karşılamak amacıyla faaliyet gösteren bir yaklaşımı ifade etmektedir. Türkiye’de bu yaklaşım özellikle 1990’lardan itibaren bazı Büyükşehir belediyelerinde görülmeye başlamış, 2000’li yıllarda ise yerel yönetim alanındaki reformlarla tüm belediyelerin gündemine girmiştir. Bu araştırmada, sosyal belediyecilik anlayışının görevlerinden biri olan toplumsal cinsiyet eşitliğini sağlamak için ürettiği politikalar Bodrum Belediyesi özelinde incelenmiş, belediyenin bu yaklaşım çerçevesindeki uygulamaları ele alınmış ve halkın bu uygulamalara ilişkin görüşleri araştırılmıştır ve Bodrum Belediyesi’nin kadınlara yönelik şiddetle mücadele, eğitim ve istihdam alanlarında sunduğu hizmetlerin, toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanmasında önemli rol oynadığı tespit edilmiştir. Belediyenin sunduğu sosyal yardımlar, danışmanlık hizmetleri ve eğitim programları, kadınların ekonomik ve sosyal yaşamda daha aktif rol almalarına katkı sağlamaktadır. Bu çalışma, Bodrum Belediyesi’nin kadın politikalarının etkinliğini ortaya koyarak, diğer yerel yönetimlere örnek teşkil edecek nitelikte sonuçlara ulaşmıştır.

Anahtar Kelimeler: Sosyal Devlet, Sosyal Politika, Sosyal Belediyecilik, Bodrum Belediyesi, Yerel Yönetimler, Toplumsal Cinsiyet Eşitliği

ABSTRACT

A RESEARCH ON THE SOCIAL POLICIES OF MUNICIPALITIES TOWARDS WOMEN IN THE CONTEXT OF GENDER

(BODRUM MUNICIPALITY EXAMPLE)

Ezgi AKGÜL AKALAN

Department of Labor Economics and Industrial Relations

Anadolu University, Institution of Graduate Schools, August 2024

Supervisor: Prof. Dr. Yener ŞİŞMAN

This thesis study was conducted to evaluate the effectiveness of women's policies carried out by Bodrum Municipality and their effects on society. A great change and transformation has occurred in the understanding of management under the influence of neo-liberal thought, as well as the crises experienced by globalization and capitalism, which are effective worldwide and in Turkey. In this process of change since the 1980s, local governments as well as central governments have played an important role in the implementation of social policies. This situation is called "social municipalism" in the literature. Social municipalism refers to an approach that deals with the social problems of local people and operates to meet their economic, social and cultural demands. In Turkey, this approach began to be seen in some metropolitan municipalities, especially since the 1990s, and with the reforms in the field of local government in the 2000s, it entered the agenda of all municipalities. In this research, the policies produced by the social municipality approach to ensure gender equality, which is one of its duties, were examined specifically for Bodrum Municipality, the municipality's practices within the framework of this approach were discussed, the public's opinions on these practices were investigated, and the Bodrum Municipality's offers in the fields of combating violence against women, education and employment were examined. It has been determined that services play an important role in ensuring gender equality. The social assistance, consultancy services and training programs offered by the municipality contribute to women taking a more active role in economic and social life. This study revealed the effectiveness of Bodrum Municipality's women's policies and reached results that will set an example for other local governments.

Keywords: Welfare State, Social Policy, Social Municipalism, Bodrum Municipality, Local Governments, Social Gender Equality

TEŞEKKÜR

“Toplumsal Cinsiyet Bağlamında Belediyelerin Kadına Yönelik Sosyal Politikaları Üzerine Bir Araştırma (Bodrum Belediyesi Örneği)” isimli tezimde desteklerinden ve aydınlatıcı fikirlerinden dolayı başta danışmanım Prof. Dr. Yener ŞİŞMAN’a teşekkürü borç bilirim. Değerli jüri üyelerim Doç. Dr. Bora BALUN ve Dr. Öğr. Üy. Cansu ŞENGÜL hocalarıma da yapıcı eleştiri ve değerli katkıları için teşekkür ederim.

Tez sürecimde yaptığım görüşmelerde sunduğu katkı ve yardımlarından ötürü başta Bodrum Belediyesi olmak üzere Bodrum Kadın Dayanışma Derneği’ne ve Şükran ENGİN ATMACA’ya ayrıca teşekkür ederim. Bu zorlu süreçte beni destekleyen, motive eden sevgili eşim İhsan AKALAN ve bütün eğitim hayatım boyunca destek ve yardımlarını sunan sevgili aileme de çok teşekkür ederim.

Ezgi AKGÜL AKALAN

Eskişehir,2024

ETİK İLKE VE KURALLARA UYGUNLUK BEYANNAMESİ

Bu tezin bana ait, özgün bir çalışma olduğunu; çalışmamın hazırlık, veri toplama, analiz ve bilgilerin sunumu olmak üzere tüm aşamalarında bilimsel etik ilke ve kurallara uygun davrandığımı; bu çalışma kapsamında elde edilen tüm veri ve bilgiler için kaynak gösterdiğimi ve bu kaynaklara kaynakçada yer verdiğimi; bu çalışmanın Anadolu Üniversitesi tarafından kullanılan “bilimsel intihal tespit programı”yla tarandığını ve hiçbir şekilde “intihal içermediğini” beyan ederim. Herhangi bir zamanda, çalışmamla ilgili yaptığım bu beyana aykırı bir durumun saptanması durumunda, ortaya çıkacak tüm ahlaki ve hukuki sonuçları kabul ettiğimi bildiririm.

Ezgi AKGÜL AKALAN

İÇİNDEKİLER

Sayfa

BAŞLIK SAYFASI	i
JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAYI	ii
ÖZET	iii
ABSTRACT	iv
TEŞEKKÜR	v
ETİK İLKE VE KURALLARA UYGUNLUK BEYANNAMESİ	vi
İÇİNDEKİLER	vii
TABLolar DİZİNİ	xi
SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ	xii
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM

1. TÜRKİYE’DE SOSYAL POLİTİKAYLA BİRLİKTE GELİŞEN SOSYAL BELEDİYEÇİLİK KAVRAMI.....	4
1.1. Sosyal Politika Kavramı.....	4
1.1.1. Dar Anlamda Sosyal Politika.....	6
1.1.2. Geniş Anlamda Sosyal Politika.....	8
1.1.3. Sosyal Politikanın Kapsamı.....	9
1.1.4. Yerel Sosyal Politika.....	10
1.1.5. Yerel Kalkınma Kavramı.....	11
1.1.6. Sosyal Politikanın Amaç ve Alanı.....	14
1.1.7. Sosyal Politikanın Özellikleri.....	14
1.1.8. Sosyal Politikanın Önemi.....	16
1.2. Sosyal Politikanın Araçları.....	17
1.2.1. Sosyal Yardımlar.....	21

1.2.2. Sosyal Sigortalar.....	22
1.2.3. Sosyal Hizmetler.....	22
1.2.4. Sosyal Tazmin.....	24
1.2.5. Kamu Müdahalesi.....	24
1.3. Türkiye’de Sosyal Politikanın Tarihsel Gelişimi.....	25
1.3.1. Cumhuriyet Öncesi Dönem.....	25
1.3.2. Cumhuriyet Dönemi.....	27
1.3.2.1. 1923-1945 Dönemi.....	28
1.3.2.2. 1945-1960 Dönemi.....	30
1.3.2.3. 1960-1980 Dönemi.....	31
1.3.2.4. 1980 Sonrası Dönem.....	33
1.4. Sosyal Belediyecilik ve İlişkili Kavramlar.....	35
1.4.1. Sosyal Belediyecilik Kavramı.....	35
1.4.2. Sosyal Belediyeciliğin İşlevleri.....	37
1.4.3. Sosyal Belediyeciliğin Fonksiyonları.....	39
1.4.4. Belediyelerde Fonksiyonel Değişim Sürecinin Sosyal Belediyeciliğe Etkisi.....	45
1.4.5. Sosyal Belediyeciliğin Sorunları.....	47
1.4.6. Sosyal Belediyeciliğin Kanuni Çerçevesi.....	53
1.4.6.1. 1580 Sayılı Belediye Kanunu.....	54
1.4.6.2. 5393 Sayılı Belediye Kanunu.....	55
1.4.6.3. 5216 Sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu.....	58
1.4.6.4. 6360 Sayılı On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi Kanunu.....	60
1.5. Sosyal Belediyeciliğin Önemi ve İşlevleri.....	62
1.6. Sosyal Belediyeciliğe Etki Eden Parametreler.....	62
1.7. Türkiye’de Kadınlara Yönelik Sosyal Belediyecilik Uygulamaları.....	64

1.8. Sosyal Politika – Yerel Yönetimler İlişkisi.....	65
---	----

1.8.1. Belediyelerin Sosyal Politika Alanındaki Rollerini.....	66
--	----

İKİNCİ BÖLÜM

2. TOPLUMSAL CİNSİYET BAĞLAMINDA BELEDİYELERİN KADINA YÖNELİK SOSYAL POLİTİKALARI.....	68
--	----

2.1. Kadın Dostu Belediyecilik Anlayışı.....	68
--	----

2.1.1. Belediye Hizmetleri Kapsamında Kadınların Pratik İhtiyaçları.....	69
--	----

2.1.2. Belediye Hizmetleri Kapsamında Kadınların Stratejik İhtiyaçları.....	70
---	----

2.2. Belediyelerin Kadına Yönelik Sosyal Politikaları.....	72
--	----

2.2.1. Sosyal Hizmetler.....	73
------------------------------	----

2.2.1.1. Mobilize Etme, Yönlendirme, Kılavuzluk ve Rehberlik Etme.....	73
--	----

2.2.1.2. Yardım Etme, Gözetme.....	74
------------------------------------	----

2.2.1.3. Şiddeti Önleme: Kadın Sığınma Evi.....	74
---	----

2.2.1.4. Kreş: Gündüz Bakım Evi.....	76
--------------------------------------	----

2.2.1.5. Sosyal Yardımlar.....	76
--------------------------------	----

2.2.1.6. Yatırım.....	77
-----------------------	----

2.2.2. Kültür Hizmetleri.....	78
-------------------------------	----

2.2.2.1. Sosyalleştirme, Sosyal Kontrol ve Rehabilitasyon.....	78
--	----

2.2.2.2. Eğitim Hizmetleri.....	78
---------------------------------	----

2.2.2.2.1. Meslek Edindirme Kursları.....	78
---	----

2.2.2.2.2. Dil ve Kültürel Kurslar.....	79
---	----

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. BODRUM BELEDİYESİ'NE YÖNELİK ARAŞTIRMANIN BULGULARI.....	80
---	----

3.1. Kapsam, Amaç ve Yöntem.....	80
----------------------------------	----

3.2. Araştırmaya Yönelik Bulgular.....	81
--	----

SONUÇ VE ÖNERİLER.....	108
KAYNAKÇA.....	112
EKLER	
ÖZGEÇMİŞ	

TABLÖLAR DİZİNİ

Sayfa

Tablo 3.1. Kadın Çalışanlar İçin Verilen Kreş ve Gündüz Bakım Evi Hizmetleri.....	102
Tablo 3.2. Kadınlar İçin Yapılan Sosyal ve Kültürel Etkinlikler.....	102
Tablo 3.3. Kadınlara Yönelik Açılan Meslek Edindirme Kursları.....	103
Tablo 3.4. Şiddete ve Cinsel İstismara Uğramış Kadınlar İçin Yapılan Uygulamalar.....	103
Tablo 3.5. Kadınların İş Hayatına Katılımını Artırmaya Yönelik Yapılan Uygulamalar...	104
Tablo 3.6. Kadın Ayrımcılığına Karşı İş Birliği Yapılan Kurum ve Kuruluşlar ile Ortaklaşarak Gerçekleştirilen Uygulamalar.....	105

KISALTMALAR DİZİNİ

BKDD: Bodrum Kadın Dayanışma Derneği

KADES: Kadın Destek Uygulaması

STK: Sivil Toplum Kuruluşu

YEPP: Yerel Eşitlikçi Eylem Planı

GİRİŞ

Sosyal sorunlar ve bu sorunlara çözüm arayışı tarihsel süreç içerisinde hep olmuş ve olmaya da devam etmiştir. Bu sorunlara yönelik başlarda hayırseverlik duygusu çerçevesinde hareket ederek aile, akraba, arkadaş çevresi gibi sivil kesim ve dini kurumlar gibi değişik mekanizmalar üzerinden çözüm üretmeye çalışan insanlık, dünya tarihi ve düzenini kısa bir sürede değiştirmeyi başaran sanayi devriminin getirdiği sorunlar karşısında yetersiz kalmıştır.

Sanayi devrimi, başta ekonomik olmak üzere sosyal, siyasal ve toplumsal bütün yapıları etkileyen ve değiştiren bir devrimdir. Kırdan kente yoğun bir göç dalgasını başlatarak kır ve kent arasındaki ilişkiyi öncekilerle kıyaslanmayacak kadar altüst etmiş, ona eşlik eden liberal ekonomi anlayışının da etkisiyle çalışma ilişkilerinde işçiler açısından sorunları beraberinde getirmiştir. Bu süreç içerisinde büyük bir sosyal şiddet ile karşı karşıya kalan insanlar, sorunlara yönelik birlikçi anlayışını terk etmeye başlamıştır. Sorunlara çözüm ise müdahaleci devlet anlayışını yani sosyal devleti doğurmuştur. Bu nedenle insanların refahlarıyla ilgilenen ve iyi bir yaşam sağlamaya çalışan modern sosyal devletin sanayi devrimi sonrası ortaya çıktığını söylemek yanlış olmayacaktır.

İşçi sınıfını merkeze alarak faaliyette bulunmaya başlayan sosyal devlet, zamanla kapsamını genişleterek tüm vatandaşları ve sınıfları kapsayan, sorunlarına çözüm üretmeye çalışan bir devlet haline gelmiştir. Bu bağlamda sosyal devlet, gelir dağılımında adaletin sağlanması, birçok insanın temel sorunlarından biri olan yoksulluğun ortadan kaldırılması, topluma yönelik sosyal denge, dayanışma ve barışın sağlanması, bunun yanında ekonomik büyüme ve kalkınmanın sağlanması gibi amaçları bünyesinde barındırarak toplum refahını arttırmaya çalışmaktadır. Sosyal devlet, sözü edilen bu amaçlara ulaşabilmek için çeşitli araçlara ihtiyaç duymaktadır. Bu araçların başında ise sosyal politikalar gelmektedir.

Sosyal politika kavramı 18. Yüzyıl sonlarında Sanayi Devrimi'yle birlikte ortaya çıkan işçi sınıfının kötü çalışma şartlarını iyileştirmek üzerine çalışırken; 20. Yüzyıl'da tanımı genişleyerek dezavantajlı grupları da çalışma alanına almıştır. Kadınlar bu dezavantajlı grupların içindedir. Kadın olmalarından dolayı günümüzde hala çeşitli ayrımcılıklara maruz kalırlar. İş hayatlarında, eğitim hayatlarında, ev hayatlarında

toplumun onlar için biçtiği rol çerçevesinde hareket etmek zorunda bırakılırlar. Bu kavram toplumsal cinsiyet olarak tanımlanır. Toplumun cinsiyetler üzerinden biçtiği roldür. Sosyal politika araçlarını kullanarak bu toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanması gerekmektedir. Çünkü toplumsal cinsiyet eşitsizliği aynı zamanda insan haklarına da aykırıdır.

Sosyal politikalar, bireylerin sorunlarını çözmeye çalışan ve insan haklarını bir bütün içinde ele alarak, toplumu bir arada tutan veya bütünleştiren sosyal devletin en önemli politika araçlarından biri konumundadır. Sosyal politikalar bir devlet politikası olmanın ötesinde hayırseverlik şeklinde gerçekleşmiştir. Buradaki en önemli nokta bu politikaların modern sosyal politika özelliği göstermemesidir. Sosyal politikaların etkin ve verimli politikalar haline gelmesinde sanayi devrimi ve onun beraberinde getirdiği yıkım etkilidir. Bu nedenle modern sosyal politikaların sosyal devlet anlayışına paralel olarak ortaya çıktığını söylemek mümkündür.

Sosyal politikaların uygulanmasında, merkezi yönetimlerin yanı sıra kamu yönetim sisteminin bir parçası olan yerel yönetimler de önemli bir rol oynar. Yerel yönetimler, sosyal politikaların etkin bir şekilde hayata geçirilmesine katkı sağlayan kurumlardan biridir. Bu kurumlar, yerel düzeydeki ihtiyaçları daha iyi anlayarak, yerel toplumların gereksinimlerine yönelik çözümler üretme ve uygulama kapasitesine sahiptirler. Yerele yakın olma gibi büyük bir avantajı elinde barındıran yerel yönetimler, tarihte sosyal sorunlara yönelik birtakım sosyal politikalar geliştirmiştir. Ancak sosyal alanda asıl etkinlikleri 1980 sonrası dönemde başlamıştır. 1980 sonrası benimsenen neo-liberal politikalar, küreselleşme, yönetim anlayışındaki yeni yaklaşımlar, Avrupa Birliği süreci ve uluslararası belgeler ve yerelliği güçlendiren olaylar ve oluşumların etkisiyle devlet, müdahaleci özelliğini kaybetmiştir. Bu bağlamda, devletin sosyal alandaki rolünü tek başına üstlenmesi yerine, belediyelerin ve sivil toplum örgütlerinin aracılığıyla görevlerini yerine getirmesi anlayışı benimsenmiştir. Sosyal politika alanında yerel yönetimlerin yaptığı faaliyetler için kullanılan terim, Türkiye’de "sosyal belediyecilik" olarak adlandırılmıştır. Bu yaklaşım, devletin yanı sıra yerel aktörlerin de sosyal politika alanında etkin rol oynamasını sağlar.

Türkiye’de Osmanlı Devleti’nden itibaren varlık gösteren yerel sosyal politikalar, bu dönemde daha çok kadı, vakıf ve loncalar gibi klasik kurumlar tarafından yapılmış, Tanzimat dönemi ile de belediyelere geçmiştir. Cumhuriyet sonrası şekillenen yerel sosyal politikaların asıl gelişimi 1970’li yıllarda ortaya çıkan toplumcu belediyecilik

anlayışı ile olmuştur. Sosyal demokrat yöneticileri sayesinde ortaya çıkan, üreten ve kaynak yaratan niteliğe sahip toplumcu belediyeçilik anlayışı, 1970’li yılların sonunda giderek etkisini yitirmiş, 1980 askeri darbesi ile de bu anlayıştan tamamen uzaklaşmıştır. 1980’lerin sonundan itibaren benimsenen neo-liberal politikalar ve Avrupa Birliği’ne uyum süreci etkisiyle yerel sosyal politikalar için yeni bir dönem başlamıştır.

1990’lı yıllarda ortaya çıkan ve 2000’li yıllarda yerel yönetim kanunlarında yapılan değişikliklerle birlikte gelişme gösteren yerel sosyal politikalar, yerel yönetimlere bir dönüşüm yaşatmıştır. Bu bağlamda yerel yönetimler asli görevleri olan kentsel hizmetlerin yanı sıra insanların sosyalleşeceği kültürel ya da insanların sorunlarını çözmeye yönelik hizmetlere yönelmişlerdir. Bu hizmetler içerisinde en önemlileri engelliler, kadınlar ve çocuklar için yaptıklarıdır.

Bu çalışma sosyal politikayı toplumsal cinsiyet politikalarıyla birlikte ele alması bakımından önemlidir. Aynı zamanda sosyal politikaların en önemli uygulayıcısı olan yerel yönetimlerin sosyal belediyeçilik uygulamaları içerisinde toplumsal cinsiyet eşitliğini sağlamaya yönelik yapılan uygulamalar ele alınmıştır.

Görüşme yöntemi kullanılarak Bodrum Belediye’sinin kadınlar için sunduğu hizmetler ve en önemlisi şiddete karşı uyguladığı politikalar incelenmiştir. Bodrum Belediyesi’nin 2022-2024 yıllarını kapsayan “Yerel Eşitlik Eylem Planı” çalışma için önemli bir kaynak olmuştur. Bu planda belediyenin kadınlara yönelik ayrımcılık karşısında uygulayacağı politikalar en ince ayrıntısına kadar yer almaktadır.

BİRİNCİ BÖLÜM

1. TÜRKİYE’DE SOSYAL POLİTİKAYLA BİRLİKTE GELİŞEN SOSYAL BELEDİYECİLİK KAVRAMI

1.1.Sosyal Politika Kavramı

Sosyal politika, öncelikle “sosyal” ve “politika” kelimelerinin incelenmesiyle başlar. “Sosyal” kelimesi toplumu ve topluma dair olan şeyleri belirtir. “Politika” kelimesinin ise kökeni Latince “polis” yani devletten gelir. Yani sosyal politika kavramı toplum ve devletle ilgili bir kavramdır. Tanım olarak ise devletin toplum için yaptığı uygulamalar şeklindedir (Altan,2021:20). Daha özel ve bilimsel bir tanım yapmamız gerekirse “politika” kelimesi İngilizce “politics” ve “policy” anlamlarına gelir. Dilimizde ise “siyaset” kamu politikalarını düzenlemeyi; “politika” kelimesi ise siyasetin ortaya çıkardığı amaçlara ulaşmak için yapılması gereken uygulamalardır (Altan,2021:20).

Sosyal devlet işleyişinde uygulanan politikaların geçmişi, geleceği ve şimdiki anlamak amacıyla, "sosyal politika" kavramının derinlemesine incelenmesi gerekmektedir. Sosyal politikanın anlaşılması, bireylerin ve devletlerin değişen ihtiyaçlarına paralel olarak evrilen politikaların rolünü ve karakterini belirlemede önemli bir adımdır. Bu, geçmişten günümüze sosyal politikanın nasıl şekillendiğini ve gelecekte nasıl evrilebileceğini anlamak için hayati bir adımdır (Tozanlı, 2016: 6).

Sosyal politika, Sanayi Devrimi’nin getirdiği büyük ekonomik değişimlerin bir sonucu olarak ortaya çıkmıştır. Bu dönemde endüstriyel üretim artarken, işçilerin bu artıştan yeterli payı alamadığı ve sefalet içinde yaşadıkları görülmüştür. Bu durum, toplumda yoksulluk, ekonomik ve toplumsal dengesizliklerin artmasına yol açmıştır. Sosyal politika, bu dengesizliklere karşı daha adil bir toplum düzeni oluşturmayı hedeflemiştir. İşçi sınıfının sorunlarına çözüm bulmak için geliştirilen politikaların bir bütünü olarak, sosyal politika, toplumun refahını artırmayı amaçlamıştır (Barann, 2018: 15).

Bir başka tanımda ise sosyal politika kavramı “*Sosyal politika, ekonomik olaylardan doğan insanlar arası ilişkileri toplumsal bütün içinde inceleyen bir bilim dalıdır. Bu bilim dalının konusunu ekonomik olayların insanlar ve toplum yaşamı üzerindeki etkileri ve doğurduğu sosyal sorunlar oluşturmaktadır. Sosyal politika bu niteliği ile toplum bilimi ile ekonomi bilimini birbirlerine yaklaştırmakta ve toplumsal*

gerçeğin ekonomik yanını, bu gerçeğin bütünü içinde incelemektedir” şeklinde ifade edilmiştir (Güven, 2001: 11).

Diğer bir tanımda ise Altan (2007) sosyal politikayı *"insanın ve iş gücünün tüm olumsuzluklara karşı korunmasını, geliştirilmesini ve en üst düzeyde tatmin edilmesini hedefleyen politikaları konu alan bir bilim dalıdır"* şeklinde ifade etmiştir.

Sosyal politikalar, belirli toplumsal hedeflere ulaşmayı amaçlayan ve uygulanan kararların bütünü olarak tanımlanabilir, kelime anlamlarına bakıldığında. Sosyal politika kavramının tanımlanması yapılırken, yaşanan döneme özgü özelliklerin de dikkate alınması önemlidir. Bu nedenle, sosyal politika kavramının tam ve kesin bir tanımının yapılması oldukça zor olabilir. Ayrıca, kavramın kapsamının geniş olması, araştırmacıların bu alandaki tanımlarında çeşitliliğe yol açmıştır (Tokgöz, 2017: 4).

Sosyal politika kapsam olarak ücret, iş hayatı (çocuklar, gençler ve kadınlar) ve işsizlik ile ilgili politikaları ele almaktadır. Çalışma hayatının sorunlarından olan çalışma sürelerinin uzunluğu, ücretlerin düşüklüğü, çocuk işçilerin çalıştırılması, kadınların çalışma hayatında korunması sosyal politikanın temel konuları arasındadır (Altan&Şişman,2022:23).

Sosyal politikanın ilerleyişi bireysel yardımlaşmadan insanların haklarına ve sınıfsal korumalara doğru gerçekleşmiştir. Tarihin en eski zamanlarından bugüne kadar yoksullar hep vardır. Bu durumdakilere yardım etme eylemi ise büyük dinler doğmadan önce bile var olmuştur. Dolayısıyla sosyal politika tanım olarak zor durumda olana yardım etme fikrinden çıkmıştır (Talas,1992:17).

Birçok akademisyen, sosyal politika kavramının kökenlerini genellikle sanayi devrimine bağlamakta ve sosyal politikanın içeriğini sanayi devrimi ile birlikte ortaya çıkan işçi sınıfına yönelik uygulamalarla bağlantılı olarak değerlendirmektedir (Özaydın, 2008: 165). Bu bağlamda, dar anlamda sosyal politika olarak adlandırılan kavram, sosyal politikaların tarihine dair detaylı bir incelemeden önce dar ve geniş anlamdaki sosyal politika arasındaki farkları belirlemek amacıyla ele alınacaktır.

Sosyal politika kavramı, kesin bir tanıma sahip olmayan ve net sınırları belirsiz olan bir kavramdır. Bu belirsizlik, kavramın tanımlanmasını ve sınırlarının çizilmesini zorlaştırmaktadır. Farklı zamanlarda ve farklı bakış açılarıyla, sosyal politikanın anlamı farklı yorumlanmış ve hatta uygulamaları farklılaşmıştır. Kessler, sosyal politika alanında öncü kuramcılardan biridir ve ona göre sosyal politika, toplumsal sınıflar arasındaki çatışma ve çekişmeler karşısında devletin ve hukuk sisteminin devamını

sağlamayı amaçlayan politikalardır(Özaydın, 2008: 165). Bu nedenle, sosyal politikanın kapsamını görebilmek, odak noktalarını tanımlamak onları sınırlamak, bu kavramının net bir şekilde tanımlanmasındaki temel zorluklardan biridir. Sosyal politikanın tanımlanmasında karşılaşılan temel sorunlardan biri de, çözüm önerilerinin değerlendirilmesiyle ilgili en uygun ve etkili çözümün belirlenememesidir. Bu durumun nedeni ise, toplum içindeki bireyler ve gruplar arasındaki fikir farklılıklarıdır. Farklı kültürlerden gelen insanların görüşlerinin öznelliği, bilimsel sonuçlarının objektif bir şekilde değerlendirilmesini zorlaştırmaktadır (Özaydın, 2008: 165).

Sosyal politikanın geniş bir anlam kazandığı dönem, 1945-1975 yılları arası olarak kabul edilir. Bu süreçte, refah devletinin gelişip yaygınlaşmasıyla birlikte, sosyo-ekonomik özgürlük ve hakları en önemli konu olarak ele alan bir politika olarak kendini göstermiş; bu özgürlük ve hakları toplumun geneline yaymayı amaçlamıştır. Örneğin, eğitim, sağlık ve barınma gibi alanlarda iyi bir standardın sağlanması, yoksulluğun önüne geçilmesi ve işsizliğin düşürülmesi bu dönemde önem kazanmıştır. Ayrıca, sosyal politika, ekonomik politikalara sosyal bir boyut kazandırma ve ekonomideki aksaklıkları düzenleme amacı taşıyarak sosyal dengeyi sağlamaya yönelik bir rol üstlenmiştir (Alan, 2017: 9).

Zamanla, sosyal politika kavramı dar bir tanımdan geniş bir kavrama doğru evrim geçirdiği için, devletin sosyal ve refahlığı öncellediği gözlemlenmektedir. Günümüzde, çevre, çocuk, kadın ve engelli hakları gibi pek çok alanda iyileştirmelere olan ihtiyaç artmıştır. Bu bağlamda, sosyal politika, zaman içinde sadece işçi sınıfına yönelik bir politika olmaktan çıkarak sosyal eşitlik ve adalet temelli bir politika haline gelmiş ve yeni toplumsal hareketlerle birlikte sürekli değişime uğramaktadır (Koray, 2005: 29).

1.1.1.Dar Anlamda Sosyal Politika

Sanayi devriminin başlangıcıyla birlikte, işçi kesimi sorunu ortaya çıkmış ve bu durum işverenler ile devletler arasında çeşitli zorlukları beraberinde getirmiştir. İşçi kesiminin yaşadığı sorunlara çözüm getirmeye yönelik olarak geliştirilen politikalara, dar anlamda sosyal politikaları oluşturmaktadır. Dar anlamda sosyal politikalar, özellikle sanayi devriminin hızlı yayılmasıyla ortaya çıkan sorunlarla başa çıkmayı ve işçi sınıfının haklarını korumayı ve sosyal dengeyi sağlamayı amaçlamıştır (Güven, 2001: 13).

Sosyal politika kavramı, kapitalist sistem ve toplumsal yapı temelinde ele alınarak, işçi ve işveren sınıfları arasındaki ilişkilerin doğurduğu zorluklardan türetilmiş

bir kavramdır. Bu anlayış, sadece işçi ve işveren arasındaki etkileşimlerden kaynaklanan sorunları ele alır (Tokgöz, 2017: 5).

Sanayi Devrimi dönemindeki politikaların dar bir anlamda tanımlanmasının nedeni, bu politikaların genellikle işçi ve işveren sınıfları arasındaki ilişkileri iyileştirmeye odaklanmasıdır. Bu dönemde sosyal politika, öncelikle emek ve sermaye arasındaki sorunların belirgin hale geldiği endüstrileşen toplumlara özgü bir yaklaşım olarak ortaya çıkmıştır (Koray, 2008: 33).

Sanayi Devrimi'nin etkisi, sadece fabrikaların yükselmesi ve işçi ile burjuva sınıflarının oluşumuyla sınırlı değildir. Bu dönem, devletlerin ekonomik sistemlerinde ve anlayışlarında da önemli değişikliklere yol açmıştır. Aynı zamanda toplumsal yapıların da derin değişimlere uğradığı gözlemlenmiştir (Altan, 2007: 43-44).

Kapitalist sistem, sanayi devrimiyle birlikte sadece işçiler ve işverenler arasında değil, toplumun genelinde yayılan bir dizi sorunu beraberinde getirdi. Küçük üreticiler, esnaf, çiftçiler ve diğer toplum kesimleri de bu sorunlardan nasibini aldı. Bu geniş kapsamlı sosyal sorunlar, toplumun her kesimini etkilediği için, sınırlı kapsamlı sosyal politikalar yetersiz kaldı. Sonuç olarak, sosyal politikalar genişletilerek, toplumun tüm kesimleri için uygulanabilir hale getirilmeye başlandı. Bu doğrultuda, yoksulluğun azaltılması, eğitim hizmetlerinin yaygınlaştırılması, sağlık hizmetlerine erişim, gelir dağılımındaki adalet ve işsizlik gibi konular geniş kapsamlı sosyal politikaların öncelikli hedefleri arasında yer aldı (Güven, 2001: 14).

Sosyal politika, özellikle Almanya ve Batı Avrupa'da 20. yüzyılın başlarında sanayileşmenin hızlanmasıyla ortaya çıkan işçi sorunlarını çözmeyi amaçlayan politikaları içeren bir kavramdır. Şehirleşmenin artması ve endüstrinin hızla gelişmesi, emekçi sınıfının ekonomik zorluklar ve sosyal problemlerle karşı karşıya kalmasına yol açmıştır. Bu sorunların çözümü için alınan tedbirler, sosyal politikanın etkili olmasını sağlamıştır. Sol fraksiyonların ortaya çıkması ve emekçi sınıfı içinde yayılması, bazı sorunlara yol açmış ve alternatif çözümlerin geliştirilmesine yol açmıştır (Ersöz, 2011: 50-52).

Sosyal politikanın dar anlamıyla kapsadıkları:

- Kapitalist sistem ve bu sistemin yarattığı sorunları ele alır.
- İşçi sınıfı ile işveren sınıfı arasındaki ilişkileri ve bu ilişkilerin içerdiği çelişkiler üzerinden şekillenir.

- Sosyal adaleti, toplum düzeninin sürdürülebilirliği için önemli bir unsur olarak görür; sosyal refahı, dengeyi ve bütünleşmeyi sağlamayı amaçlar.
- Çalışma hayatına odaklanarak, iş gücü piyasaları, maaşlar, çalışma şartları, insan ilişkileri, sendikacılık ve kooperatifçilik gibi alanlarla ilgilenir (Kösanoğlu, 2019: 8).

Türkiye’de, çalışanların karşılaştığı sorunlar ve zorluklar genellikle sınırlı bir perspektiften ele alınmış ve bu sorunlara kalıcı çözümler getirilememiştir. Ülkemizde sosyal politika üzerine yapılan araştırmalar ve çözüm önerileri genellikle iş hukuku ve toplu pazarlık konularına odaklanmaktadır. Bu yaklaşımda, Nazi rejiminin baskısından kaçarak Türkiye’ye sığınan ve ülkemizde sosyal politika biliminin temellerini atan Prof. G. Kessler’in eserleri ve düşünceleri büyük etki yapmıştır. İşçi sınıfını ön planda tutan bu sosyal politika anlayışının, ülkemizin ekonomik ve sanayi gelişiminde önemli rol oynadığı görülmektedir(Ersöz, 2011: 52).

1.1.2.Geniş Anlamda Sosyal Politika

Sosyal politikaların geniş kapsamı, dar anlamdaki konuları içerirken, aynı zamanda korunmaya ihtiyaç duyan tüm toplumsal grupları da kapsar. Bu politikalar, tüm sosyal sınıfların ve toplum kesimlerinin birbiriyle ve siyasi yönetimle olan ilişkilerini hedef alır (Güven, 2001: 15).

Geniş anlamda sosyal politika, ekonomik olayların toplum üzerindeki her türlü etkisini kapsayan bir anlayışı ifade eder. Bu anlayış, tüm bireylerin haklarının korunduğu, ekonomik bağımsızlığın sağlandığı, hukuksuzluğun olmadığı ve toplumun genelindeki haklardan herkesin yararlandığı bir yaşamı hedefler. Ayrıca, çalışan kesimin burjuvazi tarafından ezilmediği, iletişimsizlik ve anlaşmazlık olmadığı bir ortamı amaçlar (Ersöz, 2011: 53).

Sosyal politikaların geniş kapsamı, iş ilişkileri bağlamında düşük statüde çalışanların korunmasını içeren politikaları içerir. Bu politikalar, tüm çalışanları kapsar, özellikle ekonomik açıdan dezavantajlı olanları hedef alır. Ayrıca, düzenli bir gelire sahip olmayan bireyler de bu politikaların hedefi olabilir. Bunun yanı sıra, çalışma yaşamı veya özel yaşamında korunması gereken gruplar, örneğin çocuklar, yaşlılar, engelliler ve dul kişiler de sosyal politikaların kapsamında yer alır. Bu politikalar, toplumun en savunmasız kesimlerini desteklemeyi amaçlar (Altan, 2007: 6).

Sosyal politikaların uygulama ve kapsamı, her toplumda farklılık gösterir ve çoğu toplumda uygulama düzeyi yetersiz kalır. Bu nedenle, sosyal politikanın başlangıç

aşamasından günümüze kadar olan süreçte değişimlere uğradığını ve kişisel ve toplumsal konulara bakışının zamanla evrildiğini belirtmek mümkündür. Önceleri daha sınırlı grupların sorunlarını çözmeye odaklanan sosyal politika, günümüzde toplumun genel problemlerine yönelmekte ve bu sorunlara çözümler aramaktadır. Sosyal politika, sınıf çatışmasını çözmesi alternatif çözümler üretmesi ve böylece huzur ortamını sağlaması bakımından önemi gün geçtikçe artmaktadır. Temel amacı, sosyal dengeyi sağlamak ve toplum düzeninin devamlılığını desteklemektir (Altan,2007:8).

1.1.3.Sosyal Politikanın Kapsamı

Sosyal politika, hangi kesimlerin hangi konularda korunacağını belirleyen bir alan olarak kapsamını belirler. Sanayi Devrimi sonrası, sosyal politikanın odak noktası işçilerin çalışma yaşamında korunmasıydı. Ancak, artan ve değişen sosyal sorunlar, sosyal politikanın konularının genişlemesine neden oldu. Bu bağlamda, toplumun refahını ilgilendiren tüm konular, aynı zamanda sosyal politikanın da ele aldığı alanlardır (Bedir, 2012: 10).

Konu, kapsam ve amaç üçlemesi içinde, sosyal politikanın amaçlarına odaklandığımızda, kapitalist toplumlarda serbest piyasanın yol açtığı sosyal eşitsizliklerin giderilmesi en temel hedef olarak öne çıkmaktadır. Bu ana amaç, sosyal çatışmaları azaltarak sosyal dengeyi sağlamayı ve böylece mevcut düzenin devamını desteklemeyi hedefler.Bu bağlamda, sosyal politikaların hedeflerini şu şekilde sıralayabiliriz (Özdemir, 2016: 13).

Bireysel ihtiyaçların yanı sıra çeşitli psiko-sosyal sorunlar ve zorluklar ortaya çıktığında, sosyal güvenlik mekanizmaları (sosyal sigortalar, kamu bakımı, sosyal yardımlar ve sosyal hizmetler gibi) aracılığıyla kapsamlı ve çok yönlü maddi ve manevi destek sağlanması hedeflenir.Bu destek, muhtaç insanlara yönelik danışmanlık hizmetleri de içerir ve genellikle sosyal güvence sistemleri tarafından sunulur(Özdemir, 2016: 13).

Toplumsal Refahın Arttırılması: Sosyal politikaların temel hedeflerinden biri, toplumun genel refah seviyesini yükseltmektir. Bu, gelir eşitsizliklerinin azaltılması, yoksulluğun önlenmesi ve insanların temel ihtiyaçlarının karşılanması yoluyla gerçekleştirilir (Özdemir, 2016: 13).

Sosyal Adaletin Sağlanması: Sosyal politikalar, toplum içinde adaletin sağlanmasına ve herkesin eşit fırsatlara sahip olmasına katkıda bulunur. Bu,

dezavantajlı grupların korunması, ayrımcılığın önlenmesi ve sosyal dışlanmanın azaltılmasıyla gerçekleştirilir (Özdemir, 2016: 13).

Eğitim ve Sağlık Hizmetlerine Erişimin Arttırılması: Sosyal politikalar, eğitim ve sağlık hizmetlerine erişimi arttırarak insanların daha iyi yaşam kalitesine sahip olmalarını sağlar. Eğitim ve sağlık hizmetlerine erişimin genişletilmesi, toplumun genel sağlık ve eğitim seviyesini yükseltir ve insanların potansiyellerini daha iyi bir şekilde gerçekleştirmelerine olanak tanır (Özdemir, 2016: 13).

Çocukların ve Ailenin Korunması: Sosyal politikalar, çocukların korunmasını ve aile birliğinin güçlendirilmesini amaçlar. Çocuk istismarı ve ihmaliyle mücadele, çocukların eğitim ve sağlık hizmetlerine erişiminin sağlanması gibi politikalar bu hedefi destekler (Özdemir, 2016: 13).

İşgücü Piyasasında Güvencenin Sağlanması: Sosyal politikalar, işgücü piyasasında güvencenin arttırılmasını hedefler. İşsizlikle mücadele, işçi haklarının korunması, iş kazalarının önlenmesi gibi politikalar, insanların iş yaşamlarında daha güvende hissetmelerini sağlar (Özdemir, 2016: 13).

Yaşlıların ve Engellilerin Korunması: Sosyal politikalar, yaşlıların ve engellilerin yaşam koşullarını iyileştirmeyi amaçlar. Bakım hizmetlerine erişim, yaşlı ve engelli bireylerin sosyal katılımlarının arttırılması gibi politikalar bu kesimleri destekler (Özdemir, 2016: 13).

Çevresel Sürdürülebilirliğin Desteklenmesi: Sosyal politikalar, çevresel sürdürülebilirliğin desteklenmesine de katkıda bulunabilir. Sürdürülebilir kalkınma hedeflerine ulaşmak için çevre dostu politikaların uygulanması, gelecek nesillere daha yaşanabilir bir dünya bırakılmasını sağlar (Özdemir, 2016: 13).

Öte yandan, merkezi ve yerel sosyal politikaların hedefleri genellikle aynı olmayabilir. Merkezi sosyal politikalar genellikle yasal çerçeve oluşturmayı amaçlamaktadır. Buna karşılık, yerel sosyal politika mekanizmaları, kendi bölgelerindeki sosyo-ekonomik koşulları dikkate alarak toplum yapısına en uygun şekilde uygulamaya koymaktadır (Özdemir, 2016: 13).

1.1.4. Yerel Sosyal Politika

Kentleşme, endüstrileşme ile hız kazanmıştır. Bu durum, yerel yönetimlerin işlevselliği açısından sosyal politikaların önemini artırmaktadır. Kentleşmenin yayılmasıyla birlikte, geleneksel yardım kuruluşları artan sosyal sorunlarla başa çıkamaz hale gelmiştir. Bu durum, yerel yönetimlerin sorunların çözümünde aktif rol

almasını gerektirmiştir. Devletin sosyal süreçlerde etkin bir rol oynaması, 1929 ekonomik bunalımının ardından başlamıştır. Merkezi yönetim tarafından oluşturulan politikaların uygulanması genellikle yerel yönetimler aracılığıyla gerçekleştirilir. Sosyal yaşamın düzenlenmesi ve kaynakların adil bir şekilde dağıtılması, refah devleti anlayışını destekleyen belediyeçilik olarak adlandırılmaktadır (Pektaş, 2010: 11).

Yerel sosyal politikaları belediyeler uygulamaktadır. Belediyelerin tecrübe kazanmaları, toplum odaklı belediyeçilik yaklaşımıyla gerçekleşmiştir. Sonrasında, küreselleşme ile birlikte, dezavantajlı grupların lehine olan sosyal belediyeçilik daha fazla önem kazanmıştır. Ülkemizde, toplum odaklı belediyeçilik anlayışı ile belediyelerin sosyal alanda etkin hizmet sunması öne çıkmıştır. Yerel yönetimlerin, yerel düzeydeki hizmetleri sağlaması, yerel sosyal politikaların ne kadar önemli olduğunu göstermektedir. Bu şekilde, merkezi yönetimin üzerindeki yük hafifletilmek istenmiştir. Bu prensipleri içeren yaklaşımlar arasında, üretkenlik, kaynak oluşturma, dayanışma, çalışanları destekleme ve koruma gibi ilkeler bulunmaktadır. Yerel sosyal politika bağlamında, üretken belediyeçilik anlayışı önemli bir yer tutmaktadır (Kesgin, 2012: 174)

Merkezi yönetimin sorumluluklarının azaltılması, sivil toplum kuruluşları, dernekler ve belediyeler tarafından gerçekleştirilebilir. Küreselleşme sürecinin sonucu olarak ortaya çıkmaktadır. Yani, merkezi yönetimin sorumlulukları sınırlanarak yerel yönetimlerin yetkileri artırılmıştır. Kentlerde, yerel yönetimlerin önemi oldukça büyüktür (Uğur ve Bostan, 2016: 41).

Belediyelerin sosyal politika uygulamaları, kent içinde yaşayan halkın eğitim, sağlık ve kültürel açıdan iyi durumda olmalarını garanti altına alan bir kavram olarak tanımlanır. Bu bağlamda, toplumsal refahın sağlanması önem arz etmektedir. Yerel sosyal politika ise, sosyal politikanın yerel yönetimler tarafından uygulanması ve yerel ihtiyaçların gözetilmesi prensibine dayanmaktadır. Bu nedenle, genel politikaların yerel düzeyde uygulanması ve vatandaşların gereksinimlerinin yerinde karşılanması amaçlanır. Vatandaşların katılımının sağlanması, yerel sosyal politikanın etkinliği ve verimliliği için kritik bir unsurdur. Yerel sosyal politikanın araçları, sunulan yardımlar ve hizmetlerdir (Erkmen, 2018: 13).

1.1.5.Yerel Kalkınma Kavramı

Yerel kalkınma, bir bölgenin veya topluluğun ekonomik, sosyal, kültürel ve çevresel açıdan gelişmesini sağlamak için yerel kaynakların etkin ve sürdürülebilir bir

şekilde kullanılmasını hedefleyen bir kavramdır. Bu kavramın bilimsel temelleri, çeşitli disiplinlerin, özellikle ekonomi, sosyoloji, çevre bilimleri ve kamu yönetimi gibi alanların birleşiminde yatar (Zengin ve Öztaş, 2009: 20).

Yerel kalkınmanın bilimsel açıdan incelenmesi, bölgesel ekonomi ve toplumsal yapı üzerindeki etkilerini anlamakla başlar. Bu bağlamda, yerel ekonominin güçlendirilmesi ve çeşitlendirilmesi, bölgenin daha dirençli ve kendi kendine yeten hale gelmesine katkı sağlar. Yerel kaynakların etkin bir şekilde kullanılmasıyla, yerel işletmelerin ve girişimcilerin desteklenmesi, yerel ekonominin büyümesine ve istihdamın artmasına olanak tanır (Zengin ve Öztaş, 2009: 20).

Ancak, yerel kalkınmanın sadece ekonomik boyutu değil, aynı zamanda sosyal ve kültürel boyutları da vardır. Bilimsel çalışmalar, yerel toplulukların katılımı ve katılımcılığının, kalkınma sürecindeki önemini vurgular. Bu çerçevede, yerel halkın ihtiyaçlarının ve önceliklerinin belirlenmesi, politika yapım süreçlerine etkin katılımın sağlanması ve yerel toplulukların kalkınma sürecine aktif olarak dahil edilmesi gereklidir (Zengin ve Öztaş, 2009: 20).

Ayrıca, yerel kalkınmanın çevresel sürdürülebilirlikle uyumlu olması da önemlidir. Bilimsel araştırmalar, yerel ekosistemlerin korunması ve doğal kaynakların sürdürülebilir bir şekilde kullanılmasının, uzun vadeli kalkınma hedeflerine ulaşmada kritik bir rol oynadığını göstermektedir. Bu nedenle, yerel kalkınma stratejilerinin çevresel etkilerinin değerlendirilmesi ve sürdürülebilirlik ilkelerinin benimsenmesi gerekmektedir (Zengin ve Öztaş, 2009: 20).

Üretim yöntemlerindeki değişimler, toplumsal yapıda da değişikliklere yol açmıştır. Sanayi Devrimi, bu değişimlerin önemli bir kısmını tetiklemiştir. Bu süreçte, hem üretim biçimlerindeki değişimler hem de toplumsal yapıdaki dönüşümler gerçekleşmiştir. Kentleşme ile birlikte, yeni toplumsal sınıfların ortaya çıkması mümkün olmuştur. Bu dönemde yaşam koşullarının kötüleşmesi, devletlerin sosyal alana müdahale etme ihtiyacını doğurmuştur. Geçmişte var olan sosyal kurumlar genellikle aile, yardım kuruluşları ve hayır kurumlarıyla sınırlıydı. Ancak, bu kurumların zamanla yetersiz kaldığı ve ihtiyaçlara cevap veremediği görülmüş, bu da yeni kurumların ortaya çıkmasına neden olmuştur (Zengin ve Öztaş, 2009: 20).

Günümüzde, ekonomi ve sosyal alan genellikle birbirinden ayrı olarak ele alınır. Ancak, yerel kalkınma bağlamında bu iki alanın ayrılamayacağı kabul edilmelidir. Yerel kalkınma, ekonomik ve sosyal alanların birleşiminden oluşan bir endeksle

değerlendirilebilir. Günümüzde uluslararası ekonomik entegrasyonun artmasıyla birlikte, liberal ekonomi politikaları ve bu politikalara dayalı baskılar belirgin hale gelmiştir. Bu durum, yerel kalkınmanın önceliğini vurgulamaktadır (Erkmen, 2018: 14).

Refah seviyesi, kalkınma ile doğru orantılıdır. Bir ülkenin ekonomisinin sağlığını gösteren belirleyici faktörlerden biri, sosyal refah politikalarıdır. Ülkeler, kalkınma hedeflerine ulaşmak için sosyal refahı artırmaya odaklanmaktadır. Bu süreçte, dezavantajlı grupların durumunu iyileştirerek ve iş imkanları sunarak kalkınmayı sağlamak önemlidir. Kalkınmanın gerçekleşmesi için iş gücünün korunması ve geliştirilmesi de son derece kritiktir (Yolcuoğlu, 2012: 153).

Belediyeler, yerel ekonominin büyümesini ve gelişmesini destekleyerek katkı sağlarlar. Bu katkı, çeşitli hizmetler aracılığıyla gerçekleşir ve yeni işletmelerin kurulmasını teşvik ederek ekonomik büyümeyi sağlarlar. Belediyeler, vatandaşlara sundukları hizmetler arasında sosyal öneme sahip yardımları da içerir. Yerel ekonomi için işletmelere destek sağlama, çalışanların niteliklerini artırmak amacıyla eğitim kursları düzenleme gibi etkin adımlar atarlar. Ayrıca, rekabet gücünü artırmak ve korumak için belediyelerin oynadığı rolün önemi de göz ardı edilemez. Çalışanların bilgi ve becerisini artırmaya yönelik eğitimler de verilmektedir. Gelişmiş ülkelerde, işgücünün nitelikli olması, eğitime yönelik yapılan yardımlar sayesinde mümkün hale gelir (Aydın, 2008: 72).

Sosyal hizmetler ve yardımlar, genellikle kamu fonlarıyla desteklenen ve kamu hizmeti niteliğinde olan alanlardır. Bu sebeple, bu alanlardaki sorumluluklar merkezi yönetim ile yerel yönetimler arasında bölüşülmekte ve iş birliği halinde yerine getirilmektedir. Bir ülkenin sosyal politikası, o ülkenin mevcut kaynakları ve nüfus yapısı göz önünde bulundurularak belirlenir ve uygulanır. Sosyal politika uygulamalarında sendikal hareketler, sivil toplum mücadeleleri, kültürel değerler ve sosyal hizmetler de önemli bir yer tutar. Dünya genelinde birçok ülkede sosyal yardım ve hizmetlere dayalı çeşitli faaliyetler yürütülmektedir (Kesgin, 2016: 452). Yerel kalkınma, belediyelerin yerel ekonomiyi destekleyerek sağladığı sosyal politikalar bağlamında düşünülebilir. Bu destek, iş gücünün artmasını teşvik ederek refahın artmasına katkıda bulunur. Artan refah ile birlikte, kalkınmanın yerel düzeyde gerçekleşmesi ülke için önemlidir. Bu durum, kaynakların artırılmasına ve sosyal hizmetlere ve yardımlara daha fazla odaklanılmasına olanak sağlayabilir. Bu da

toplumun sağlıklı bir sosyal ortamda gelişmesine katkıda bulunabilir (Erkmen, 2018: 15).

1.1.6. Sosyal Politikanın Amaç ve Alanı

Sosyal politikanın asıl amacı toplumda refah ve huzurun birlikte sağlanmasıdır. Bu yönüyle sosyal politika, bir yandan yüksek insanlık ideallerini gerçekleştirmeyi amaçlarken, diğer yandan bu ideallere ulaşmada yaşanan zorlukların ve sonunda elde edilen gelişmelerin toplumun bütün kesimine adil bir şekilde dağılımını sağlayarak toplumsal uzlaşmanın yollarını aramaktadır. Burada bahsedilen uzlaşma toplum içerisindeki zengin ve fakir arasındaki uçurumun azaltılması, işçi ve işveren arasındaki anlaşmazlıkların asgariye indirilmesi, toplum içerisindeki sağlam ve engelli bireyler arasındaki dengesizliklerin giderilmesi şeklindedir (Demir, 2021: 25).

Toplumsal alanlarda beliren politikalar, sanayileşmenin ivme kazanmasıyla birlikte evrilmiştir. Özellikle 19. yüzyılda, devletler işçi haklarına yönelik çeşitli düzenlemeler ve önlemler almışlardır. İş koşullarının iyileştirilmesi, sosyal güvenlik sisteminin kurulması, kadın ve çocuk işçilerin korunması gibi konular, sosyal politikanın odak noktaları olmuştur. Günümüzde ise sosyal politika, gelir dağılımını dengeleme amacıyla önemli değişimler geçirmiştir. Öncelikli hedefler arasında gelir eşitsizliğinin azaltılması, eğitim alanında ilerlemeler sağlanması ve sağlık politikalarının güçlendirilmesi bulunmaktadır. Ayrıca cinsiyet ayrımcılığının azaltılması için çeşitli alanlarda çalışmalar yürütülmektedir. İkinci Dünya Savaşı sonrasında, devletin sosyal politikaları bu yönde önemli bir dönüşüm geçirmiştir. Bu dönemde hayata geçirilen sosyal politikalar, özellikle sosyal ve ekonomik refah ile özdeşleşmiştir. Bu bağlamda, sosyal politikaların genel amacı, kapitalist toplumlarda serbest piyasa dinamiklerinin yol açtığı sosyal adaletsizliği gidermektir. Ayrıca, geniş ve dar kapsamlı sosyal politikalar, ekonomik olarak zayıf grupları koruyarak toplumsal dengeyi sağlamaya ve mevcut düzeni korumaya hizmet etmektedir. Bu politikaların temel hedefi, toplumun her kesimine adil bir yaşam standardı sağlamak ve sosyal çatışmaları azaltmaktır (Kösanoğlu, 2019: 12).

1.1.7. Sosyal Politikanın Özellikleri

Sosyal Politikanın Kamusal Niteliği: Sosyal politika, toplumun genel refahını artırmayı hedefleyen ve genellikle devlet veya kamu kurumları tarafından yürütülen politika ve programları kapsar. Bu politikalar, bireylerin ve grupların sosyal ihtiyaçlarını karşılamayı, eşitsizlikleri azaltmayı ve toplumsal adaleti teşvik etmeyi

amaçlar. Sosyal politikanın kamusal niteliği, toplumun genel çıkarlarını korumak ve kamu kaynaklarını kullanarak sosyal sorunlara çözüm bulmakla ilgilidir (Kösanoğlu, 2019: 13).

Bu politikalar genellikle vergi gelirleri ve kamu kaynakları gibi kamusal kaynaklardan finanse edilir ve hizmetlerin evrensel erişilebilirliğini sağlamak amacıyla geniş bir kitleye yöneliktir. Örneğin, kamu sağlık hizmetleri, eğitim sistemi, sosyal yardım programları ve konut politikaları gibi birçok sosyal politika alanı kamusal niteliğe sahiptir. Bu politikalar, toplumun genel refahını artırarak sosyal dengesizlikleri azaltmayı ve toplumsal istikrarı sağlamayı amaçlar (Kösanoğlu, 2019: 13).

Sosyal politikanın kamusal niteliği, devletin ve kamu kurumlarının sosyal sorumluluğunu vurgular. Bu politikalar genellikle kamu hizmeti olarak kabul edilir ve toplumun her kesimine hizmet etmeyi amaçlar. Kamu kaynaklarının etkili ve adil bir şekilde kullanılması, sosyal politikanın kamusal niteliğinin önemli bir yönünü oluşturur. Bu politikaların oluşturulması ve uygulanması genellikle demokratik süreçlerle gerçekleşir ve toplumun farklı kesimlerinin görüşleri ve ihtiyaçları dikkate alınır (Kösanoğlu, 2019: 13).

Sosyal politikanın kamusal niteliği, toplumun genel refahını artırmayı ve toplumsal adaleti sağlamayı amaçlayan devlet tarafından yürütülen politika ve programların kamusal doğasını vurgular. Bu politikalar, genellikle kamu kaynaklarından finanse edilir ve toplumun her kesimine hizmet etmeyi amaçlar. Bu şekilde, sosyal politika, toplumun genel çıkarlarını korumak ve sosyal sorunlara çözüm bulmak için önemli bir araç olarak kabul edilir (Kösanoğlu, 2019: 13).

Sosyal refah: Sosyal refah, bir toplumun bireyleri ve grupları arasında adil bir yaşam standardı sağlamayı amaçlayan bir kavramdır. Bu kavram, sosyal adalet, eşitlik ve insan hakları gibi temel değerler üzerine inşa edilir ve bir toplumun refahını sadece ekonomik olarak değil, aynı zamanda sosyal ve duygusal açıdan da değerlendirir (Altan, 2011: 25).

Sosyal refah, bir toplumun bireylerinin temel ihtiyaçlarını karşılamasını sağlamakla ilgilidir. Bunlar arasında barınma, beslenme, sağlık hizmetleri, eğitim ve istihdam gibi faktörler bulunur. Sosyal refah, bu temel ihtiyaçların adil bir şekilde dağıtılmasını ve herkesin insan onuruna yakışır bir yaşam sürdürebilmesini hedefler (Altan, 2011: 25).

Bir toplumun sosyal refah düzeyi, gelir dağılımı eşitsizliği, yoksulluk oranları, eğitim ve sağlık gibi göstergelerle ölçülür. Sosyal refahın artırılması için, bu göstergelerdeki olumsuz eğilimlerin tersine çevrilmesi ve herkesin yaşam kalitesinin artırılması gerekmektedir. Bu, adaletli vergi politikaları, sosyal yardım programları, eğitim ve sağlık hizmetlerine erişimin artırılması gibi politika ve programların uygulanmasıyla gerçekleştirilir (Altan, 2011: 25).

Sosyal refahın artırılması, bir toplumun genel refahını ve uyumunu olumlu yönde etkiler. İnsanların temel ihtiyaçlarının karşılanması ve adil bir yaşam standardına sahip olmaları, toplumsal huzurun ve güvenin artmasına katkı sağlar. Ayrıca, sosyal refahın artırılması, toplumun daha dirençli hale gelmesine ve sosyal çatışmaların azalmasına da yardımcı olabilir (Altan, 2011: 25).

Sosyal refah, bir toplumun bireyleri arasında adil bir yaşam standardı sağlamak için çaba gösteren bir kavramdır. Temel ihtiyaçların karşılanması, eşitsizliklerin azaltılması ve herkesin insan onuruna yakışır bir yaşam sürdürebilmesi için çeşitli politika ve programların uygulanması gerekmektedir. Bu şekilde, sosyal refahın artırılması, toplumun genel refahını ve uyumunu güçlendirir (Altan, 2011: 25).

1.1.8. Sosyal Politikanın Önemi

Sosyal politika, toplumun huzurunu ve refahını amaçlayan önemli uygulamalardan biridir. Bu politikalar, ülkenin refah seviyesini ve gelişmişlik düzeyini artırmayı hedefler ve bu yönde ilerleme sağlar. Ayrıca, sosyal politikaların odak noktasında, toplumun farklı kesimlerinin yaşam koşullarını iyileştirmek ve adaleti sağlamak yer alır (Kösanoğlu, 2019: 13).

Sosyal politikaların hedef kitlesi, genellikle bağımlı çalışanlar gibi toplumun geniş bir kesimini kapsar. Özellikle günümüzde, işçi sınıfı, nüfusun önemli bir bölümünü oluşturur ve demokratik sistemlerin benimsenmesi ve genel oy hakkının sağlanmasıyla birlikte daha etkili bir konuma gelmiştir. Bu bağlamda, işçilerin siyasal örgütlenme ve sosyal hak arayışı, genel oy hakkının sağlanmasıyla daha da önem kazanmıştır (Kösanoğlu, 2019: 13).

Sosyal politikalar, kapsadıkları bireylerin özelliklerinin yanı sıra kapsamalarını da dikkate alır. Bu sebeple, sosyal politikaların uygulanmasında dikkatli olunmaması durumunda özellikle sağlıklı toplum dinamiklerinin oluşmasına sebep olabilirler. Örneğin, işsizlik gibi sosyal politikaların gündeminde olan bir sorunun çözülmeden ekonomik anlamda yapılan sosyal politikaların ve adımların etkili olmayacağı

bilinmektedir. Ayrıca, işsizlikle mücadele edilmemesi toplumdaki güven duygusunu sarsabilir ve güvensizlik hissi yaratabilir. Geçmişte yaşanan sosyal sorunlar ve huzursuzluklar, özellikle büyük toplumsal hareketler sonucunda meydana gelmiştir (Altan, 2004: 12).

Sosyal politikalar, bir ülkenin gelişim seviyesiyle doğrudan ilişkilidir. Devletler, sosyal politika alanında etkili adımlar atarak ve uygulamaları başarıyla hayata geçirerek, sosyal devlet olma niteliğini kazanırlar. Özellikle sosyal politikaların bireylere etkili bir şekilde ulaşması ve onlara fayda sağlaması, bir devletin sosyal devlet olma derecesini belirler (Altan, 2004: 13).

Devletlerin sosyal devlet olma özelliği, sosyal politikaların etkin bir biçimde hayata geçirilmesiyle ortaya çıkar. Bu politikalar, halkın temel ihtiyaçlarını karşılamayı ve sosyal güvenliği sağlamayı amaçlar. Sağlık, eğitim, barınma gibi alanlarda yapılan yatırımlar ve sosyal yardım programları, bir ülkenin sosyal devlet olma derecesini belirler. Bu politikaların etkili bir şekilde uygulanmasıyla, toplumdaki eşitsizlikler azalır ve herkesin yaşam standardı artar (Altan, 2004: 13).

Sosyal politikaların başarısı, devletin vatandaşlarına ne kadar etkili bir şekilde hizmet ettiğinin bir göstergesidir. Bireylerin sosyal hizmetlere kolayca erişebilmesi ve bu hizmetlerden adil bir şekilde yararlanabilmesi, bir ülkenin sosyal devlet olma düzeyini belirler. Bu bağlamda, sosyal politikaların halkın refahını artırmadaki rolü ve etkinliği, bir devletin sosyal devlet olma niteliğini belirleyen önemli bir faktördür (Altan, 2004: 13).

1.2. Sosyal Politikanın Araçları

Devlet, sosyal politika hedeflerine ulaşmak için çeşitli araçlar kullanmaktadır. Bu araçlar, devletin veya hükümetin benimsediği sosyal politikalara bağlı olarak dönemler ve ülkeler arasında değişiklik gösterebilir. Sosyal devletin sosyal politika araçlarına yönelik çeşitli yaklaşımlar bulunmaktadır. Örneğin, Titmuss, sosyal politika araçlarını iki ana gruba ayırmıştır. Bu ayırım, vergiler aracılığıyla gerçekleştirilen ve çalışanlara doğrudan sağlanan faydaları içeren sosyal amaçları hedefleyen politikalar ile şirketlerde çalışanlara yönelik olanları kapsamaktadır. Mali refah, genel sosyal faaliyetlerin bir parçası olarak değerlendirilirken, mesleki refah ise devletin bağımsız bir şekilde yürüttüğü sosyal faaliyetlerin bir sonucu olarak kabul edilmektedir (Akarsu, 2014: 11).

Sosyal politikanın araçlarını anlamak için, geniş bir perspektiften yaklaşarak farklı bir ifade kullanabiliriz. Sosyal politika araçlarının geniş bir yelpazede incelenmesi, dar

manada ele alınan kısıtlı araçlardan farklı bir bakış açısı sunar. Dar manada sosyal politika araçları, sosyal sigortaları, teşvikleri, yardımları, tazminatları ve hizmetleri içerirken, geniş manada sosyal politika araçları daha kapsayıcıdır ve eğitim, sağlık, barınma gibi alanları da içerir (Akarsu,2014:12).

Bu geniş perspektif altında, sosyal politika araçları sadece maddi yardımlardan ibaret değildir. Aynı zamanda, eğitim ve sağlık hizmetlerini içeren yapısal düzenlemeler, toplumsal cinsiyet eşitliği sağlama çabaları, işgücü piyasasının düzenlenmesi gibi politika alanlarını da kapsar. Bu yaklaşım, sosyal politikanın sadece mevcut sorunları çözmekle kalmayıp, aynı zamanda toplumsal eşitsizlikleri azaltma ve sürdürülebilir kalkınma hedeflerine ulaşma çabalarını da içerdiğini vurgular (Akarsu,2014:12).

Sosyal politikanın geniş manada ele alınması, toplumun her kesimini kapsayan ve insanların yaşamlarını iyileştirmeye yönelik çeşitli stratejileri içerir. Bu politika, güçsüz ve dezavantajlı grupların yanı sıra, genel refahı artırmak için toplumun tamamını hedef alır. Bu çerçevede, sosyal politika araçlarıyla, eşitsizlikleri azaltmak, toplumsal bütünleşmeyi teşvik etmek ve herkesin insan onuruna yakışır bir yaşam sürmesini sağlamak amaçlanır (Akarsu, 2014: 12).

Sosyal politika araçları, bir ülkede yaygın olarak uygulanan sosyal politikaların hayata geçirilmesinde kullanılan çeşitli yöntemleri ifade eder. Devlet veya hükümetin ekonomik alandaki müdahaleleri için başvurduğu politika araçlarını içerir. Bu araçlar arasında maliye politikası öne çıkar. Diğer politikalar ise para politikası, düzenlemeler ve dış ticaret politikalarını kapsar(Akarsu, 2014: 12).

Sosyal politika ve alanlarının oluşumu ve gelişimi, makro ve mikro boyutlarda etkileyen çok çeşitli araçlar kullanılmaktadır. Bu araçlar, yukarıda belirtilen amaçların yanı sıra daha fazlasını gerçekleştirmek için çeşitlenmektedir. Öne çıkan araçlar arasında sosyal sigortalar, sosyal yardımlar, sosyal hizmetler ve sosyal tazmin gibi başlıklar bulunmaktadır (Demir, 2006: 57).

Sosyal Sigortalar: Sosyal sigortalar, bir toplumun bireylerini sosyal risklerden korumak için oluşturulan bir sistemdir. Bu sistem, genellikle devletin veya özel sektörün yönetiminde olup, çalışanların belirli bir kısmı düzenli olarak prim ödemekte ve bu primler toplumun genel sağlık, işsizlik, yaşlılık gibi sosyal güvenlik ihtiyaçlarını karşılamak için kullanılmaktadır. Sosyal sigortaların amacı, bireylerin yaşamlarındaki belirsizlikleri azaltmak ve onlara maddi destek sağlamaktır. Bu sistem, sağlık

hizmetlerinden emeklilik maaşlarına, işsizlik ödeneklerinden sakatlık ve kaza durumlarında yardımlara kadar çeşitli hizmetleri kapsayabilir. Sosyal sigortalar, toplumun refahını artırmak ve sosyal adaleti sağlamak için önemli bir araç olarak görülmektedir (Demir, 2021: 29).

Sosyal sigortanın işleyişi, özel sigortalardaki gibi primlerden oluşur. Sigortalılar prim ödemekte ve gerektiğinde devletin finansman katkılarıyla sosyal risk altındaki bireylere önceden belirlenen işsizlik ödeneği veya emeklilik aylığı gibi sosyal gelirler sağlanarak veya ücretsiz sağlık hizmetleri sunularak zararlarını hafifletmeye çalışılır. Ancak, her zaman kurumların elde ettikleri gelirlerin, ödenen primlerin tam karşılığını sağladığı düşünülmemelidir. Çünkü sosyal sigortada, özel sigortaya ek olarak sosyal tazminat ve sosyal yardım kurumlarının özellikleri de bulunmaktadır (Demir, 2021: 29).

Sosyal sigorta sistemine göre, işverenler ve işçiler prim ödemektedir. Ayrıca, devlet düzenli olarak veya gerektiğinde sosyal sigorta açıklarını kapatmak suretiyle katkı sağlamaktadır. Toplanan primler, çalışanların sosyal güvencesini sağlamak üzere Sosyal Sigorta Kurumu'nda biriktirilmektedir. Bu kurum aracılığıyla, iş kazaları, hastalıklar, meslek hastalıkları, hamilelik gibi çalışma kapasitesini etkileyen durumlarda çalışanlara sosyal güvence sağlanmaktadır. Ayrıca, ölüm ve işsizlik gibi durumlarda da yardım sunularak, çalışanların insan onuruna uygun bir yaşam sürmeleri desteklenmektedir (Özdemir, 2007: 93).

Sosyal Yardım: Sosyal yardım, toplumda dezavantajlı durumda olan bireyleri desteklemek için sunulan bir yardım türüdür. Bu yardımlar genellikle devlet, yerel yönetimler, sivil toplum kuruluşları veya özel sektör tarafından sağlanmaktadır. Sosyal yardımlar, ekonomik, sosyal veya sağlık gibi çeşitli alanlarda ihtiyaç sahiplerine yönelik olabilir (Ay , Akan, 2017: 8787).

Devletin sosyal yardım politikaları, genellikle belirli bir gelir düzeyinin altında olan ve temel ihtiyaçlarını karşılayamayan bireyleri hedefler. Bu kişilere nakdi yardım, gıda yardımı, barınma yardımı gibi çeşitli destekler sağlanabilir. Sosyal yardımların amacı, toplumda eşitsizlikleri azaltmak, dezavantajlı grupların yaşam standartlarını iyileştirmek ve sosyal adaleti sağlamaktır (Ay , Akan, 2017: 8787).

Belediyeler, yerel ihtiyaçları daha yakından tanıyarak, sosyal yardım programlarını ve hizmetlerini belirleyebilirler. Özellikle yerel düzeydeki sosyal yardımlar, toplumun spesifik ihtiyaçlarına daha iyi cevap verebilir ve sosyal yardımların etkinliğini artırabilir (Ay , Akan, 2017: 8787).

Sivil toplum kuruluşları da sosyal yardımın önemli bir aktörüdür. Bu kuruluşlar, genellikle belirli bir toplumsal sorunu hedefleyerek, o sorunla doğrudan ilgilenen ve etkili çözümler üreten projeler yürütürler. Sivil toplum kuruluşlarının sosyal yardım alanındaki çalışmaları, devlet ve diğer kurumların faaliyetlerini tamamlayıcı niteliktedir (Ay , Akan, 2017: 8787).

Sosyal Hizmet: Sosyal hizmet, bireylerin ve toplumun ihtiyaçlarını karşılamayı ve refahlarını artırmayı amaçlayan bir disiplindir. Bu alandaki profesyoneller, genellikle sosyal sorunlarla başa çıkmak için çalışırlar ve toplumsal adaleti teşvik ederler. Sosyal hizmetin önemli bir yönü, bireylerin ve grupların yaşamlarını iyileştirmek için farklı stratejiler kullanmasıdır. Bu stratejiler arasında danışmanlık, rehberlik, destek grupları oluşturma, kaynaklara erişim sağlama ve toplumsal değişim çabalarına katılma gibi çeşitli yöntemler bulunur (Demir, 2021: 30).

Sosyal hizmetin hedef kitlesi geniş bir yelpazeyi kapsar. Örneğin, dezavantajlı çocuklar, yaşlılar, engelliler, evsizler, mağdur edilmiş kadınlar ve ruh sağlığı sorunları yaşayan bireyler sosyal hizmet hizmetlerinden faydalanabilirler. Bu hizmetler, acil durum müdahalesinden, uzun vadeli bakıma kadar çeşitli alanlarda sunulabilir (Demir, 2021: 30).

Sosyal hizmet profesyonelleri, müşterilerinin ihtiyaçlarını anlamak ve onlara uygun çözümler sunmak için genellikle bireysel ve grup seviyelerinde çalışırlar. Bu süreçte, müşterilerin güçlü yönlerine odaklanmak ve onları kendi çözümlerini bulmaya teşvik etmek önemlidir. Aynı zamanda, sosyal hizmet uzmanları, müşterilerinin yaşadıkları sosyal sistemlerdeki yapısal sorunları ele alarak toplumsal değişimi teşvik edebilirler (Demir, 2021: 30).

Sosyal hizmetin bir diğer önemli bileşeni ise, etik ve değerlerin önemlidir. Bu meslek, müşterilerin haklarına saygı duymayı, adaleti teşvik etmeyi ve mesleki sınırları korumayı içerir. Aynı zamanda, sosyal hizmet uzmanları, kültürel çeşitliliği ve toplumsal adaleti göz önünde bulundurarak hizmet sunarlar (Demir, 2021: 30).

Sosyal hizmet, bireylerin ve toplumun refahını artırmak için çok çeşitli müdahaleler sağlayan önemli bir meslektir. Bu meslek, insanların yaşamlarında olumlu değişiklikler yapmayı ve toplumsal adaleti teşvik etmeyi amaçlar (Demir, 2021: 30).

Sosyal Tazmin: Sosyal tazmin, tazminat niteliği taşıyan bir sosyal politika aracıdır. Bu bağlamda, sosyal tazmin, devletin sorumluluğunda olan faaliyetler nedeniyle zarar gören bireylerin zararlarını telafi etmeyi amaçlar. Başka bir deyişle,

kamu görevlileri veya sivil kişilerin görevleri sırasında maruz kaldıkları zararlara ilişkin önceden yasal olarak belirlenmiş haklar veya uğranılan zararın telafisi için öngörülen düzenlemelerdir (Demir, 2021: 31).

Sosyal tazmin, kişilere belirli bir yaşam standardı sağlamak yerine maruz kaldıkları zararın telafisi amacını taşır. Bu bağlamda, devlet; askerlerin, harp ve vazife malullerinin, şehitlerin dul ve yetimlerinin, muhtaç asker ailelerinin ve gazilerin haklarını korur ve yaşamlarını devam ettirebilmeleri için gerekli destekleri sağlar. Bu destekler, toplum içinde saygın bir yaşam standardına ulaşmalarını sağlayarak, onların hizmetleri ve fedakarlıkları karşılığında hak ettikleri değeri almalarını sağlar (Özcan, 2009: 42).

1.2.1. Sosyal Yardımlar

Sosyal yardımlar, bir toplumun güçsüz ve ihtiyaç sahibi kesimlerine destek sağlamak amacıyla uygulanan bir politika aracıdır. Bu yardımlar, genellikle devlet ya da sosyal yardım kuruluşları tarafından yoksulluk, işsizlik, engellilik gibi durumlarla başa çıkmak için sunulur (Akarsu, 2014: 12).

Sosyal yardımların temel amacı, toplum içindeki eşitsizlikleri azaltmak ve dezavantajlı grupların yaşam standartlarını yükseltmektir. Bu kapsamda, maddi destek sağlanabileceği gibi gıda yardımı, barınma desteği, sağlık hizmetleri gibi temel ihtiyaçları karşılamaya yönelik yardımlar da sunulabilir (Akarsu, 2014: 12).

Sosyal yardımlar genellikle belirli bir başvuru süreci ve kriterlere dayanır. Başvurular incelenerek, ihtiyaç sahiplerine uygun olan yardımlar belirlenir ve bu yardımlar düzenli olarak veya olağanüstü durumlarda verilir. Bu yardımlar, hem bireylerin hem de toplumun genel refahını artırmaya yönelik stratejik bir öneme sahiptir. Güçsüz kesimlere destek sağlanarak, onların insan onuruna yakışır bir yaşam sürmeleri ve topluma katılımları teşvik edilir. Aynı zamanda, sosyal yardımlar ekonomik ve sosyal istikrarı sağlamaya ve toplumsal huzuru güçlendirmeye de katkıda bulunabilir. Bu nedenle, sosyal yardımların etkin bir şekilde planlanması, uygulanması ve denetlenmesi önemlidir (Akarsu, 2014: 12).

Ülkemizde, sosyal yardımlardan faydalanma koşulu, gelir testine tabi olmayı gerektirir. Sosyal güvenlik kuruluşlarına kayıtlı olmayan bireyler, ikamet ettikleri yerdeki Kaymakamlık içerisinde yer alan Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı'na başvurarak gelir testi yaptırırlar. Testte kişilerin aylık gelir ve giderleri belirlenmeye çalışılır ve elde edilen sonuca göre sosyal yardımlardan yararlanıp yararlanamayacakları

belirlenir. Eğer kişinin aylık geliri, brüt asgari ücretin üçte birinden az çıkarsa, devlet sağlık giderlerini karşılar ve kişiye Yeşil Kart verilir. Ayrıca, kaymakamlıkların sosyal yardımlarından da faydalanma imkanı bulunmaktadır(Akarsu, 2014: 12).

1.2.2. Sosyal Sigortalar

Kamu tarafından yönetilen ve zorunlu katılıma dayanan bir sistem olan sosyal sigorta, işsizlik, ölüm ve malullük gibi durumlarda çalışan kesimi korur. Başka bir deyişle, sosyal sigorta, bir iş yerinde çalışanların iş gücünü korumak için devlet tarafından oluşturulan bir sistemdir ve çeşitli sosyal risklere karşı koruma sağlar. Bu sistem, çalışanların maddi güvenliğini ve refahını sağlamak için tasarlanmıştır (İzveren, 1968: 161-162).

Sosyal sigortanın kapsamı genişlemiş ve bu genişlemeyle birlikte koruma altına alınan risklerin sayısında bir artış yaşanmıştır. Çalışanları sosyal risklerden korumak, ödeneklerini sağlamak, prime dayalı tüm çalışanları kapsayan sosyal güvenlik, çalışanların, zayıf kesimin işgücünü ve geleceklerini koruma altına almak amacıyla kurulmuş bir kurumdur (Taşçı, 2010: 24).

Sosyal sigorta, ödenen primler karşılığında belirli risklerin gerçekleşmesi durumunda koruma sağlayan bir sistemdir (Akarsu, 2014: 15). Bu sistem, sigorta tekniğinin kullanımını içerir; böylece insanlar önceden ödedikleri primlerin karşılığında, özel sigorta hizmetlerinde olduğu gibi, sosyal sigortadan belirli faydalar elde ederler.

1.2.3. Sosyal Hizmetler

İnsanlık tarihinde, yaşlılara, engellilere, yoksullara ve korunmaya muhtaç diğer kesimlere yönelik sosyal hizmetler, insancıl veya dini motivasyonlarla geliştirilmiştir. Ancak sanayi devrimi ve kapitalist sistemin yükselişi, toplumsal ve ekonomik yapıda hızlı değişimlere neden olarak, sosyal hizmetlerin yeni boyutlar kazanmasını zorunlu hale getirmiştir. Geleneksel dini ve hayırsever yaklaşımların, Sanayi Devrimi ve kapitalizmin getirdiği yeni sosyal sorunların çözümünde yetersiz kalması, günümüzde sosyal hizmetin bilimsel ve mesleki bir disiplin olarak sosyal adalet ve haklar perspektifiyle ele alınmasını gerektirmiştir (Kongar, 1972: 147-148).

Sosyal hizmetler, toplumdaki ihtiyaç sahibi ve fiziksel engelli bireylerin, yaşamlarını iyi bir şekilde sürdürebilmeleri için gerekli sosyal ve ekonomik desteklerin sağlanmasını amaçlayan hizmetlerdir. Bu hizmetler, hem gönüllü kuruluşlar hem de devlet tarafından sunulmaktadır ve bireylerin çevreleriyle uyumlu bir şekilde topluma

entegre olmalarına yardımcı olur. Sosyal hizmetlerin temel hedefi, bu kişilere insanlık onuruna yakışır bir sosyal çevre sağlamaktır (Aydın, 2008: 29).

Sosyal hizmetler, insanların sağlık ve refah düzeylerini yükseltmek, kendi kendilerine yeterlilik becerilerini geliştirmek ve başkalarına bağımlı olma riskini azaltmak amacıyla gerçekleştirilen faaliyetler ve programların bütünüdür. Uzmanlar tarafından yürütülen bu programlar, geniş bir yelpazede çeşitli etkinlikleri kapsar ve toplumsal dayanışmayı artırmayı hedefler (Özdemir, 2004: 99-100).

Sosyal hizmet, en başta sosyal politikaların oluşturulmasıyla başlayıp bu politikaların sosyal devlet anlayışı yolunda uygulanmasına devam eden bir süreçtir. Bu süreç, grupların, ailelerin, bireylerin ve yerel toplulukların sorunlarını çözmeyi amaçlayan çalışmaları içerir. Sosyal hizmetlerin kapsamı; çocuk ve aile refahı hizmetlerini, fiziksel ve ruhsal engellilere yönelik hizmetleri, rehabilitasyon hizmetlerini, sosyal sigortaları, aile planlamasını, konut sorunlarını ve toplum kalkınması gibi çeşitli hizmet ve programları içerir (Tomanbay, 2002: 33).

Sosyal hizmet programlarının uygulanmasının temel amacı, kazanç sağlamak değil, toplumsal ihtiyaçları karşılamak ve insanların refahını artırmaktır. Sosyal hizmetler, genellikle devlet ve gönüllü kuruluşların birlikte çalışmasıyla hayata geçirilir. Bu hizmetler, kar amacı gütmeyen kuruluşlar tarafından sunulur ve toplumun genel refahını iyileştirmeyi hedefler (İkizoğlu, 2001: 166).

Toplumsal yapıların evrimi ve değişiminde merkezi bir rol oynayan sosyal hizmetler, günümüzde sosyal kalkınmanın temel bir aracı olarak kabul edilmektedir. Bugünün sosyal hizmetlerinin amacı, sadece muhtaç ve yoksul bireylere yardım etmekle sınırlı değildir. Aynı zamanda, insan kaynaklarının geliştirilmesi, yaşam kalitesinin artırılması ve yerel toplulukların kalkınması açısından da büyük bir öneme sahiptir (Akarsu, 2014: 17).

Sosyal hizmetlerin rolü, sadece ihtiyaç sahiplerine yardım etmekle kalmaz, aynı zamanda toplumun genel refahını ve sürdürülebilir kalkınmasını destekler. Bu hizmetler, bireylerin sosyal ve ekonomik potansiyellerini ortaya çıkarmak, eğitim ve yetenek geliştirmek için çeşitli programlar sunar. Ayrıca, toplumların dayanıklılığını artırmak ve yerel ekonomileri canlandırmak için kalkınma projelerine de liderlik eder (Akarsu, 2014: 17).

Günümüzde sosyal hizmetler, bireylerin ve toplulukların karşılaştığı çeşitli zorluklarla başa çıkmak için çok yönlü bir yaklaşım benimser. Bunlar arasında,

psikolojik destek, danışmanlık hizmetleri, meslek edindirme programları, çocuk bakımı ve aile desteği gibi çeşitli hizmetler bulunur. Bu hizmetler, insanların kendi potansiyellerini gerçekleştirmelerine yardımcı olurken, toplumların da daha güçlü ve dayanıklı hale gelmelerini sağlar (Akarsu, 2014: 17).

1.2.4. Sosyal Tazmin

Sosyal tazmin, genellikle bir kişinin zarar görmesi veya kayıp yaşaması durumunda, bu zararın veya kaybın telafi edilmesi amacıyla sağlanan bir tür sosyal yardım veya destektir. Bu tazmin, çeşitli nedenlerle ortaya çıkabilecek zararları veya kayıpları telafi etmek için devlet, sigorta kuruluşları veya diğer sosyal yardım mekanizmaları tarafından sunulabilir (Akarsu, 2014: 18).

Sosyal tazmin genellikle hukuki bir süreçle ilişkilidir ve belirli bir zararın veya kaybın tespit edilmesini gerektirir. Örneğin, bir iş kazası sonucunda bir kişinin sakat kalması durumunda, sosyal tazmin programları bu kişiye maddi veya manevi olarak destek sağlayabilir. Benzer şekilde, doğal afetler veya toplumsal çalkantılar gibi olağanüstü durumlarda, zarar gören kişilere veya topluluklara sosyal tazmin sağlanabilir (Akarsu, 2014: 18).

Sosyal tazmin, bireylerin ve toplumun dayanıklılığını artırmak ve sosyal adaleti sağlamak için önemli bir rol oynar. Bu tür destekler, zarar gören kişilerin yaşamlarını yeniden kurmalarına ve topluma yeniden entegre olmalarına yardımcı olur. Aynı zamanda, sosyal tazmin programları, toplumun genel refahını ve istikrarını korumak için önemli bir araç olarak kabul edilir (Akarsu, 2014: 18).

1.2.5. Kamu Müdahalesi

Kamu müdahalesi, devletin ekonomik faaliyetlerde, piyasalarda veya toplumsal alanlarda doğrudan veya dolaylı olarak yer almasıdır. Bu müdahaleler, çeşitli amaçlar doğrultusunda gerçekleştirilebilir ve genellikle ekonomik dengenin sağlanması, kaynakların adil dağılımı, toplumsal refahın artırılması veya belirli sektörlerin teşvik edilmesi gibi hedefleri içerir (Akarsu, 2014: 18).

Ekonomik anlamda kamu müdahalesi, piyasa başarısızlıklarını düzeltmek, rekabeti sağlamak veya belirli sektörlerdeki dengesizlikleri gidermek için yapılabilir. Bu, vergi politikaları, kamu harcamaları, para politikası ve regülasyon gibi araçlarla gerçekleştirilebilir. Örneğin, devlet, temel altyapı projelerine yatırım yaparak ekonomik büyümeyi teşvik edebilir veya rekabeti artırmak için anti-tekel yasaları uygulayabilir.

Sosyal anlamda kamu müdahalesi ise, toplumsal adaletin sağlanması, yoksulluğun azaltılması veya eğitim gibi temel hizmetlerin yaygınlaştırılması gibi amaçlarla gerçekleşir. Bu tür müdahaleler genellikle sosyal yardımlar, sağlık hizmetleri, eğitim politikaları ve barınma gibi alanlarda görülür. Örneğin, devlet, dezavantajlı gruplara yönelik destek programları oluşturarak sosyal adaleti sağlamaya çalışabilir veya genel sağlık sigortası gibi sistemlerle sağlık hizmetlerini geniş kitlelere erişilebilir kılabilir.

Kamu müdahalesinin şekli ve kapsamı, devletin politika tercihlerine, ekonomik ve sosyal koşullara ve toplumun ihtiyaçlarına bağlı olarak değişir. Ancak, genel olarak, kamu müdahalesi, piyasa mekanizmalarının eksikliklerini gidermek ve toplumun genel refahını artırmak için kullanılan önemli bir araçtır (Akarsu, 2014: 18).

Sosyal devlet, vergilendirme yöntemlerini yalnızca kamu harcamalarının finansmanı için değil, aynı zamanda servet ve gelir eşitsizliğini azaltma, kalkınmayı destekleme ve ekonomik istikrarı sağlama gibi sosyo-ekonomik hedefler doğrultusunda da kullanır. Ekonomik piyasaya, regülasyonlar ve kontroller aracılığıyla müdahale eder. Devletin ekonomi piyasalarına katılımını belirli kurallara bağlaması, ithalatı sınırlamak amacıyla kota uygulaması örnek olarak gösterilebilir. Ayrıca, üretim faktörlerinin fiyatlarına müdahale edebilir. Bu müdahaleler, taban fiyat veya tavan fiyat uygulamaları şeklinde olabilir. Regülasyonlar ve kontroller aracılığıyla devlet, piyasanın düzenli bir şekilde işlemlerini sağlamaya ve tekelleşmeyi önlemeye çalışır (Akarsu, 2014: 19).

Sosyal devlet, toplumsal hayatı düzenlerken aynı zamanda iş yaşamını da düzenler. Bu düzenlemeler, işçi ve işveren arasındaki ilişkinin dengesini sağlar. İş hukuku, sendika, toplu sözleşme ve grev yasaları gibi alanları içeren bu mevzuat, iş güvenliği ve iş sağlığı gibi geniş bir yelpazeyi kapsar (Karakış, 2009: 113).

1.3.Türkiye’de Sosyal Politikanın Tarihsel Gelişimi

1.3.1.Cumhuriyet Öncesi Dönem

Türkiye’deki yerel yönetimlerin modern formda ortaya çıkışı, Tanzimat dönemine dayanmaktadır (Ünal, 2011: 241). Kırım Savaşı’nın etkileriyle birlikte, ilk resmi adımlar atılmıştır. Osmanlı İmparatorluğu’nda Tanzimat öncesinde, belediye idaresi kadılar tarafından yönetilmekteydi. Kadılar hem yargıçlık hem de yerel yöneticilik görevlerini üstlenmişlerdir. Ancak kadının rolü, sadece şehirde hizmetleri gerçekleştirmek değil, aynı zamanda bu hizmetlerin yerine getirilmesi için yerel halkı organize etmek gibi bir işlevi de içermekteydi. Bu dönemde kentsel hizmetler, vakıflar, esnaflar ve mahalle avarız sandıkları veya devletin resmi temsilcileri tarafından

sunulmuştur. Padişahlar, vezirler ve bireylerin vakıflar aracılığıyla finanse ettikleri hastaneler, çeşmeler, hanlar, köprüler, aşevleri ve imarethaneler, o dönemin imar ve sosyal yardım hizmetlerinin temel unsurları olmuştur (Öz, 2010: 36).

Kentlerin genişlemesiyle birlikte, hizmetlerin talebi karşılamada yetersiz kalması gibi durumlar nedeniyle vakıflara olan ilgi azalmıştır. Bu durum, sosyal yardım alanında vakıfların öncülük ettiği refah sisteminin işlevsiz hale gelmesine yol açmıştır. Tanzimat dönemiyle birlikte, vakıfların sorumlulukları devlet tarafından üstlenilmeye başlanmıştır (Özbek, 2006: 31).

Vakıflar, yerleşim birimlerinde eğitim, kültür, sağlık ve sosyal yardım tesislerinin inşası için faaliyet gösterirken, loncalar da çarşı ve pazarların düzenlenmesi, temizliği ve aydınlatılması gibi gereksinimleri karşılıyordu. Şehir yönetiminde, şehrin idaresini üstlenen ve çeşitli belediye hizmetlerini yürüten çeşitli görevliler bulunmaktaydı. Bu görevler, büyük kentlerde ayanlar, voyvodalar veya şehir kethüdaları tarafından icra edilirken, küçük yerleşim birimlerinde ise köy kethüdaları gibi yetkililer tarafından yerine getiriliyordu. Şehir merkezi hükümetin memurları vergi toplama, askerlik işleri gibi geniş bir yelpazede görevler üstlenirken, şehir kethüdaları ise bölge halkını temsil ederek bir bakıma "belediye reisi" rolünü üstleniyordu (Efe, 2012: 45).

Osmanlı döneminde belediye idareleri, toplumun ihtiyaçlarına yanıt vermede yetersiz kalmıştır, özellikle sosyal yardım ve hizmet alanında. Başlangıçta bu ihtiyaçları karşılayan vakıfların, Cumhuriyet döneminde etkinliklerinin azaldığı gözlemlenmektedir. Osmanlı yöneticileri ve ileri gelenleri, sosyal hizmetler konusunda tutarlı bir strateji geliştirememişlerdir. Bulunmuş ve kimsesiz çocukların bakımı dahi devletin üstlendiği bir sorumluluk haline gelmiş, ancak bu süreçte yetimhane ve bakımevi gibi kurumlar kurulamamıştır (Mermer, 2016: 6).

Siyasi hayatta ve toplum yaşamında büyük bir canlanma getiren II. Meşrutiyet, kısa süreli liberalleşmenin yanında hızlı bir enflasyon artışını da beraberinde getirmiştir. Bu iki etkenle birlikte imparatorluğun her yerinde ücret artışı talebiyle işçi hareketleri olmuştur. 24 Temmuz'dan yılın sonuna kadar Osmanlı idaresindeki bölgelerde büyük bir grev dalgası ortaya çıkmış ve toplamda 111 grev meydana gelmiştir. Bu duruma karşılık olarak da İttihat ve Terakki'nin etkili olduğu imparatorluk, hoşgörülü tutumunu terk ederek, 1909 yılında "Tatil-i Eşgal Kanunu"nu yürürlüğe koymuştur. Bu kanunla sendikal faaliyetler yasaklanmış ve hükümete grevlere müdahale etme ve gerekli tedbirleri alma yetkisi tanınmıştır. Bu konudaki bir diğer düzenleme 1909 tarihli

“Cemiyetler Kanunu”dur. Bu kanun kamuya yönelik hizmetleri yerine getiren kurumlar dışında çalışan işçilerin örgütlenme hakkının yasal çerçevesini belirleyerek vatandaşlara hükümetin sıkı denetimi çerçevesinde sendika kurma hak ve hürriyetini getirmiştir. Toplu iş ilişkilerine yönelik iki kanunun getirdiği bu kısıtlı ve yasaklayıcı hükümler cumhuriyet döneminin ilk yıllarında da varlığını sürdürmüştür (Demir, 2021: 35).

Bu dönem içerisinde bir takım sosyal yardım kurumlarına da rastlamak mümkündür. Bu kurumlar arasında II. Abdülhamit döneminde 1896 yılında kurulan “Darülaceze” önemli bir yere sahiptir. Yardıma muhtaç kişilere yönelik ortaya çıkan bu kurumun yanında yine II. Abdülhamit döneminde yapılan ve dönemin önemli çocuk hastanelerinden biri olan “Hamidiye Etfal Hastanesi”, kimsesiz çocuklara meslek kazandırmak ve onları sokaktan kurtarmak için “Darülhayr” adıyla yapılan yetimhaneler de önemli kurumlar arasındadır (Özbek, 2006: 36-43).

Cumhuriyet’e kadar olan dönemi özetlemek gerekirse, Osmanlı Devleti’nde bugünkü anlamıyla bir sosyal politika anlayışı oluşmamıştır. Dönem içerisinde sosyal yardımlar sosyal korumada etkili olan toplumsal dayanışma ile sağlanmıştır. Ayrıca lonca gibi meslek örgütlenmeleri ve vakıflar da sosyal koruma görevi üstlenmiştir. Sanayinin gelişimiyle birlikte ekonomik ve sosyal yapıda meydana gelen değişimler, eski sistemlerin yetersiz kaldığına işaret ederek sosyal politikanın yeniden gözden geçirilmesini gerektirmiştir. Bu süreçte, dönemin ihtiyaçlarına cevap vermek adına yeni yasalar çıkarılarak, geleneksel sistemlerden hukuki bir düzene geçiş sağlanmıştır. Ancak, bu gelişmeler tam anlamıyla yeterli olmamıştır (Yücel, 2017: 66).

1.3.2.Cumhuriyet Dönemi

Cumhuriyet Dönemi, Türkiye’nin sosyal politikalarında önemli dönüşümlere sahne oldu. 1923 yılında Cumhuriyet’in ilanı ile birlikte, ülke modernleşme ve dönüşüm sürecine girdi. Bu süreçte sosyal politikalar da köklü değişikliklere uğradı. Cumhuriyet döneminde sosyal politikaların ana hedefi, toplumun refahını artırmak ve sosyal adaleti sağlamaktı. Bunun için çeşitli politika ve reformlar hayata geçirildi (Efe, 2012: 45).

Birinci Beş Yıllık Kalkınma Planı (1963-1967) döneminde, Türkiye’de kapsamlı bir sosyal politika programı uygulanmaya başlandı. Bu dönemde, eğitim, sağlık, sosyal güvenlik ve işçi hakları gibi alanlarda önemli adımlar atıldı. Eğitim alanında, okuryazarlık seviyesinin artırılması ve eğitim imkanlarının genişletilmesi için yoğun çaba sarf edildi. Sağlık politikaları kapsamında ise, sağlık hizmetlerinin

yaygınlaştırılması ve temel sağlık hizmetlerine erişimin sağlanması amaçlandı (Efe, 2012: 45).

Sosyal güvenlik alanında da önemli gelişmeler yaşandı. 1964 yılında “*Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası*” kanunları kabul edildi. Kanunlar sayesinde çalışan kesimin sosyal güvenliği sağlanmaya başlandı. İşçi hakları konusunda da çeşitli düzenlemeler yapılarak işçilerin haklarının korunması ve çalışma koşullarının iyileştirilmesi hedeflendi (Efe, 2012: 45).

Ayrıca, köy kalkınma projeleri ve tarımsal reformlar gibi programlar aracılığıyla kırsal alanlarda da sosyal gelişmeyi desteklemek amacıyla çeşitli adımlar atıldı. Bu dönemde, toplumun her kesimine yönelik sosyal politikaların uygulanmasıyla Türkiye’de sosyal refahın artması ve toplumsal adaletin sağlanması hedeflendi. Bu politikalar, Cumhuriyet Dönemi’nin sosyal yapı ve kalkınma sürecinde önemli bir rol oynadı (Efe, 2012: 45).

1.3.2.1.1923-1945 Dönemi

Cumhuriyet döneminde belediyeccilikle ilgili önemli sorunlar yaşanmış ve çözüm arayışlarına girilmiştir. Bu dönemde belediyeccilik anlayışını şekillendiren önemli adımlardan biri, 26 şubat 1924 tarihinde kabul edilen ve 423 sayılı “Belediye Vergi ve Resimler Kanunu” olmuştur. Ayrıca, aynı yılın 16 şubat’ında 417 sayılı “Ankara şehremaneti Kanunu” da çıkarılmıştır. Bu kanuna göre Ankara şehremini hükümet tarafından atanacak ve şehir, dört üyeli bir “Cemiyet-i Umumiye-i Belediye” tarafından yönetilecekti (Mermer, 2016: 52).

Daha sonraki yıllarda, belediyeccilikle ilgili önemli bir düzenleme olan 3 Nisan 1930 tarihli ve 1580 sayılı “Belediye Kanunu” yrrlēe girdi. Bu kanun, 53 yıl boyunca yürürlükte kalan “Vilayet Belediye Kanunu”, “Der-saadet Belediye Kanunu” ve “Ankara şehremaneti Kanunu”nu 1 Eylül 1930 tarihinden itibaren geçersiz kıldı. Beş esas ilke doğrultusunda hazırlanan bu kanun, belediyeler arasında eřitliēi sağlama, belediyelerin faaliyetlerini serbest bırakma, güçlü bir merkezi yönetim denetimi altında olmalarını sağlama, tek dereceli seçim ve halkın etkin denetimini güvence altına alma, ve belediyelerin hizmet alanlarını genişletme amacını taşıyordu (Mermer, 2016: 52).

1930’larda, yerel yönetimlerin kamu hizmetlerini sağlayabilmek için gerekli finansal ve kurumsal altyapıyı oluřturduēu bir dönemdir. 1580 sayılı Belediye Kanunu, belediyelere çeşitli sosyal politika alanlarında görevler ve sorumluluklar

yüklemiştir. Ancak, bu sorumluluklar, belediyelerin isteği değil, devletin kendilerine bu görevleri atamasıyla ortaya çıkmıştır (Mermer, 2016: 52).

Cumhuriyet'in ilk yıllarında, yerel yönetim birimleri tamamen merkeziyetçi bir yapıda kurulmuştu. Ancak, 1930'da kabul edilen 1580 sayılı Kanun ile yerel kamu hizmetlerinin sunulması görevi verildi ve bu, şehirlerin içinde bulunduğu kötü ve yıkık durumdan kurtarılmasını hedefledi. Bu yasa ile birlikte, yerel yönetimlerin yetki ve sorumlulukları artırılarak, yerel düzeyde daha etkili bir hizmet sunumu amaçlandı (Çam, 2013: 101).

Diğer yandan, belediye meclislerinde siyasi konuların tartışılması ve geleneksel güç sahiplerinin yerel siyasette ağırlığını koruması önlenmeye çalışıldı. Bu durum, Cumhuriyet'in reformlarına zarar verebilecek siyasi güçlerin yerelde güçlenmesini engellemeyi amaçladı. Murat Güler tarafından "yerel devletçilik" olarak adlandırılan bu dönem, ulusal siyasette etkili olmalarını zorlaştırarak, yerel yönetimlerin daha bağımsız bir yapıda hareket etmelerini sağlamayı hedefledi (Çam, 2013: 101).

1933 yılında kabul edilen 230 sayılı yasa ile Belediyeler Bankası kurulmuş ve belediyelere içme suyu yatırımlarını gerçekleştirmeleri için mali yardım sağlanmıştır. Ayrıca, 1935 yılında, nüfusu on binin üzerinde olan belediyelerin içme suyu projelerinin İçişleri Bakanlığı tarafından yaptırılabilmesi için belediye imar heyeti kurulması zorunluluğu getirilmiştir. Bu düzenlemeler, belediyeciliğin kamu hizmetlerinin mali altyapısının oluşturulduğu sürecin bir örneğini temsil etmektedir (Bayramoğlu, 2015:148).

Devletçilik politikası temelinde 1936 yılında çıkarılan 3008 sayılı ilk "İş Kanunu"nda da temel aktör devlet olmuştur. Devletin çalışma hayatına geniş kapsamlı ilk müdahalesi olan bu kanunda, iş uyuşmazlıklarına devlet aracılığıyla çözüm aranmıştır. Kıdem tazminatı, çalışma süreleri, çocuk ve kadın işçileri koruyucu kurallar gibi bireysel iş ilişkileri bakımından önemli hükümler içeren kanun, ilk defa sistematik olarak çalışma hayatını düzenlemiştir.¹⁴⁵ Ancak otoriter bir karaktere sahip olan bu kanun, işçi ve işveren ilişkilerini düzenleyen yegane otoritenin devlet olduğunu kabul ederek grev ve lokavtı yasaklamış, kolektif iş ilişkilerine yer vermemiştir. Bu nedenle birçok yazar tarafından eleştirilmiştir (Demir, 2021: 38).

İşçileri korumaya yönelik bu kısmi gelişmelerin yanında siyasi gelişmelerinde etkisiyle örgütlenmeyi engelleyici yasal düzenlemelerde yapılmıştır. Örneğin Şeyh Sait İsyanı'nı bastırmak amacıyla 1925 tarihinde kabul edilen "Tahrir-i Sükun Kanunu" ile

örgütlenme ortadan kalkmış, 1933 yılında Ceza Kanunu'nda yapılan değişiklikle işçilerin toplu olarak işi terk etmesi yasaklanarak ağır cezalara bağlanmış ve 1938 "Cemiyetler Kanunu" ile sınıf esasına göre cemiyetlerin kurulması yasaklanmıştır (Demir, 2021: 38).

Bakıldığında cumhuriyetin ilk yıllarında çalışma hayatını düzenlemek için birtakım girişimlerde bulunulmuştur. Ancak bunlar sürekli eksik kalmıştır. Bu nedenle bu dönemde işçilerin çalışma koşulları Osmanlı İmparatorluğu'nda olduğu gibi devlet ve işverenin inisiyatifine bırakılmıştır (Deniz, 2012: 252).

1.3.2.2.1945-1960 Dönemi

İkinci Dünya Savaşı'nın ardından, Türkiye gibi iki kutuplu dünyada bulunan bir ülkede, iç ve dış etkenlerin etkisiyle çok partili sisteme geçilmiştir. Bu dönemde, 1945-1950 yılları arasında Türkiye'de liberal ve dışa açık bir politika benimsenmiş ve uygulanmıştır. Ancak, 1953 yılında özel sektöre dayalı sanayinin artan talebi karşılayamamasıyla birlikte, ekonomik, siyasi ve sosyal koşulların etkisiyle bu politikadan uzaklaşmış ve devletin işveren rolü devam etmiştir (Demir, 2021: 39).

Bu dönem içerisinde Türkiye'de ücretli kesimin sayısındaki artış, sanayi ve işçinin bazı kentlerde yoğunlaşması, işçilerin çalışma ve yaşam koşullarındaki olumsuzluklar sosyal politika anlayışında kurumsal adımların atılmasına neden olmuştur. Kapsamlı ve kalıcı kurumsal adımların ilki 1945 yılında 4841 sayılı kanunla kurulan, "Çalışma Bakanlığı" olmuştur. Bakanlık işsizliğin önlenmesi, işçi ve işveren ilişkilerinin düzenlenmesi, iş güvenliği, sağlık ve konut sorununun çözülmesini amaçlamıştır. Bu gelişmenin ardından aynı yıl içerisinde "*İş Kazalarıyla Meslek Hastalıkları ve Analık Sigortası Hakkında Kanun*", 1946 yılında ise 4792 Sayılı "*İşçi Sigortaları Kurumu*" hakkındaki kanun yürürlüğe girmiştir. Bunu izleyen yılda ise işgücü piyasasının düzenlenmesi amacıyla 4837 sayılı kanunla "*İş ve İşçi Bulma Kurumu*" kurulmuştur (Demir, 2021: 39).

Bu dönemde, Birleşmiş Milletler'e katılım ve çok partili sisteme geçişin ardından, işçiler tarafından baskı oluşmadan, 1946 yılında Cemiyetler Kanunu'nda değişiklik yapılarak sınıf esasına göre cemiyet kurma yasağı kaldırılmış ve örgütlenmeye izin verilmiştir. 1947 yılında ise "*5018 Sayılı İşçi ve İşveren Sendikaları ile Sendika Birlikleri Hakkında Kanun*" kabul edilmiştir. Kanun ile birlikte çalışanların sendikaya üye olma ve önceden izin almadan sendika kurabilme hakkı elde edilmiştir. Ancak, bu

hak sadece 3008 Sayılı İş Yasası'nda belirtilen işçilere ve işverenlere tanınmıştır (Tokol, 2017: 68).

Dönemin önemli bir diğer gelişmeleri ise 1949 tarihli “5417 Sayılı İhtiyarlık Sigortası Kanunu”, 1950 yılında kabul edilen “5502 Sayılı Hastalık ve Analık Sigortası Kanunu”, 1957 tarihli, “6900 Sayılı Maluliyet, İhtiyarlık ve Ölüm Sigortaları Kanunu” olmuştur. İşçilere yapılan bu düzenlemelerin yanında memur ve askerlerin durumunu düzenlemek için de 1949 yılında “Emekli Sandığı” kurulmuştur (Demir, 2021: 40).

1.3.2.3.1960-1980 Dönemi

Türkiye’de sosyal politikalara ilişkin asıl dönüm noktası sosyal ve ekonomik haklara geniş yer veren 27 Mayıs 1960 devriminden sonra oluşan 1961 Anayasası ile olmuştur. Çünkü bu anayasa diğer anayasalardan farklı olarak ilk defa başlangıç bölümünde insan hak ve özgürlükleri ilkesine yer vermiş, 2. maddesinde ise devletin niteliğini “milli, demokratik, laik ve sosyal bir hukuk devleti” olarak belirtmiştir. Bu zamana kadar sosyal politika sınırlı konularda kalmıştır. 1961 Anayasası’nda yer alan insan onuruna yakışır bir yaşam düzeyinin sağlanması için gerekli önlemlerin alınması şeklindeki ifade ile çeşitli alanlara doğru sınırlıda olsa gelişme göstermiştir (Demir, 2021: 40).

1960’lı yıllarda hızla artan şehirleşme süreci, kentleri ve yönetimlerini büyük zorluklarla karşı karşıya getirdi. Planlı ekonomiye geçilmesi ve Keynesyen politikaların benimsenmesiyle birlikte, karar alma süreçlerinin ve kaynakların merkezileştirilmesi eğilimi belirginleşti ve bu da belediyelerin gelirlerinde azalmaya neden olmuştur(Çam, 2013:101). 1961

1960’lara kadar, belediye başkanları atanarak göreve gelirken, belediye meclisleri seçimle belirlenirdi. Bu sistem, merkezi yönetimi yansıtırken, yerel düzeyde ise güçlü yerel grupların etkisini artırdı. Şengül’e göre, bu süreç 1970’lere kadar devam etti ve merkezi düzeyde büyük sermayenin çıkarlarını temsil eden, yerel düzeyde ise yerel elitler ve küçük işletmecilerden oluşan iki katmanlı bir yapı ortaya çıkardı. Bu yapı, çalışan sınıfların temsil edilmesine olanak tanımıyordu. Ancak, 1970’lerin kentsel solculuk hareketi, göçmen nüfusun karşılaştığı adaletsizliklere odaklanarak sosyal adaleti vurgulayan bir akım olarak öne çıktı. Türkiye’de 1960’ların ikinci yarısından itibaren sosyalist siyasi hareketlerin yükselmesiyle birlikte, belediyecilik anlayışı da değişmeye başladı. Özellikle sosyal demokrat belediyelerin kurulmasıyla, sosyal belediyecilik anlayışı daha geniş kitlelere yayıldı (Çam, 2013: 105).

Toplumcu belediyeçilik veya sosyal belediyeçilik ilk kez 1973'te Türkiye'de etkili bir biçimde ortaya çıkmıştır, ancak kökleri 1945'e kadar uzanmaktadır. Bu yaklaşım, özellikle Marmara (İzmit ve İstanbul ağırlıklı) ve Ankara'da yerel yönetim çevrelerinin çabalarıyla yeşermiştir. Yerel yönetim ve demokrasi arasındaki ilişki, bu dönemde sağlam bir temele oturtulmuş ve benimsenmiştir (Mermer, 2016: 55).

Yeni belediyeçilik anlayışı, yerel yönetimi ve özellikle belediyeleri temelde bir sivil toplum kuruluşu olarak görür. Geleneksel yerel yönetim hizmetlerine ek olarak, kentlerde artan konut, çevre koruma, tüketici hakları, toplu taşıma, halk eğitim ve meslek edindirme kursları, tarihi mirasın korunması, gençlik ve kültür merkezleri gibi yeni alanlar, Türkiye'de belediyeçilik için önemli hizmet alanları olarak kabul edilir. Bununla birlikte, yerel yönetimlerin mali kaynaklarının merkezi yönetime bağımlılığı, bu yönetimlerin güçsüzlüğüne sebep olmuştur. Mali ilişkilerin sıklıkla yazılı kurallara dayanmaması, yerel yönetimlerin merkezi yönetimlere olan yakınlığının belirleyicisi olmuştur, genellikle aynı siyasi partiden olmaları da etkili olmuştur (Mermer, 2016: 55).

Toplumcu belediyelerin kente bakış açısı, "çevreden merkeze belediyeçilik" sloganiyle ifade edilir. Bu sloganda, kentin merkezi ile çeperleri arasındaki mesafe vurgulanırken, aynı zamanda çeperden yana bir duruş sergilenir. Yeni belediyeçilik programı, kent yoksullarının henüz fark edilmemiş taleplerine cevap veren uygulamaları hayata geçirerek önemli katkılarda bulunur. Bu yaklaşımın doğal bir sonucu olarak, uygulamalar talepleri ortaya çıkarır, güçlendirir ve meşrulaştırır (Batuman, 2010: 229).

1977 ile 1980 arasındaki dönemde, sosyal demokrat yaklaşımdan toplumcu belediyeçiliğe geçiş, Paris Komünü'nü anımsatan devrim niteliğinde bir deneyim olarak kabul edilen Fatsa deneyimi, önemli bir örnektir. Bu deneyim, halkın katılımını teşvik eden katılımcı belediyeçilik anlayışına örnek olarak gösterilir ve devrimci bir belediyeçilik modeli olarak öne çıkar (Bayramoğlu, 2015: 163).

1960'lı yıllarda sağlam bir anayasal korumaya kavuşan sendikalaşma hakkı, 1971'de yapılan anayasa değişikliği ile kamu görevlilerine tanınan sendikalaşma hakkı ortadan kaldırılmış, "274 Sayılı Sendikalar Kanunu"nda birçok madde 1317 sayılı Kanun ile değiştirilmiştir. Bu süreçte, 1961 Anayasası'nın getirdiği demokratik kurumlar, hak ve özgürlükler, yapılan değişiklik ve müdahaleler sonucunda önemli ölçüde zayıflatılmıştır (Demir, 2021: 41).

1.3.2.4.1980 Sonrası Dönem

12 Eylül darbesi, Türkiye’de politik ve toplumsal alanda derin değişimlere neden olan diğer darbe dönemleri gibi önemli etkilere sahipti. 1984’ün başlarında alınan bazı yasal kararlarla, Büyükşehir Belediyeleri ve İlçe Belediyeleri sistemi de uygulanmaya başlandı. Büyükşehirlerin kurulmasıyla birlikte, yönetimde bir ikileme ve kademelenmeye gidildi. Bu dönemde, belediyelerin merkezi yönetimle olan ilişkisi, bürokratik hiyerarşik yapıyla güçlendirilerek yeniden düzenlendi (Kesgin, 2012: 127-128).

1980’lerden itibaren, dünya çapında yaşanan değişimlere uyum sağlamak adına, kamu hizmetlerinin tamamen devlet kontrolünde olması gerektiği fikri terkedilmiş ve ulaşım, temizlik gibi birçok hizmet özel sektör tarafından üstlenilmeye çalışılmıştır. Bazı belediye hizmetleri, özellikle çöp toplama ve depolama gibi alanlarda özelleştirilmiş, belediyelerin giderlerini karşılamak için iç borçlanmanın yanı sıra dış borçlanmaya da başvurulmuş ve hizmetlerin özel sektörden ihale yoluyla satın alınması yaygın hale gelmiştir. 1980’lerin sonrasında artan enflasyon ve işsizlik gibi ekonomik zorluklarla birlikte yoksulluğun derinleşmesi, belediyeleri mali sıkıntılarının üstesinden gelmek ve yasal olarak zorunlu olmasa da sosyal yardımlarda bulunmaya yöneltmiştir. Bu süreçte, yerel yönetimlerin mali ve idari olarak güçlendirilmesiyle merkezi hükümetten aktarılan kaynaklar sayesinde belediyeler, daha önce sadece merkezi hükümetin gerçekleştirebileceği büyük ölçekli hizmetleri yerine getirebilmiştir (Mermer, 2016: 56).

1990’lı yıllardan sonra, 1980’li yıllarda başlayan düşünce ve algı değişiklikleriyle birlikte, desantralizasyon ve yerelleşme süreçleri hız kazandı. Bu süreçlerin etkisiyle yerel yönetimler, önemli ve geniş kapsamlı hizmetleri sürdürdüler. Gelirleri nispeten artan bazı belediyeler, artan nüfus talebi ve değişen eğitim-kültür düzeyi gibi faktörlere yanıt olarak sosyal yardım ve hizmetlerini genişletmek zorunda kaldılar. Geçmişte yoksul, kimsesiz, engelli ve yaşlı bireylere yönelik sunulan hizmetler, 1990’lı yıllardan itibaren farklı belediyeler tarafından sağlanır hale geldi. Özürlüler için merkezler, huzurevleri, kadın ve çocuk sığınma evleri, hastaneler, poliklinikler ve sağlık merkezlerinin kurulması, ayrıca kapsamlı meslek eğitim kurslarının düzenlenmesi, birçok Büyükşehir Belediyesi’nin temel hizmetleri arasında yer aldı. Bu hizmetler, bazı büyükşehir belediyeleri tarafından sağlanmaya başlandıkça giderek daha yaygın hale geldi (Ersöz, 2005: 145).

20. yüzyıl boyunca, toplumun ve idarenin dönüşümü, yasal düzeyde çeşitli dönemlerde karşılık bulmuştur. Adalet ve Kalkınma Partisi'nin parti programı, yerel yönetimleri demokrasinin katılım ve iş birliği boyutlarını geliştirecek temel yapılar olarak değerlendirir. Yerel yönetimlerdeki ana sorun, demokrasinin yeterince derinleşmemiş olması olarak belirtilir. Bu bağlamda, yerel yönetimlerin mali kaynaklarının artırılması ve sivil toplum kuruluşlarının yerel karar alma süreçlerine daha fazla katılımının teşvik edilmesi taahhüt edilir. Ayrıca, bir yerel yönetim reformunun gerçekleştirileceği ifade edilmiştir (Mermer, 2016: 56-57).

2000'li yılların başlarında, ülkemizdeki belediyelerin sadece fiziksel altyapı projelerine odaklanmakla kalmayıp, ekonomik kalkınmaya da önem verdiği ve bu bağlamda istihdam, meslek edindirme ve beceri eğitimi gibi hizmetleri de üstlendiği gözlemlenmektedir. Bu durum, Türkiye'deki belediyeçilik anlayışının, kentsel yaşamın tüm boyutlarını kucaklayacak şekilde geliştiğini göstermektedir (Ersöz, 2006: 93).

Sosyal politika alanında bu döneme ait önemli gelişmeler olmuştur. Bunlardan ilki 2004 yılında Milli Eğitim Bakanlığı'nın kitap dağıtması, zorunlu eğitim süresinin 12 yıl olması; 2006 yılında çıkan 5510 Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu ile 18 yaşından küçük çocukların ebeveynleri sigortalı olmasalar bile sigorta kapsamına alınmasıdır (Şişman, 2017: 18-19).

Türk Kamu Yönetim Reformu, 20. yüzyılın başlarında gündeme gelmiş ve 2005 yılında önemli adımlarla sonuçlandırılmıştır. Bu süreçte, 1930 tarihli 1580 sayılı Belediye Kanunu'nun yerine 5393 sayılı Belediye Kanunu, 2004'te ise 3030 sayılı Büyükşehir Belediyelerinin Yönetimi Hakkında Kanun'un yerine 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu yürürlüğe girmiştir. Bu değişikliklerin ardından, 2012'de 6360 sayılı kanunla 14 ilde Büyükşehir Belediyeleri ve 27 yeni ilçe kurulmuştur. Ayrıca, 2005'te İl Özel İdaresi Kanunu'nun (İdare-i Umumiye-i Vilayet Kanunu Muvakkat) yerine 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu çıkarılarak reform tamamlanmıştır (Mermer, 2016: 57).

Türkiye'de sosyal belediyeçiliğin hukuki çerçevesini anlamak için, öncelikle 5393 sayılı Belediye Kanunu'na bakmak önemlidir. Ancak, 2004 yılından itibaren, 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu ve daha sonra 6360 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu da büyük önem taşımaktadır. Bu yasalar, büyükşehir belediyelerinin yetki ve sorumluluklarını düzenlemekte ve sosyal belediyeçilik açısından önemli düzenlemeler içermektedir (Mermer, 2016: 57).

6360 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nun kabul edilmesiyle, il özel idareleri ve köyler artık kapsam dışı bırakıldı ve sadece belediyeler ile büyükşehir belediyeleri önemsenmeye başlanmıştır. Bu değişiklikler, yerel yönetimlerin yapısında köklü değişimlere yol açmış ve sosyal belediyeçilik alanında yeni fırsatlar ve zorluklar ortaya çıkarmıştır (Mermer, 2016: 57).

Bu çerçevede, sosyal belediyeçilik uygulamalarının hukuki zeminini belirleyen yasal düzenlemelerin büyükşehir belediyeleri üzerinde odaklandığı görülmektedir. Bu yasalar, belediyelerin sosyal hizmetler, çevre koruma, kültürel etkinlikler gibi alanlarda faaliyet göstermelerini ve yerel toplumların ihtiyaçlarına cevap vermelerini sağlamayı amaçlamaktadır (Mermer, 2016: 57).

1.4.Sosyal Belediyeçilik ve İlişkili Kavramlar

1.4.1. Sosyal Belediyeçilik Kavramı

Sosyal devlet, vatandaşlarının sosyal durumları ve refahlarıyla ilgilenen ve onlara temel bir yaşam düzeyi sağlamayı görev edinen bir devlet modelidir. Bu sistemde, maddi ve manevi açıdan ihmal edilmiş bireyler, devletten sosyal destek talep etme hakkına sahiptirler, bu da subjektif bir kamu hakkıdır. Çoğulcu demokratik toplumlarda, insanların devletten beklentileri artmıştır. İnsan hakları anlayışının ilerlemesiyle birlikte, insan onuruna uygun bir yaşam standardının tüm vatandaşlara ulaştırılması, "sosyal devlet" kavramının ayrılmaz bir parçası olarak öne çıkmıştır (Beki, 2008: 30).

Sosyal devletten sosyal belediyeçiliğe geçişte, Batı ülkelerinde benzer ifadelerin kullanıldığı dikkat çekmektedir. Bunlar arasında "sosyal belediyeçilik", "sosyal belediyeçilik hizmetleri" ve "sosyal temelli belediyeçilik" gibi terimler bulunmaktadır. Aynı şekilde, Batı'da "refah devleti" kavramının yanı sıra yerel düzeyde "refah belediyeçiliği" teriminin de kullanıldığını ve 1980'li yıllarla birlikte refah devleti anlayışında yaşanan zayıflamaların yanı sıra refah belediyeçiliğinin de etkisinin azaldığını gözlemlemekteyiz (Beki, 2008: 30).

Sanayileşmenin 1950'lerde Türkiye'de başlamasıyla birlikte, kentlerde yaşayan nüfus hızla artmaya başladı. Köylerden kentlere göçlerin artmasıyla birlikte, kentleşme süreci hız kazandı ve bu dönemde belediyelerin en büyük sorunları arasında altyapı ve gecekondulaşma gibi kentsel altyapı meseleleri öne çıktı. Sosyal belediyeçilik uygulamaları ise 1970'lerin sonlarına doğru ortaya çıkmaya başladı. Bu dönemde, toplumcu belediyeçilik anlayışı genellikle sol eğilimli iktidarlar tarafından benimsendi. Kooperatifler, birlikler, sivil toplum kuruluşları, sendikalar ve meslek odaları gibi

katılımcı kurumlarla birlikte, belediyelerin daha etkin bir rol üstlenmesi teşvik edildi (Danışman, 2018:58-59).

1980'ler ile 1990'lar arasında ise liberal ve serbest piyasa anlayışının ağırlık kazandığı bir döneme girildi. Bu yıllarda, yerel hizmetlerin özel sektöre devredilmesi gibi uygulamalar yaygınlaştı. Ancak, 1994 sonrası dönemde yerel kalkınma ve sosyal belediyeçilik anlayışının günümüzdeki temellerinin atıldığı bir döneme girildi. 2000'li yıllarda, yerel yönetimlerin sorumluluklarının ve görevlerinin yeni tanımlarını ve bu sürecin yasal düzenlemelerle güçlendirildiği bir dönemi temsil eder. Belediye Kanunu, Büyükşehir Belediye Kanunu, İl Özel İdarelerine ve Belediyelere Genel Bütçe Vergi Gelirlerinden Pay Verilmesi Hakkında Kanun gibi yasal düzenlemeler, yerel yönetimlerin toplumsal sorunlara daha etkin bir şekilde müdahale etmelerini sağladı (Danışman, 2018:58-59).

Sosyal belediyeçilik anlayışının temelleri, 19. yüzyılın sonlarında ortaya çıkan "sosyal devlet" düşüncesine dayanmaktadır. Bu yaklaşım özellikle sosyal demokrat partilerin yönetimde olduğu ülkelerde veya yerel yönetimlerde daha fazla vurgulanmıştır. Örneğin, Fransa'da, Saint-Nazaire belediyesi kendisini "municipalité sociale" olarak tanımlamaktadır (Michel Messu, 2008). Bu hizmetler genellikle yerel yönetimler veya sivil toplum kuruluşları ve kiliselerle iş birliği içinde sunulmaktadır. Amerika Birleşik Devletleri'nde ise, rekreasyonel ve spor faaliyetleri de sosyal belediyelerin yapması gerekenler arasında görülmektedir (Beki, 2008: 30).

Türkiye'de, sosyal belediyeçilik kavramsal olarak akademik çevrelerde tam bir mutabakat sağlanamamıştır. Bu kavrama iki farklı perspektiften bakmak önemlidir. İlk olarak, dar anlamda sosyal belediyeçilik olarak adlandırılabilen kavramı ele alalım: Bu, belediye sınırları içindeki insanların yaşam kalitesini artırmaya yönelik sosyal yardım ve hizmetlerin tümüdür. Bu tanıma göre, belediyenin temel görevleri dışında kalan sosyal yardımlar ve hizmetler, sosyal belediyeçilik kavramı altında değerlendirilebilir (Akdoğan, 2008:21).

Daha kapsamlı bir tanıma göre, sosyal belediyeçilik, belediye sınırları içinde yaşayan vatandaşların yaşam standartlarını yükseltmeye yönelik sosyal yardım ve hizmetlerin yanı sıra kültürel, sanatsal, eğitsel ve spor faaliyetlerini de kapsar. Bu tanıma göre, belediyeler özellikle 1994 ve sonrasında artan bir şekilde kültürel etkinlikler, sanatsal faaliyetler, spor etkinlikleri ve mesleki eğitim hizmetleri gibi her türlü etkinliği de sosyal belediyeçilik kapsamında sunmaya başlamıştır. Sosyal belediyeçilik, yerel

yönetimlere sosyal alanlarda planlama ve düzenleme görevi veren bir yaklaşımdır. Bu anlamda, kamu harcamalarını konut, sağlık, eğitim ve çevre koruması gibi sosyal hizmetlere yönlendirir. Aynı zamanda, ihtiyaç sahiplerine yardım etmek ve toplumsal dayanışmayı artırmak için faaliyet gösterir. Sosyal belediyecilik ayrıca, sosyo-kültürel etkinliklerin gerçekleştirilmesi için gerekli altyapı yatırımlarını üstlenir ve bireyler ile toplum arasındaki adalet ve sosyal güvenlik ilişkisini güçlendirir. Bu model, belediyelere denetim görevleri de yükler (Akdoğan, 2008:21).

Sosyal belediyecilik kavramının temelinde, insan odaklı bir yaklaşım vardır; burada fiziksel altyapı, sosyal yapıya uygun olarak geliştirilir ve şekillendirilir. Bu anlayışta, toplumun ve bireylerin ihtiyaçları ve sosyal yapı önceliklidir ve altyapı bu ihtiyaçlara uygun olarak tasarlanır (Abay, 2008:80). Belediye başkanları genellikle sosyal belediyecilik hizmetlerini üç temel kategoride değerlendirirler. İlk olarak, alt yapı hizmetleri olarak adlandırılan hizmetler gelir; bu hizmetler imar, yol, asfalt, cadde, kaldırım, park yapımı, temizlik gibi alanları içerir ve bu hizmetler insanların günlük yaşamlarını daha yaşanabilir hale getirir. Daha sonra, insanların maddi ihtiyaçlarını karşılamak gelir. Bu da, maddi zorluk içinde olan insanların ihtiyaç duyduğu sosyal yardım ve hizmetleri içerir. Sosyal yardım ve hizmetler, bu kapsamda yapılan çalışmaları kapsar. Üçüncü sırada ise, ruhsal ihtiyaçların karşılanması görevi gelir. Bu noktada, eğitim, kültür ve sanat hizmetleri ile spor hizmetleri gibi hizmetler yapılmalıdır (Beki, 2008: 33).

Bu tanımlardan hareketle, 21. yüzyılın getirdiği yeni bir bakış açısıyla, klasik belediyecilik hizmetlerinin alt yapı, kanalizasyon, su, imar, zabıta gibi alanlarının ötesine geçen bir anlayışla, kültürel etkinlikler, sanatsal ve sportif faaliyetler, eğitim ve sağlık gibi hizmetler, sosyal yardımlar da gün geçtikçe artan bir şekilde sosyal belediyecilik kapsamında yer alarak halka sunulmaktadır (Beki, 2008: 33).

1.4.2. Sosyal Belediyeciliğin İşlevleri

Akdoğan, sosyal belediyeciliğin işlevlerini dört ana başlık altında toplamış ve incelemiştir. Bu başlıklar şunlardır: sosyalleştirme, sosyal kontrol ve rehabilite etme, harekete geçirme, yönlendirme, danışmanlık ve rehberlik, yardım ve gözetim, ve halkın yaşam standartlarını iyileştirmeye yönelik yatırım kararları alma (Akdoğan, 2006: 45).

Sosyalleştirme, sosyal kontrol ve rehabilitasyon: Sosyalleşme, bireylerin toplumun bir parçası haline gelme sürecidir. Bu süreçte, kişi toplumsal kurumlar ve kültürel çevresinin beklentilerine uygun davranışları öğrenir ve diğer bireylerle uyum

içinde yaşar. Devletin sosyal hizmet ağına erişimde eksiklik yaşayan bireyler, çeşitli zorluklarla karşılaşabilirler. Bu nedenle, belediyeler sosyal eğitim işlevi görebilirler. Belediyeler, mahallelerinde hayvan besleyen, yüksek sesle müzik dinleyen veya çevreyi rahatsız eden kişilere karşı yaptırım uygulama yetkisine sahiptirler. Bu kişilere toplumsal normlara uygun davranma konusunda eğitim vermek, belediyelerin rolünü tamamlar niteliktedir. Mahalli yönetimler, toplumsal düzenin sürdürülmesinde sosyal kontrol mekanizması olarak işlev görebilirler. Belediyeler, kıraathane toplantıları, halk meclisleri, esnaf ziyaretleri, afişler ve mahalle kütüphaneleri gibi araçlarla halka daha etkili bir şekilde mesaj iletebilirler(Akdoğan, 2006: 45).

Mobilize etme, yönlendirme, kılavuzluk ve rehberlik etme: Mobilize etme, belediyelerin toplumun potansiyelini harekete geçirme yeteneğini ifade eder. Bu, sivil toplum kuruluşları, yerel liderler ve gönüllülerle iş birliği yaparak toplumun kaynaklarını ve enerjisini ortaya çıkarma sürecini içerir. Örneğin, bir belediye sürdürülebilir bir çevre için kampanyalar düzenleyerek veya yerel yardım projelerine destek vererek toplumu harekete geçirebilir (Akdoğan, 2006: 45).

Yönlendirme, belediyelerin kaynaklarını etkili bir şekilde kullanarak toplumsal ihtiyaçları doğru şekilde karşılamasını sağlamaktır. Bu, bütçe tahsisi, hizmetlerin planlanması ve projelerin yürütülmesi gibi pratik adımları içerir. Örneğin, bir belediye mahalledeki okulların ve parkların bakımı için kaynakları doğru şekilde tahsis edebilir (Özdemir, 2016: 17).

Kılavuzluk, belediyelerin toplumu bilinçlendirme ve eğitme sürecini ifade eder. Bu, halka sağlık, eğitim, istihdam gibi konularda bilgi ve beceriler kazandırarak onların kendi refahlarını artırmalarına yardımcı olur. Örneğin, bir belediye çocuk bakımı konusunda ebeveynlere yönelik seminerler düzenleyerek veya iş arayanlara mesleki eğitim imkanları sunarak toplumu bilinçlendirebilir (Özdemir, 2016: 17).

Rehberlik etme, belediyelerin toplumu destekleyici politika ve programlara yönlendirme sürecini ifade eder. Bu, sosyal yardım programlarına erişim sağlama, danışmanlık hizmetleri sunma ve toplumsal sorunlara çözüm arama gibi faaliyetleri içerir. Örneğin, bir belediye evsizlikle mücadele için barınma programlarına erişim sağlayabilir veya bağımlılıkla mücadele edenlere destek grupları oluşturabilir (Özdemir, 2016: 17).

Bu işlevlerin bir arada uygulanması, belediyelerin toplumun refahını artırmak ve sürdürülebilir bir gelecek sağlamak için etkili bir şekilde çalışmasını sağlar.

Yardım etme, gözetme: Yardım etme, belediyelerin ekonomik, sosyal veya fiziksel açıdan zor durumda olan kişilere doğrudan yardım sağlamasını içerir. Bu yardımlar genellikle gıda, barınma, sağlık hizmetleri, eğitim gibi temel ihtiyaçları karşılamayı amaçlar. Örneğin, bir belediye maddi sıkıntı içindeki ailelere gıda yardımı dağıtabilir veya sağlık hizmetlerine erişimlerini kolaylaştırabilir (Özdemir, 2016: 17).

Gözetme ise, belediyelerin toplumdaki dezavantajlı grupları ve bireyleri belirleyerek onların haklarını koruma ve refahlarını artırma sürecini ifade eder. Bu, çocuk işçiliği, yaşlı bakımı, engelli bireylerin hakları gibi konularda duyarlı politikaların geliştirilmesi ve uygulanmasını içerir. Örneğin, bir belediye çocuk işçiliğini önlemek için denetimler düzenleyebilir veya yaşlıların bakımı için destek programları oluşturabilir (Özdemir, 2016: 17).

Bu işlevler, toplumdaki sosyal adaletin sağlanması ve herkesin eşit fırsatlara sahip olması için önemlidir. Belediyeler, yardım etme ve gözetme yoluyla dezavantajlı grupların yaşam koşullarını iyileştirirken, aynı zamanda toplumsal dayanışmayı ve refahı artırmaya da katkıda bulunurlar (Özdemir, 2016: 17).

1.4.3.Sosyal Belediyeciliğin Fonksiyonları

Yapısal ve işlevsel bakış açısıyla incelendiğinde, Türkiye'deki sosyal belediyecilik çalışmalarında belediyelerin aşağıdaki ana rolleri yerine getirdiği belirlenmiştir:

Sosyalleştirme: Sosyal belediyeciliğin temel fonksiyonlarından biri sosyalleştirme olarak tanımlanabilir. Bu, bir toplumda sosyal uyumu artırmak, toplumsal dayanışmayı güçlendirmek ve bireyler arasında etkileşimi teşvik etmek amacıyla çeşitli faaliyetlerin düzenlenmesi ve desteklenmesidir. Sosyalleştirme faaliyetleri genellikle belediyelerin sunduğu hizmetler aracılığıyla gerçekleştirilir. Bu hizmetler, toplumun farklı kesimlerine hitap eden etkinlikler, programlar ve tesisler içerebilir. Örneğin, çocuklar için oyun parkları, gençler için spor salonları, yaşlılar için sosyal merkezler gibi mekanlar sosyal belediyeciliğin bir parçası olarak oluşturulabilir ve işletilebilir (Schaeffer, 1986:93).

Ayrıca, sosyal belediyecilik kapsamında düzenlenen kültürel etkinlikler, sanatsal faaliyetler, eğitim programları ve sosyal yardım projeleri de sosyal etkileşimi artırmayı amaçlar. Bu tür etkinlikler, insanların bir araya gelmesini sağlar, ortak ilgi alanları etrafında toplanmalarını teşvik eder ve toplumsal bağları güçlendirir (Schaeffer, 1986:93).

Sosyalleştirme aynı zamanda dezavantajlı grupların da topluma entegrasyonunu destekler. Örneğin, engelliler için erişilebilir tesislerin sağlanması, dezavantajlı gençler için eğitim ve istihdam programlarının düzenlenmesi gibi önlemler, toplumun her kesiminin katılımını teşvik eder ve sosyal dışlanmayı önler (Schaeffer, 1986:93).

Sosyalleştirme, toplumun her kesimi arasında sağlıklı etkileşimi ve dayanışmayı teşvik eden önemli bir sosyal belediyeçilik fonksiyonudur. Bu, birlikte yaşamının ve toplumsal refahın artırılması için hayati öneme sahiptir (Schaeffer, 1986:93).

Türkiye'deki belediyeler, toplumun yeniden sosyalleşmesini teşvik etmek amacıyla çeşitli çalışmalar yürütmektedirler. Ayrıca, yerel yönetimlerin çabaları sonucunda, beldeye göç eden bireylerin kentleşme süreçlerine ve şehirle bütünleşmelerine olumlu bir katkı sağlanmıştır. Bu çalışmalar, göçmenlerin şehir hayatına uyum sağlamalarını kolaylaştırarak toplumsal entegrasyonlarını desteklemektedir (Abay, 2004b:424).

Ümraniye Belediyesi'nin sosyal hizmetler, kültür, eğitim, sanat ve spor alanlarındaki faaliyetleri, yüz binlerce kişiye ulaşarak insanların sosyal etkileşimde bulunmalarına katkı sağlamakta ve onların kentleriyle bütünleşmelerine ve şehir yaşamına entegre olmalarına imkan tanımaktadır. Aile içi eğitim seminerleri, konferanslar, paneller, açık oturumlar, spor etkinlikleri ve meslek edindirme programları gibi çeşitli faaliyetler, bireyleri toplumun içine çekmekte ve sosyal etkileşim kurmalarını sağlamaktadır. Bu tür etkinlikler, sosyal etkileşimin temel işlevlerinden biri olan kültürel değerlerin nesilden nesile aktarılmasına ve toplumsal olarak bireylerin kişisel gelişimine katkıda bulunmaktadır. Sosyal etkileşim, bireyin toplumla bütünleşmesini ve yaşadığı topluma uyum sağlamasını sağlayan önemli bir mekanizmayı oluşturmaktadır (Beki, 2008: 37-38).

Sosyal Çözülme: Sosyal çözülme, toplumun içinde bulunduğu sorunların derinleştiği ve toplumsal bağların zayıfladığı bir durumu ifade eder. Bu durumda, bireyler arasındaki dayanışma azalır, sosyal normlar ve değerler erozyona uğrar ve toplumsal adaletin sağlanması zorlaşır. Sosyal çözülme, toplumun farklı kesimlerinin bir arada yaşama ve iş birliği yapma kapasitesini zayıflatır ve sosyal huzursuzluğa yol açabilir (Türkdoğan, 1996:181).

Sosyal belediyeçilik, bu tür sosyal sorunlarla mücadele etmek ve toplumsal uyumu güçlendirmek için yerel yönetimlerin benimsediği bir yaklaşımdır. Sosyal belediyeçilik, yerel yönetimlerin, sadece altyapı ve fiziksel kalkınma projelerine

odaklanmak yerine, sosyal refahı artırmaya yönelik politikalar geliştirmesini içerir. Bu politikalar, eğitim, sağlık, sosyal hizmetler, kültür ve spor gibi alanlarda hizmet sunumu ve toplumsal katılımı teşvik eder (Türkdoğan, 1996:181).

Örneğin, bir belediye, dezavantajlı gruplara yönelik eğitim programları düzenleyerek eğitim fırsatlarına erişimi artırabilir veya yerel birlikte yaşamı teşvik etmek için toplumsal etkinlikler düzenleyebilir. Ayrıca, sosyal belediyecilik anlayışı, katılımcı karar alma süreçlerini teşvik eder ve toplumun farklı kesimlerinin ihtiyaçlarını ve taleplerini dikkate alır (Türkdoğan, 1996:181).

Bu şekilde, sosyal belediyecilik, sosyal çözülme ile mücadele etmek ve toplumda dayanışmayı ve sosyal adaleti güçlendirmek için etkili bir araç olarak kullanılabilir. Bu yaklaşım, yerel yönetimlerin toplumun refahını ve uyumunu artırmak için daha kapsayıcı ve insan odaklı politikalar izlemesine olanak tanır (Türkdoğan, 1996:181).

Belediyelerin sunmuş olduğu sosyal yardımlar, iş imkanlarının yaratılması ve kültürel etkinlikler gibi hizmetler, toplumsal çözümleri önleyen önemli adımlardır. Özellikle Ümraniye Belediyesi'nin yaptığı yardımlarla ilgili yapılan görüşmelerde, destek alan bireylerin birçoğunun sosyal sorunlardan kurtulduğunu belirten insanlar mevcuttur. Bu hizmetler, toplumun refahını artırarak sosyal uyumun sağlanmasına önemli katkılar sunmaktadır(Türkdoğan, 1996:181).

Sosyal Kontrol ve Rehabilitasyon: Toplumun bütünlüğünü ve sürekliliğini korumak amacıyla üyeler üzerinde uygulanan çeşitli etki ve düzenlemelerin tümüne sosyal kontrol adı verilir. Bu, bir toplumun varlığını, birliğini ve işleyişini sürdürmek için gerekli olan düzenlemelerin ve denetimlerin bir parçasıdır. Bu kapsamda, toplumun normlarına uygun davranışları teşvik etmek ve istenmeyen davranışları önlemek için çeşitli kurumlar ve mekanizmalar devreye sokulabilir. Bu, toplumun istikrarını sağlamak ve iç huzuru korumak için önemli bir rol oynar(Kızılçelik, Erjem, 1992:378). Yerel yönetimler, Türkiye'de halka en yakın kurum olarak önemli bir otorite ve güç kaynağıdır. Seçimle işbaşına gelmeleri ve doğrudan halkla iç içe yaşamaları, onlara toplum üzerinde belirli bir otorite verir. Bu otorite, hem statü hem de ekonomik güçleriyle toplumun varlığını ve işleyişini etkiler ve sürdürmesine yardımcı olur (Kızılçelik, Erjem, 1992:461).

Sosyal kontrol, yerel yönetimlerin halkla yakın ilişki içinde olması ve toplumu sosyal açıdan şekillendirmesiyle sıkı bir ilişki içindedir. Toplumu sosyalleştirmenin görevi yerine getirildiğinde, sosyal kontrol mekanizmaları devreye girer. Kent konseyi

toplantıları, demokratik katılım platformları, halk meclisleri, esnaf ziyaretleri, kültür merkezleri ve bilgi evleri gibi iletişim araçları, yerel yönetimlerin halkla etkileşim kurmasını ve sosyal kontrolü sağlamasına yardımcı olur (Kızılçelik, Erjem, 1992:461).

Öte yandan, sosyal kontrol işlevi, Oscar Lewis tarafından tanımlanan "yoksulluk alt kültürü" gibi kentsel bölgelerdeki belirli toplulukların kendilerine özgü kültürel yapılarını da etkiler. Bu tür yerlerde yaşayanların rehabilitasyonu için yapılan çabalar, kalabalık yerlerde yaşama, alkolizm, aile içi şiddet gibi sorunları ele alır ve bu toplulukların yaşam koşullarını iyileştirmeye yöneliktir (Kızılçelik, Erjem, 1992:461).

Sosyal Patlama: Sosyal belediyeciliğin bir fonksiyonu olarak "sosyal patlama" kavramı, toplum içindeki gerilimlerin ve potansiyel çatışma noktalarının yönetilmesi ve azaltılmasını ifade eder. Bu, toplumsal huzur ve istikrarın korunması için önemli bir unsurdur (Beki, 2008: 40).

Sosyal patlamalar genellikle ekonomik, sosyal veya siyasi faktörlerin bir sonucu olarak ortaya çıkar. Yoksulluk, işsizlik, eşitsizlik, ayrımcılık gibi sorunlar, toplum içinde gerilimlere neden olabilir ve bu da potansiyel bir sosyal patlama riski oluşturabilir. Ayrıca, adaletsizlik, yolsuzluk, yönetimde şeffaflık eksikliği gibi sorunlar da toplumun hoşnutsuzluğunu artırarak sosyal patlama riskini artırabilir (Beki, 2008: 40).

Sosyal belediyecilik, bu tür sorunları ele alarak ve toplumsal huzuru sağlayarak sosyal patlama riskini azaltabilir. Örneğin, belediyeler işsizlikle mücadele programları düzenleyebilir, eğitim ve meslek edindirme kursları sağlayabilir, sosyal yardım ve destek hizmetleri sunabilirler. Ayrıca, yerel yönetimler, toplumun farklı kesimlerini temsil eden danışma kurulları veya meclisler aracılığıyla halkın sesini duyurmasını sağlayabilir ve böylece toplumsal katılımı artırabilirler (Beki, 2008: 40).

Bununla birlikte, sosyal belediyecilik sadece mevcut sorunları ele almakla kalmaz, aynı zamanda toplumun dayanışma ve uyumunu güçlendirerek gelecekteki potansiyel çatışmaları önler. Kültürel etkinlikler, sanatsal faaliyetler, spor etkinlikleri gibi etkinlikler, toplum üyeleri arasında bağları güçlendirir ve toplumsal uyumu artırır (Beki, 2008: 40).

Sosyal belediyecilik sosyal patlama riskini azaltmak için önemli bir araçtır. Toplumsal huzuru sağlamak, toplumun refahını artırmak ve insanların bir arada yaşama yeteneğini güçlendirmek için yerel yönetimlerin sosyal sorumlulukları arasında yer alır (Beki, 2008: 39). Yoksulluk, sosyo-ekonomik, sosyo-kültürel ve sosyo-psikolojik

boyutları olan evrensel bir olgudur ve bu olgudan etkilenen insanlar, Ümraniye Belediyesi sınırları içinde de yaşamaktadır.

Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma: Yoksul ve fakir bireylere yapılan aynı veya nakdi yardımların Belediyeler tarafından düzenlenmesi, toplum içindeki duyarlı bireylerin yardımlaşma ve dayanışma hislerini güçlendirir. Bu, sadece maddi açıdan ihtiyaç sahiplerine destek olmakla kalmaz, aynı zamanda toplumun birbirine yardım etme kültürünü pekiştirir. Öte yandan, belediyeler bu duyarlılığı taşıyan ve maddi olarak daha rahat olan bireylere de fırsatlar sunar. Örneğin, ramazan aylarında düzenlenen iftar yemekleri birçok belediye tarafından, vatandaşların katkılarıyla gerçekleştirilir ve bu, belediyenin üzerindeki yükü azaltır. Belediyenin buradaki rolü, sadece organizasyonu sağlamakla sınırlıdır (Beki, 2008: 40).

Mobilize etme ve yönlendirme: Kültürel etkinlikler genellikle günün önemine odaklanır ve tarihi figürlerin ve dini/milli bayramların anlam ve önemleri üzerinde durur. Bu tür etkinlikler, insanların kültürlerinden kopmadan geçmişleriyle uyumlu bir yaşam sürmelerini ve köklerini unutmamalarını sağlamak amacıyla düzenlenir. Bu faaliyetler, tarihi şahsiyetleri vurgulayarak ve dini/milli bayramlarla ilişkilendirerek kültürel bağları güçlendirmeyi amaçlar (Akdoğan, 2006:48).

Tampon Mekanizması: Küresel ekonomik krizlerin etkisiyle, sosyal sorunlar ve yıkım riski dünya genelinde artmaktadır. Devlet ile toplum arasındaki bağın zayıfladığı durumlarda, belediyelerin sosyal belediyeçilik projeleri, toplumun düzensizliğe ve kaosa sürüklenmesini önleme konusunda kritik bir rol oynamaktadır. Bu projeler, toplumun dayanışma ve yardımlaşma ruhunu canlandırarak, krizlerin etkilerini hafifletmeye yardımcı olabilir. Bu bağlamda, belediyeler, toplumsal değişimde pürüzsüz bir geçiş sağlayarak tampon görevi gören kurumlar olarak ortaya çıkarlar. Bu kavramı ilk kez Sosyoloji'ye kazandıran Mübeccel Belik Kıray'a atıfla, belediyelerin bu rolü vurgulanmaktadır (Akdoğan, 2006:48).

Yardım Etme ve Gözetme: Belediyeler, kendi bölgelerindeki ihtiyaç sahibi ve fakir vatandaşların bilgilerine kolaylıkla erişebilir ve onların sosyo-ekonomik durumlarını izleyebilirler. Bu bilgiye dayanarak, asgari yaşam standartlarını karşılamak için gıda, kömür, ilaç, kırtasiye malzemeleri, tekerlekli sandalye gibi yardımlarda bulunabilirler. Soğuk kış gecelerinde, ev ev dolaşarak vatandaşların beslenme durumu, ısınma koşulları ve öğrenim durumları gibi konuları takip eden özel bir kurum veya mekanizma henüz geliştirilememiştir (Akdoğan, 2006:48).

Yatırım: Belediyeler, işsizliği tamamen ortadan kaldırmak için yeterli alt yapıya sahip olmasalar da, işsizliği azaltıcı önlemler alabilirler. İşsizlerle işverenler arasında köprü görevi görebilecek istihdam masaları kurarak, işsizliği azaltmaya yardımcı olabilirler. Ayrıca, aşevleri gibi tesisler, yiyecek ihtiyacını karşılayamayan insanların yaşamlarını kolaylaştırabilir (Akdoğan, 2006:48).

Kültür merkezleri ve bilgi evleri gibi yatırımlar ise halkın sosyal ve kültürel ihtiyaçlarını karşılayabilir. Örneğin, Ümraniye Belediyesi'nin planladığı 15 kültür merkezi ve 30 bilgi evi projesi, mahalle sakinlerine kültürel etkinliklere katılma ve bilgi edinme imkanı sunarak toplumun sosyal ve kültürel gelişimine katkıda bulunabilir.

Bu yatırımlar sadece istihdama yönelik çalışmaları desteklemekle kalmaz, aynı zamanda ihtiyaç sahibi olan insanlara yardımcı olacak niteliktedir. Aşevleri ve yardım sandıkları gibi tesisler, maddi olarak zor durumda olan bireylerin temel ihtiyaçlarını karşılamak için önemli bir destek sağlayabilir (Beki, 2008: 41).

Halkla Yerel Yönetim Arasında Güven: Sosyal belediyecilik anlayışıyla toplumun ihtiyaçlarına yanıt veren yöneticiler arasında bir güven ortamı oluşur. Belediye başkanlarının vergi gelirleriyle yürüttükleri yönetim, ekonomik olarak güçlü ve vergi veren kesimler arasında memnuniyet ve güven duygularını pekiştirir. Bu kesimler, vergilerinin toplumsal gereksinimlere adil bir şekilde harcandığını ve doğru yerlere ulaştığını gördükçe kendilerini desteklenmiş hissederler. Öte yandan, yardıma muhtaç kesimlerin bu olanaklardan faydalanması, yöneticilere karşı bir minnet hissi oluşturur ve bu, sosyal açıdan önemli bir kazanımı temsil eder (Beki, 2008: 41).

Yerel Yönetim-Halk Kaynaşması: Sosyal belediyecilik kapsamında yürütülen çalışmalarda, yerel yönetimlerin halkla uyum içinde olması son derece kritiktir. Çünkü yerel yönetim pozisyonlarına aday olanlar, demokratik süreçlerin gereği olarak halk tarafından seçilmek durumundadırlar. Bu nedenle, seçilen veya seçilmeyi hedefleyen adaylar, halkla etkileşim ve dayanışmaya büyük önem vermeye mecburdurlar (Aksoy, 2007:77).

Bu bağlamda, halkla ilişkilerin önemli bir aracı olan Beyaz Masa gibi mekanizmalar, halkın taleplerini hızlı bir şekilde değerlendirerek ve herkesi kucaklayarak halkın güvenini kazanma fırsatı sunar. Beyaz Masa, halkın istek ve ihtiyaçlarını ayırım yapmadan ele alır ve çözümler üretir, bu da yerel yönetimin halk nezdinde daha etkin ve güvenilir olmasını sağlar (Aksoy, 2007:77).

Kent konseyleri, demokratik katılım platformları olarak da bilinen, halkın entegrasyonunu sağlayarak önemli bir rol oynarlar. Başlangıçta, sosyal belediyeçiliğin işlevini açıkladığımız ve 11 maddede sosyal belediyeçiliğin sunduğu fonksiyonlardan bahsettiğimizi belirtmek gerekir. Ancak, sosyal hizmetlerde, Amerikalı sosyolog Robert King Merton tarafından ilk kez kullanılan ve toplumsal disfonksiyon olarak adlandırılan bir boyut da vardır. Bu boyut, "toplumun işleyişinde, herhangi bir toplumsal kalıbın, istenmeyen sonuçlarını ifade eder" diyerek açıklanmıştır. Belediyeler tarafından sunulan sosyal yardımların yanı sıra, bir dışlanma durumu ortaya çıkabilir: Bazı bireyler, yardım talep etme pratiğini meslek haline getirebilir, çalışma ve çaba gerektiren faaliyetlerden kaçınabilir ve tamamen kurumlara bağımlı bir yaşam tarzını benimseyebilirler(Aksoy, 2007:77).

1.4.4. Belediyelerde Fonksiyonel Değişim Sürecinin Sosyal Belediyeçiliğe Etkisi

Yerel yönetimlerin rolleri ve sorumlulukları, çeşitli etmenlerin etkisi altında sürekli genişleyip değişmektedir. Bu etmenler arasında, şehir altyapısı ve üstyapısının gereksinimleri, hızlı nüfus artışı ve göçle birlikte ortaya çıkan konut sorunu gibi temel ihtiyaçlar yer almaktadır. Bununla birlikte, kamu hizmetlerini kapsayan yeni yönetim modelleri ve Avrupa Birliği'nin yerleşme politikaları da bu değişim sürecinde önemli bir rol oynamaktadır. Uluslararası belgeler, mahalli idarelerin kamu yönetimi içinde daha belirgin bir yer edinmesi gerektiğini vurgulamaktadır (Ersöz, 2009: 81).

Küreselleşme ile birlikte tüm yapılar köklü değişimlere ve dönüşümlere doğru ilerlerken, ulus devletinin rolü değişmiştir. Küresel kentlerin ulusal devletin yetki ve gücünü aşan bir pozisyona yükseldiği kabul edilmiştir. Merkezi yönetim, yerel yönetim, sivil toplum, işletmeler ve meslek örgütleri gibi çeşitli aktörlerin katılımıyla iktidar paylaşımı gerçekleşmektedir. Özellikle büyük şehirler, altyapıdan üstyapıya, konuttan sağlığa, sosyal hizmetlerden yardımlara kadar yerel hizmetlerin temel birimlerini sunmaktadır (Kesgin, 2012: 171-172)

Türkiye'de sosyal politikaların uygulanmasında merkezi yönetim temel yetkilidir. Bu merkezi yönetim doğrudan ya da dolaylı olarak belediyeler aracılığıyla olur. Sosyal politika alanında, merkezi yönetimi ana aktör olarak görmek, yerel politikaların etkinliğini azaltabilir ve katılımcı demokrasinin gelişimini engelleyebilir (Baran, 2018: 55).

Bu çerçevede, yerel yönetimler özellikle belediyeler, merkezi yönetimden daha yakın oldukları için vatandaşların sorunlarını ve ihtiyaçlarını daha etkin bir şekilde

gözlemleyebilir ve yerinde tespit edebilirler. Bireyler, ihtiyaçlarını ve taleplerini merkezi idareye göre yerel yönetimlere daha hızlı bir şekilde iletip çözüme kavuşturabilir. (Baran, 2018: 55).

Bu bakımdan, yerel yönetimler, özellikle belediyeler, merkezi yönetime kıyasla daha avantajlı bir konumdadır. Çünkü yerel düzeyde hizmet sunma ve politika oluşturma süreçlerinde, doğrudan yerel halkın katılımı ve ihtiyaçlarına daha duyarlı bir şekilde hareket edebilirler. Bu durum, sosyal politikaların etkinliği ve toplumsal refahın artırılması açısından önemli bir rol oynar (Baran, 2018: 55).

Hızla artan kentsel nüfus ve hizmet talepleri, özellikle belediyelerin sınırlı olan kaynakları etkili ve verimli bir şekilde kullanma zorunluluğunu doğurmuştur. Bu durum, yerel yönetimlerin yönetim anlayışında dışa dönük, katılımcı, şeffaf, hesap verebilir ve sosyal sorumluluk bilinci odaklı bir yaklaşımı vurgulamıştır (Yaylı, 2009: 400).

Yerel yönetimler, hizmetlerin doğrudan hedef kitlesine ulaşabilme yetenekleri, sosyal ve kültürel farklılıkları dikkate alarak özelleştirilmiş hizmet sunabilme kabiliyetleri ve yerel dezavantajlı grupların ihtiyaçlarını belirleme becerileri nedeniyle sosyal hizmetleri sunmak için en uygun konumdadır. Mahalli düzeyde uygulanan sosyal programlar ve yardımlar, genellikle merkezi yönetim tarafından yürütülen programlara göre daha etkili olabilir. Çünkü bu hizmetler, yerel ihtiyaçlar ve koşullar göz önünde bulundurularak tasarlanır ve uygulanır. Öte yandan, belediyelerin sorumluluk alanına giren çeşitli kentsel hizmetler, giderek daha fazla sosyal boyut kazanmakta ve kent sakinlerinin yerel hizmetlere olan talebi artmaktadır (Baran, 2018: 55).

Küreselleşme, teknolojik ilerlemeler merkezi hükümetlerin toplumsal alandaki etkisini azaltırken, yerel yönetimlerin önemi gelişmekte olan ülkelerde artmıştır. Batılı refah toplumlarında, 1970'lerin ortalarına kadar, mahalli idareler sosyal politikaları uygulamada öncü olmuş ve "yerel refah devleti" olarak tanımlanmışlardır. Türkiye'de ise, küreselleşmeye adapte olma çabasıyla birlikte, kamu yönetimi anlayışı değişmiş ve mahalli düzeydeki yerel yönetimlerin önemi artmıştır. Özellikle 1990'ların ortalarına kadar, kentsel hizmetleri yeterince yerine getiremeyen belediyeler, sosyal politika alanında önemli görevler üstlenmiştir. 2002'den itibaren ekonomik ve siyasi istikrarın sağlanmasıyla birlikte, hükümet, yerel yönetimleri, mahalli hizmetlerin daha etkin bir şekilde sağlanması için önemli birer yönetim birimi olarak görmüş ve bu da süreci hızlandıran bir faktör olmuştur (Ersöz, 2009: 80).

1.4.5. Sosyal Belediyeciliğin Sorunları

Sosyal belediyecilik, toplumun refahını artırmak, dezavantajlı gruplara destek olmak ve sosyal adaleti sağlamak için belediyelerin yürüttüğü bir politikadır. Ancak, bu politikanın uygulanması sırasında bir dizi sorunla karşılaşılabilir. Birincisi, finansman sorunlarıdır. Sosyal belediyecilik projeleri genellikle kaynak yoğun ve uzun vadeli yatırımları gerektirir. Belediyelerin sınırlı bütçeleri bu tür projelerin uygulanmasını zorlaştırabilir. Projelerin sürdürülebilirliği ve uzun vadeli etkileri için yeterli finansman bulunamaması sorun teşkil edebilir. İkincisi, politik istikrarsızlık ve değişen önceliklerdir. Belediye başkanlarının veya yöneticilerin değişmesi, politik partilerin güç dengelerindeki kaymalar veya toplumsal önceliklerdeki değişimler, sosyal belediyecilik politikalarının tutarlılığını etkileyebilir. Bu da projelerin başarısını olumsuz etkileyebilir. Üçüncüsü, kaynak dağılımı ve adaletsizlik sorunlarıdır. Sosyal belediyecilik politikalarının uygulanması sırasında, kaynakların adaletli bir şekilde dağıtılması önemlidir. Ancak, bazı bölgeler veya gruplar diğerlerine göre daha fazla kaynak alabilir, bu da adaletsizliğe ve toplumsal huzursuzluğa yol açabilir. Dördüncüsü, etkinlik ve verimlilik sorunlarıdır. Sosyal belediyecilik projelerinin etkinliği ve verimliliği, iyi planlama, kaynak yönetimi ve etkili izleme ve değerlendirme süreçleri ile doğrudan ilişkilidir. Eğer bu süreçler yetersiz ise, projelerin istenilen etkiyi yaratması mümkün olmayabilir. Son olarak, toplumsal kabul ve katılım sorunları da önemlidir. Sosyal belediyecilik projelerinin toplumun ihtiyaçlarına uygun olması ve toplumun katılımını sağlaması önemlidir. Eğer projeler, yerel halkın beklentilerini karşılamaz veya onların katılımını sağlayamazsa, başarılı olma şansları düşer. Bu sorunlar göz önüne alındığında, sosyal belediyecilik politikalarının başarılı olabilmesi için iyi planlama, kaynak yönetimi, toplumsal katılım ve sürekli izleme ve değerlendirme süreçlerine odaklanılması önemlidir (Şengül, 2019: 30).

Belediye Gelir Kaynaklarının Yetersizliği: Günümüzde, yerel yönetimler sadece yönetmelikler ve kanunlarla belirlenmiş görevlerle sınırlı kalmayıp, toplumun ihtiyaçlarına yönelik düzenlemeler ve planlar yapmak zorunda hissedilmektedir. Toplumun bu talebi, yerel yönetimleri sosyal alanlarda da etkin düzenlemeler yapmaya ve uygulamaları yaygınlaştırmaya zorlamaktadır. Bu uygulamaların başarıyla hayata geçirilmesinde en kritik faktör, yerel yönetimlerin bütçelerinde ihtiyaç sahibi grupların gereksinimlerini karşılamak için yeterli kaynağı ayırmaları gerekliliğidir (Şengül, 2019: 30).

Yerel yönetimlerin artan sorumlulukları ve görevleri, mali kaynakların artırılmasını gerektirmektedir. Türkiye’de, 6360 sayılı Kanun ile yerel yönetimlere ayrılan bütçe %5’ten %6’ya çıkarılan değişikliklerine rağmen, büyükşehir belediyelerinin mali gereksinimleri hala karşılanamamakta ve yerel yönetimlerin merkezi hükümete olan bağımlılığıyla birlikte sosyal belediyeçilik hizmetlerinin kısıtlanması sorunları devam etmektedir (Yılmaztürk ve Güler, 2017: 16).

Zorlanan belediyeler, mevcut projeleri devam ettiremez veya yeni projeleri başlatamazlar. Bu durum, sosyal risklerin önlenmesini ve tüm dezavantajlı grupların faydalanmasını engeller. Belediyelerin yeterli kaynaklara erişimi, başarılı sosyal belediyeçilik için hayati öneme sahiptir. Yeterli finansman ile belediyeler, yoksulluğu azaltma çabalarında daha etkili bir rol üstlenebilirler (Şengül, 2019: 31).

Merkezi Yönetim ile Belediyeler Arasındaki Eşgüdüm Sorunu: Belediyeler, yerel düzeyde hizmetlerin sunumunda birlikte hareket etmektedirler. Ancak, sosyal hizmetler ve yardımların sunumunda, belediyelerle merkezi yönetim arasında faaliyet ve görev çakışmaları ve koordinasyon eksikliği yaşanabilmektedir. Sosyal politikaların uygulanmasında, yerel birimlerin ve merkezi yönetimin hem sorumlulukları hem de görevleri olması, verimli bir iş birliği ve uyum sağlanması gerektiği halde, bazen sosyal içerikli görevlerin çakışmasıyla sonuçlanabilir (Şengül, 2019: 31).

Bu problem, eksik verilerden kaynaklanan istismarlarla karşılaşılıyor. Özellikle büyük şehirlerde yaşayanlar, farklı belediyelerden yardım alabiliyorlar. Bu koordinasyonsuzluk, bütçe kısıtlamalarıyla yürütülen hizmetlerden gerçekten yararlanmak isteyen kişilerin haksız kullanımına yol açabiliyor ve mağduriyetlere neden olabiliyor (Seyyar, 2008: 38). Çoklu yapıdan kaynaklanan bir sorun olarak, sosyal içerikli hizmetler bazı bölgelerde aşırı bir şekilde sunulurken, diğer bölgelerde ise bu tür hizmetler neredeyse hiç bulunmamaktadır. Belediyelerin politika belgelerinde, merkezi idare tarafından belirlenecek politika çerçevesine uygun adımlar atması son derece önemlidir. Yerel yönetimler ile merkezi idare arasındaki hizmet sunumu çakışmaları önlenabilir. Öte yandan, belediyelerin sosyal hizmet ve yardım sağlayan çeşitli kuruluşlarla iş birliği yaparak kaynaklarını daha etkin bir şekilde kullanmaları sağlanabilir (Şengül, 2019: 31-32).

Sosyal Belediyeçiliğin Kavram Karmaşası: Belediyeçilik anlayışı genellikle fiziksel, kültürel boyutlarıyla tam bütünlük içinde algılanmamaktadır. Bir diğer sorun ise, belediyeçilikte sosyal belediyeçiliğin ulaşılması gereken bir ileri aşama olarak

yeterince kabul görmemesidir. Bundan dolayı, sundukları hizmetleri dezavantajlı gruplara karşı bir iyilik olarak sunabilirler. Bu durumda, sosyal belediyeçilik hizmetleri, beklentilerden ve siyasi amaçlardan bağımsız olarak, anayasal hakların korunması perspektifinden ele alınmalıdır (Şengül, 2019: 32).

Sosyal belediyeçilik sıkça dar bir anlamda, sadece ihtiyaç sahiplerine yardım etmek olarak algılanır ve hatta bu algı, meşruluğunu sağlamlaştırır. Ancak sosyal belediyeçilik kavramını aşırı genişletmek, görevini sınırlamamak gerekir. Sosyal belediyeçilik, bu anlayışının parçası olarak sadece bir düzeye ulaşılması gereken bir hedef değil, aynı zamanda sosyal devletin yerel düzeyde uygulamalarını yansıtan bir yaklaşım olarak ele alınmalıdır (Şengül, 2019: 32).

Yöneticilerin Olumsuz Davranışları: Belediyedeki değişen liderler, sosyal belediyeçiliğin devamlılığı açısından son derece kritiktir. Belediye başkanlarının, sosyal belediyeçilik kapsamındaki uygulamalara karşı subjektif bakış açıları bulunabilir. Hatta aynı siyasi partinin kadrolarında meydana gelen değişiklikler bile sosyal belediyeçiliğin geleceğini belirleyebilir.

Liderlerin farklı politikaları, öncelikleri ve değerleri nedeniyle, sosyal belediyeçilik alanında yapılan çalışmalarda önemli değişiklikler meydana gelebilir. Bununla birlikte, yeni bir yönetim ekibi geldiğinde, önceki dönemin projeleri ve politikaları gözden geçirilerek değişiklikler yapılabilir. Bu nedenle, belediye yönetimlerindeki liderlik değişiklikleri, sosyal belediyeçiliğin sürdürülebilirliği ve geleceği üzerinde önemli bir etkiye sahip olabilir (Çöpoğlu, 2014: 71).

Yerel yöneticilerin olumsuz tutumları, sosyal belediyeçilik anlayışına karşı negatif bir yaklaşım sergilemeleri, içerik konusunda tutarlı olmayan davranışları ve bilinçsizlik belediyenin faaliyetlerini zorlaştırmaktadır. Bu nedenle, merkezi yönetimin liderliğinde yerel yöneticilerin bilgi ve bilinç düzeylerini artırmaya yönelik eğitimler yapılmalıdır (Şengül, 2019: 32).

Veri Yetersizlikleri: Şehir içinde yaşayan insanların yaş, kültür ve sağlık açısından gerekli incelemeler ve araştırmaların yapılması yatırımların verimli şekilde yapılması açısından önemlidir. Bu tür çalışmalar aynı zamanda gerçek ihtiyaç sahiplerini belirlenmesini de sağlar. Ancak bilgilerin yalnızca merkezi yönetim tarafından toplanması ve yerel yönetimlerle paylaşılmaması, hizmetlere erişimde gecikmelere ve engellere yol açabilir. Bu durum, hizmetlerden yararlanacak kişilerin

tespitinde zaman kaybına yol açabilir ve hizmetlere hızlı erişimi zorlaştırabilir (Pektaş, 2010: 17).

Sosyal belediyecilik alanında karşılaşılan önemli bir sorun, yeterli veri olmaksızın uygulamalara başlanması ve değerlendirmelerin nadiren yapılmasıdır. Bu durum, sosyal hizmetlerin etkisini ve verimliliğini ölçmede zorluklar yaratır. Fayda-maliyet analizleri yapılmadığı için, sunulan hizmetlerin gerçek etkisi ve maliyeti belirsiz kalır. Bu da, sosyal belediyecilik faaliyetlerinin etkinliğini değerlendirmeyi ve geliştirmeyi zorlaştırır. Yeni hizmetlere geçilmeden önce mevcut hizmetlerin etkinliği ve eksiklikleri değerlendirilmediği için, iyileştirme potansiyeli göz ardı edilebilir ve hizmet kalitesinde artış sağlanması engellenebilir. Bu nedenle, sosyal belediyecilik uygulamalarının etkisini ölçmek ve sürekli olarak iyileştirmek için kapsamlı veri toplama ve değerlendirme stratejilerine ihtiyaç vardır (Çöpoğlu, 2014: 71).

Yetersiz veri, etkili bir sosyal belediyecilik anlayışının uygulanmasını engellerken, sosyal faaliyetlerin sıklığı ve hizmetlerin etkinliği konusunda bilgi edinmeyi zorlaştırır. Bu nedenle, yerel düzeyde kapsamlı bir veri tabanı oluşturulması büyük önem taşır. Bu verilerin bir kısmının kamuoyuyla paylaşılması, sosyal politikaların başarısını, denetimini ve katılımını artırırken, aynı zamanda akademik araştırmalarda gereken nesnel verilerin elde edilmesini kolaylaştırır (Şengül, 2019: 33).

Hizmetlerin Sunumunda Uzman Personel Yetersizliği: En önemli sorunlardan biri yetkili personelin eksikliğidir. Belediye çalışanları, gereken eğitimi almazlarsa işlerinin gereksinimlerini karşılayamazlar, bu da uzman personel eksikliğini derinleştirir. Bu nedenle, sosyal belediyecilik alanında da nitelikli uzman ve teknik personelin önemi büyüktür. Özellikle sosyal hizmet alanında uzman personele ihtiyaç vardır. Nitelikli personel olmazsa kaynaklar israf olur ve hedeflere ulaşılamaz (Çöpoğlu, 2014: 241).

Belediyelerde işe alınacak nitelikli personel için sunulan ücret ve sağlanan sosyal imkanlar, personelin tercihini etkileyen önemli faktörler arasındadır. Bu bağlamda, belediyelerde çalışan nitelikli personelin, merkezi idaredeki benzer pozisyonlardaki meslektaşlarından daha düşük ücret almaması önemlidir. Ayrıca, çalışan personelin hizmet sunma kapasitesini artırmak için düzenli olarak hizmet içi eğitimler düzenlenmelidir (Şengül, 2019: 34).

Hizmetlerin Sunumunda Standart Yokluğu: Belediyecilikte belirli standartlar mevcut olsa da sosyal belediyecilik konusunda genel bir standart uygulama

bulunmamaktadır. Sosyal belediyecilik, genellikle zorunlu hizmetlerin ardından yapılan faaliyetler olarak değerlendirilir. Bu yüzden, belediyeler genellikle benzer şekilde sosyal belediyecilik alanında faaliyet gösteren projelere kaynak tahsis eder (Ateş, 2009: 93-94).

Sosyal belediyecilik uygulamalarında belirli bir standardın olmaması, farklı belediyeler tarafından benimsenen hizmetlerin tutarsızlığına yol açmaktadır. Dahası belediye yönetimleri, sosyal belediyecilik hizmetlerini belirleme ve uygulama konusunda kendi tercihlerine göre hareket etmektedir. Sonuç olarak, sadece belediye başkanlarının tercihleri, sunulan hizmetlerin kapsamını belirlemektedir (Şengül, 2019: 34).

Sosyal belediyecilik konusundaki çalışmalar, genellikle ciddi bir planlama yapılmadan başlatıldığı eleştirileriyle karşı karşıyadır. Bu eleştirilere göre, söz konusu hizmetlerin uygulanabilirliği için başkanların seçim beyannamelerinde duyurulması yeterli görülmektedir. Ancak, beyannamelerde vaat edilen bu hizmetlerin toplumsal fayda sağlama potansiyeli düşük olabilir ve maliyetleri oldukça yüksek olmasına rağmen, bu projelerden vazgeçilmediği gözlemlenmektedir.

Sosyal Belediyeciliğin İstismarı: Bir diğer sorun bu politikaların amacı dışında kullanılmasıdır. Ayrıca, bazı durumlarda hizmetlerin sunumunda partizanlık ve ayrımcılık gibi istenmeyen durumlar yaşanması, genel uygulamalarda yer alsa da yüzdesel olarak düşük bir oranda gerçekleşse bile istismarın bir başka yönünü oluşturur (Seyyar, 2008: 39).

Sosyal yardımların belirsiz standartlarda olması, bu alandaki denetim eksiklikleri, hizmetlerin gerekli standartlardan ve şeffaflık ilkelerinden uzaklaşmasına ve keyfi uygulamalara neden olabilmektedir. Bu durum, hizmetlerin daha iyi bir şekilde yönetilmesini engelleyebilir ve toplumun ihtiyaçlarının etkin bir şekilde karşılanmasını zorlaştırabilir (Seyyar, 2008: 39).

Sürdürülebilir ve Kurumsal Olamama: Sosyal politikaların geçici çabalar olarak kalması, belediye yönetiminin yaklaşımıyla ilgilidir. Belediye başkanları, kendi dönemlerinde veya önceki yönetimlerden devraldıkları sosyal belediyecilik faaliyetlerine olumsuz bir bakış açısıyla yaklaşabilirler. Bu, uygulamaların sürekliliğini ve sahiplenilmesini engelleyerek, sosyal belediyeciliğin kurumsallaşmasını ve sürdürülebilirliğini zorlaştırır (Çöpoğlu, 2014: 242).

Projeler genellikle belediye başkanlarının görevdeki süresiyle sınırlıdır. Bu durum, uygulamaların uzun vadeli olmamasına neden olur. Yeni gelen belediye başkanları, önceki dönemde gerçekleştirilen sosyal belediyecilik hizmetlerini sıklıkla göz ardı ederler, hatta kötü görürler. Bu yaklaşım, genellikle sadece kendi parti üyelerinden gelen iyi uygulama örneklerinin benimsenmesine ve yayılmasına yol açar. Ancak, bu durum planlama eksikliklerine ve sosyal içerikli projelerin sürdürülebilirliğini zayıflatır (Şengül, 2019: 35).

Belediyelerin sağladığı hizmetlerin uzun vadeli ve sürdürülebilir olması için, planlama, değerlendirme ve uygulama süreçlerinde sivil toplum örgütlerinin aktif katılımı büyük önem taşır. Sivil toplum örgütleri ile yapılan güçlü işbirlikleriyönetimin değişmesiyle olabilecek zararları minimize etmek adına bir tür sigorta işlevi görebilir (Çöpoğlu, 2014: 243).

Belediyelerin sosyal projelerini sivil toplum örgütleriyle birlikte yürütmesi, hizmetlerin daha geniş bir kitleye ulaşmasını ve sürdürülebilirliğini sağlayabilir. Bu iş birliği, toplumun ihtiyaçlarına daha duyarlı ve etkili çözümler üretmeye yardımcı olabilir. Ayrıca, sivil toplum örgütlerinin belediyelerle iş birliği yapması, hizmetlerin daha kurumsal bir yapıya kavuşmasına da katkı sağlayabilir (Çöpoğlu, 2014: 243).

Katılım ve Paylaşım Yetersizliği: Kent halkının yönetimdeki rolü, sosyal belediyecilik politikalarının belirlenmesi, değerlendirilmesi ve uygulanmasında yetersiz kalmaktadır. Her ne kadar kent sakinleri, belediye meclis üyeleri ve başkanı ile doğrudan iletişim kurabilecekleri çeşitli platformlara sahip olsalar da, bu iletişim kanallarının etkinliği sınırlıdır. Bununla birlikte, kent halkının yönetim süreçlerine katılımını teşvik etmek amacıyla 5393 sayılı Kanun ile yasal olarak kurulabilir hale gelmiştir. Ancak, kent konseyleri beklenen görevi yerine getirmede çok başarılı olamamıştır (Çöpoğlu, 2014: 241).

Halkın ihtiyaç ve taleplerini dikkate almak için yerel katılımın güçlendirilmesi önemlidir. Bu hem şehirler ile duygusal ve fiziksel bağlar kurularak gerçekleşmelidir. Kararlar, hizmetler ve politikalar, toplumun ihtiyaçları ve beklentileri göz önünde bulundurularak belirlenmelidir (Yıldırım, 2019: 44).

Yerel katılım mekanizmalarının daha etkili hale getirilmesi ve teknolojik yeniliklerden yararlanılması da gereklidir. Belediyenin internet siteleri aracılığıyla sunulan veya planlanan hizmetler hakkında bilgi verilmesi, katılımın ve bilgi paylaşımının artırılmasına yardımcı olabilir. Bu, toplumun belediye süreçlerine daha

aktif katılımını teşvik ederek katılım eksikliği sorununu çözebilir (Şengül, 2019: 36).Sosyal belediyeçilik alanında karşılaşılan bu problemlerin çözümü için önerilerde bulunulmuştur (Yıldırım, 2019: 44).

- Belediye yöneticileri, sosyal belediyeçilik uygulamalarının toplumsal hayata ve sosyal refaha sağlayacağı olumlu etkiler konusunda bilinçlendirilmelidir.
- Belediye sınırları içinde yaşayan vatandaşlar ve sivil toplum kuruluşları, sosyal politika ve hizmetlerin geliştirilmesi, uygulanması ve değerlendirilmesi süreçlerine etkin bir şekilde katılma olanağına sahip olmalıdır.
- Sosyal doku çalışmaları düzenli olarak gerçekleştirilmeli ve kentsel nüfusun demografik yapısı ile ilgili bilgiler toplanarak güncellenmelidir. Bu çalışmalar aracılığıyla kent toplumunun sosyal hayata dair eğilimleri ve ihtiyaçları tespit edilmeli ve sosyal politika ve hizmetler buna göre belirlenmelidir.
- Yerel yönetimler ile merkezi yönetim arasında sosyal politikaların geliştirilmesi ve uygulanması için koordinasyon sağlayacak düzenlemeler yapılmalıdır. Bu sayede, çok başlılık önlenir ve kaynakların israfı engellenir.
- Belediyeler, sosyal politikaları başarılı şekilde yürütebilmek için yeterli sayıda uzman personel istihdam etmelidir.
- Sosyal belediyeçilik faaliyetlerinin etkili bir şekilde yürütülebilmesi için belediyelere gerekli mali kaynak desteği sağlanmalı ve merkezi idareye olan bağımlılık azaltılmalıdır.
- Sosyal yardım ve hizmetlere ihtiyaç duyan kesimlerin karşılaştığı bürokratik engeller kaldırılmalı ve belediye yönetimine ulaşmaları kolaylaştırılmalıdır.
- Sosyal yardım ve destekler kısa vadeli olarak planlanmalı, uzun vadeli çözümler için ise istihdama yönelik uygulamalar hayata geçirilmelidir.
- Maddi imkanları kısıtlı olan veya yoksul yerel girişimciler, düşük faizli veya faizsiz mikro kredilerle desteklenmeli ve iş kurmaları teşvik edilmelidir. Ayrıca, vergi muafiyeti gibi teşvikler sağlanmalı ve ihtiyaç duydukları ekipman ve teknik destek temin edilmelidir(Yıldırım, 2019: 44).

1.4.6. Sosyal Belediyeçiliğin Kanuni Çerçevesi

Türkiye’de bu kanuni çerçeve, bir dizi yasal düzenleme ve mevzuat tarafından belirlenmektedir. Bu çerçeve, yerel yönetimlerin sosyal hizmetler alanında görev ve yetkilerini belirlemekte ve sosyal belediyeçiliği desteklemektedir.5393 sayılı Belediye Kanunu, belediyelerin genel görevlerini ve yetkilerini düzenlemektedir. Bu kanun,

belediyelerin sosyal hizmetler alanında faaliyet gösterebileceklerini ve bu konuda görevler üstlenebileceklerini belirtmektedir. Bunun yanı sıra, 5395 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu ve 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu gibi kanunlar, belediyelerin mali kaynaklarını ve harcama yetkilerini düzenleyerek sosyal belediyeçiliğin finansmanını sağlamaktadır. Sosyal belediyeçiliğin kanuni çerçevesini güçlendiren önemli bir yasa ise 5393 sayılı Belediye Kanunu'na eklenen 2005 yılında yürürlüğe giren 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'dur. Bu kanun, büyükşehir belediyelerinin sosyal belediyeçilik alanında daha etkin bir rol oynamasını ve geniş kapsamlı sosyal hizmetler sunmasını sağlamaktadır. Ayrıca, sosyal belediyeçiliğin kanuni çerçevesini oluşturan diğer düzenlemeler arasında, çocuk hakları, engellilerin hakları, kadınların hakları gibi konularda çıkarılan yasalar ve yönetmelikler de bulunmaktadır. Bu düzenlemeler, belediyelerin bu kesimlere yönelik sosyal hizmetler sunmalarını ve koruyucu önlemler almasını sağlamaktadır. Türkiye'de sosyal belediyeçiliğin kanuni çerçevesi, belediyelere geniş yetkiler veren ve sosyal hizmetler alanında faaliyet göstermelerini destekleyen bir dizi yasal düzenlemeden oluşmaktadır. Bu düzenlemeler, sosyal belediyeçiliğin gelişimini ve yaygınlaşmasını teşvik etmekte ve toplumsal refahın artırılmasına katkı sağlamaktadır (Erkmen, 2018: 67).

1.4.6.1. 1580 Sayılı Belediye Kanunu

1580 Sayılı Belediye Kanunu, Türkiye'de belediyelerin kuruluş, işleyiş ve yetkilerini düzenleyen önemli bir yasadır. 1930 yılında kabul edilmiş olan bu kanun, belediyelerin görev ve sorumluluklarını belirlerken aynı zamanda yerel yönetimlerin işleyişini düzenlemek amacıyla hazırlanmıştır (Erkmen, 2018: 67).

Bu kanun, belediyelerin teşkilatlanma şeklini, belediye başkanlarının ve meclis üyelerinin seçilme usullerini, belediye gelirlerinin nasıl toplanacağını ve nasıl harcanacağını düzenler. Ayrıca, belediyelerin çeşitli hizmet alanlarında yetkilendirilmesi ve bu hizmetlerin nasıl yürütüleceği konularını da içerir.

1580 Sayılı Belediye Kanunu, Türkiye'deki yerel yönetimlerin temelini oluşturur ve belediyelerin kentlerin sosyal ve ekonomik gelişimine katkı sağlamalarını sağlayacak bir çerçeve sunar. Bu kanunun amacı, yerel yönetimlerin etkin bir şekilde çalışmasını ve halkın ihtiyaçlarını karşılamasını sağlamaktır (Erkmen, 2018: 67).

Kanunun 15. maddesinde, yetkilendirilmiş seksen fıkra ile ilgili görevler belirlenmiştir. Benzer şekilde, 16. maddede belediyelerin gelir gruplarına göre sıralaması yapılmış ve görevler de bu sıralamaya göre belirlenmiştir. Kanunun 19.

maddesi gereği, belediyeler, görevlerini yerine getirdikten sonra, yerel vatandaşların tüm ihtiyaçlarını karşılamak için girişimde bulunma yetkisine sahiptirler. Ancak, belediyeler öncelikle kanunla verilen zorunlu görevleri yerine getirmekle yükümlüdürler. Bu kanun, Cumhuriyet'in ilk yıllarına denk gelir ve 1930 yılında kabul edilmiş; uzun bir süre uygulanmıştır(Erkmen, 2018: 67).

1.4.6.2. 5393 sayılı Belediye Kanunu

5393 sayılı Belediye Kanunu, Türkiye'deki belediyelerin kuruluşunu, işleyişini ve görevlerini düzenleyen önemli bir yasadır. Kanun, 3 Temmuz 2005 tarihinde kabul edilmiş ve yürürlüğe girmiştir (Akarsu, 2014: 51-52).

Bu kanun, belediyelerin genel hükümlerini belirler ve belediyelerin görevlerini, yetkilerini, gelir kaynaklarını, organlarını, personel yönetimini, mali işleyişini ve denetimini düzenler. Ayrıca, belediye sınırları içindeki kamu düzenini, sağlık ve çevre korumasını, altyapı hizmetlerini, eğitim ve kültür faaliyetlerini, ulaşımı, yerel kalkınmayı ve diğer birçok konuyu içerir (Akarsu, 2014: 51-52).

Kanun, belediyelerin görev ve yetkilerini yerine getirirken kamu yararını gözetmelerini, kaynakları etkin ve verimli kullanmalarını, katılımcı ve şeffaf bir yönetim anlayışı benimsemelerini sağlar. Aynı zamanda, belediye hizmetlerine ilişkin standartları belirler ve hizmetlerin etkin bir şekilde sunulmasını sağlamak için düzenlemeler getirir (Akarsu, 2014: 51-52).

5393 sayılı Belediye Kanunu, yerel yönetimlerin güçlendirilmesi ve yerel demokrasinin geliştirilmesi amacıyla önemli bir adımdır. Bu kanunla, yerel yönetimlerin yetki ve sorumlulukları artırılmış, yerel halkın katılımı ve ihtiyaçlarına daha duyarlı bir belediyeçilik anlayışı teşvik edilmiştir (Akarsu, 2014: 51-52).

Bu yasa, belediyeleri halkın ihtiyaçlarını karşılamak için sorumlu olarak görür. Bu sebeple belediyelere yetki verir. Yasanın 3. maddesinde belediyenin tanımı şu şekildedir: "Mahalli müşterek ihtiyaçları karşılamak amacıyla kurulan, seçmenler tarafından seçilen karar organlarıyla yönetilen, idari ve mali özerkliğe sahip kamu tüzel kişisi." Bu kanunun 14. Maddesi ise belediye hizmetlerinin vatandaşlara en hızlı şekilde ulaştırılmasını sağlar (Akarsu, 2014: 51).

5393 sayılı Belediye Kanunu, yerel yönetim uygulamalarında kültürel faaliyetleri önemseyen kavramları içermektedir. Bu kanun, sosyal belediyeçiliğin temellerini oluşturabilecek birçok maddeyi içermektedir. Örneğin, 40/f maddesi, belediye başkanının, halkın huzuru, sağlığı, refahı ve mutluluğu için gerekli önlemleri alma

görevini belirtmektedir. Benzer şekilde, 40/g maddesi, başkanının muhtaç ve yoksul vatandaşlara ayrılan bütçeyi kullanmak gibi politikalara ilişkin görevleri de belirtmektedir (Akarsu, 2014: 51-52).

5393 sayılı Belediye Kanunu'nda belirtilen, belediyelerin sosyal politika ile ilgili görevleri:

- Belediyeler, geliri az olan bireylere veya afet mağdurlarına arazi tahsis edebilir.
- Dar gelirli, kimsesiz, muhtaç, yoksul ve engellilere yönelik sosyal yardım ve hizmetler için bütçede kaynak ayırabilir ve harcama yapabilirler.
- Özürlü, yaşlı, bakıma muhtaç ve düşük gelirli bireyler için hizmet sunumunda özel yöntemler uygulamakla yükümlüdürler.
- Belediyeler, yardımlarını insanlık onuruna uygun bir şekilde yapmakla sorumludur ve hemşerilerin bu yardımlardan faydalanma hakkı vardır.
- Sosyal hizmet, yardım, meslek edindirme ve beceri kazandırma faaliyetlerini yürütmek veya yaptırmakla görevlidirler.
- 50.000'den fazla nüfusa sahip belediyeler ile büyükşehir belediyeleri, kadınlar ve çocuklar için koruma evleri kurabilirler.
- İl sınırları içinde büyükşehir belediyeleri ile 10.000'den fazla nüfusa sahip belediyeler, sağlık, eğitim, sosyal hizmetler gibi projeler için içişleri bakanlığının onayıyla ücretsiz veya düşük maliyetli arsa tahsis edebilirler.
- Sağlık tesisleri açma ve işletme yetkisine sahiptirler.
- Gıda bankaları kurabilirler (Beki, 2009: 46).

Belediyelerin, eğitim, sağlık, sosyal yardım gibi çeşitli alanlarda hizmet sunumu ve toplumsal dayanışmayı sağlama gibi önemli sorumlulukları bulunmaktadır. Bu görevler, yalnızca 5393 sayılı kanunda belirtilen hususlarla sınırlı değildir. Anayasa, uluslararası antlaşmalar, kanun hükmünde kararnameler, yönetmelikler ve özel kanunlar gibi çeşitli hukuki belgeler, belediyelerin sosyal belediyecilik alanındaki rol ve sorumluluklarını belirler. Örneğin, Asker Ailelerine Yardım Hakkında Kanun, Belediye Gelirleri Kanunu, Çevre Kanunu ve Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu gibi kanunlar, belediyelerin faaliyetlerini yönlendiren önemli düzenlemelerdir(Beki, 2009: 46).

Belediyelerin harcamalarını düzenleyen 60. madde, dar gelirli, yoksul, muhtaç ve kimsesiz bireylere ve özürlülere yönelik sosyal hizmet ve yardımların belediye bütçesinde yer almasını öngörerek, belediyelerin bu kesimlere kaynak ayırmalarını

zorunlu kılar.Aynı şekilde, 75. madde ise belediyelerin, özörlöülerin dernek ve vakıflarıyla iş birliğı yaparak ve onların sorunlarına katkı sağılayarak sosyal belediyeçilik kapsamında görev üstlenmelerini ifade eder (Mermer, 2016: 59).

Kanunun 76. maddesi, kent konseylerinin kent yaşamında sosyal dayanışma ve yardımlaşma ilkesini teşvik etmek amacıyla faaliyet göstereceğini belirtmektedir. Kent konseylerinin, kent hizmetlerine gönüllü katılımı düzenleyen 77. madde ise sağılık, eğitim, spor, sosyal hizmetler ve sosyal yardımların yanı sıra yaşlılar, kadınlar, çocuklar, engelliler ve yoksullar gibi toplumun dezavantajlı kesimlerine hizmetler sunulmasında sivil toplum kuruluşlarına ve yerel halka gönüllü katılımı teşvik etmektedir. Bu düzenleme, kentlerde sosyal belediyeçilik uygulamalarında yoksul ve dezavantajlı kesimlere yönelik hizmetlerde sivil toplumun etkisini artırmayı amaçlamaktadır (Çelik, 2014: 11).

2005 yılında çıkan “Engelliler Kanunu” ile engellilerin sosyal hayata katılmaları, karşılaştıkları zorlukların aşılmasına yönelik destek olunması hedeflenmiştir. Bu destek ve yardımların yasalar altında güvence altına alınması insan hakları açısından oldukça önemlidir. Ayrımcılık karşıtı bir sosyal politikanın uygulamaya konulması sağılanmış olundu (Şişman,2011:177).

5393 sayılı Kanun, belediyelere sosyal belediyeçilik kapsamında önemli sorumluluklar yüklemiştir. Ancak, dikkat çekici bir şekilde, bu görevlerin belirtilmesi yerine hizmet alanlarının isimlendirilmesine odaklanılmıştır. Sosyal yardım ve hizmetler başlığı altında bu alanlardaki uygulamaların belediyelerin zorunlu görevleri arasında sayılması, bu açıdan büyük önem taşımaktadır (Mermer, 2016: 59).

Sosyal belediyeçilik, sosyal politikaların düzenlenmesi ve politika oluşturma işlevinin yanı sıra dar gelirli kesimlere yönelik yardımları içerir; bu, yoksulluğun önlenmesini amaçlayan bir refah devleti anlayışının bir parçasıdır. Ekonomik olarak zor durumda olanlara sağılanan maddi yardımlar ve kişisel, ailevi veya sosyal engellerle başa çıkabilmeleri için sunulan hizmetler, bu çerçevede sunulmaktadır. Ancak, bireylerin bağımsızlığını koruyarak kendi ihtiyaçlarını karşılayabilmelerini sağılamak, sosyal hizmetlerin temel amacı olmalıdır. Yardım sistemlerinin tembelliğı teşvik edebileceğı endişesiyle, yardım alan kesimler üzerinde olumsuz bir etkiye neden olabilir (Mermer, 2016: 59).

Belediyeler, yoksullukla mücadele gibi faaliyetlere büyükşehir belediyeleri gibi yetkiyle hareket edebileceklerini öngören bir kanun kapsamında görev yapacaklardır.

Özellikle, 14. Maddesi belediyelerin yetki ve görevlerini tanımlarken kültürel, sosyal, meslek edindirme gibi alanlara odaklanmaktadır(Erkmen, 2018: 67).

1.4.6.3. 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu

5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu, Türkiye’de büyük şehirlerde yerel yönetimleri düzenleyen önemli bir yasadır. Bu kanun, 2004 yılında kabul edilmiş ve büyükşehirlerdeki yerel yönetim yapılarını belirlemiştir. 5216 sayılı kanun, Türkiye’deki büyük şehirlerde yerel yönetimlerin organizasyonunu, yetki ve sorumluluklarını düzenler. Bu kanun, büyükşehir belediyelerinin yapısını, görevlerini, gelirlerini ve yönetim şekillerini belirleyerek, kentlerin daha etkin ve verimli bir şekilde yönetilmesini amaçlar.Kanun, büyükşehir belediyelerinin yönetim organlarını ve bu organların görevlerini detaylı bir şekilde tanımlar. Belediye başkanı, belediye meclisi, encümen, ihtisas komisyonları gibi yapıları belirler ve bunların görevlerini düzenler.Büyükşehir belediyelerine geniş yetki ve sorumluluklar tanır. Bu kapsamda, ulaşım, altyapı, çevre koruma, şehir planlama, imar, sağlık, eğitim gibi birçok alanda faaliyet gösterme hakkı verir. Aynı zamanda, belediyenin gelir kaynaklarını ve harcama yetkilerini belirler.Kanun, kentlerin planlı ve sürdürülebilir bir şekilde gelişmesini sağlamak için çeşitli düzenlemeler içerir. Kent planlama süreçlerini düzenler, imar planlarını belirler ve bu planların uygulanmasını denetler.Büyükşehir belediyelerinin karar alma süreçlerinde katılımcılığı ve şeffaflığı teşvik eder. Belediye meclisi toplantılarının açık olması, kararların kamuoyuna duyurulması gibi düzenlemelerle bu prensipleri destekler.Kanun, büyükşehir belediyelerinin mali yönetimini denetlemek ve iç kontrol sistemlerini güçlendirmek için çeşitli mekanizmalar oluşturur (Erkmen, 2018: 68-69).

1990’lı yılların başlarından itibaren sosyal belediyecilik ile ilgili uygulamalar önem kazanmıştır. Bu dönemde, sosyo-kültürel uygulamalar ilk kez Büyükşehir Belediyeleri tarafından hayata geçirilmiştir. Zamanla, sosyal hizmet ve sosyal yardım konularında da uygulamalar artmıştır, özellikle özürlü vatandaşlara yönelik hizmetler öncelikli olarak sunulmuştur (Erkmen, 2018: 68-69).

2000’li yılların başlarında ise, 5216 sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu ile belediyelerin yetkileri genişletilmiştir. Bu çerçevede, belediyelere daha geniş konularda hizmet verebilme yetkisi verilmiştir. Sosyal hizmet ve yardım kavramları, özellikle 1994’ten sonra uygulamalı olarak daha fazla gelişme göstermiştir. Ancak, sosyal belediyecilik kavramının kökleri, 1990’lı yıllara dayanmaktadır (Erkmen, 2018: 68-69).

5216 sayılı kanuna göre, büyükşehir belediyeleri, en az üç ilçeyi veya birinci kademe belediyeleri içeren, bu belediyeler arasında uyum ve iş birliğini sağlayan, yasalarla belirlenen görevleri yerine getiren ve yetkilerini kullanabilen, idari ve mali açıdan bağımsız kamu tüzel kişilikleridir. Bu belediyelerin karar organları seçmenler tarafından seçilir ve oluşturulur (madde 3/a) (Ulusoy, Akdemir, 2010: 291-292).

Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nun 5216 sayılı hükümleri, sosyal belediyecilik hizmetlerine odaklanan 7(v), 18(m) ve 24(j) maddelerini içermektedir. Bu maddeler, belediye başkanlarına çeşitli sorumluluklar yüklemektedir. Öne çıkan görevler arasında şunlar yer alır: Sosyal tesislerin, merkezlerin oluşturulması; yoksul, engelli ve kimsesizlere yönelik sosyal yardımlar için bütçe düzenlemelerinin yapılması, engellilerin toplum içinde ve günlük yaşamlarını kolaylaştırmak için gerekli çalışmaların gerçekleştirilmesi, ekonomik sıkıntı içinde olan bireyler için belirlenen kaynakların kullanılması gibi hususlar yer almaktadır (Ulusoy, Akdemir, 2010: 291-292).

5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu, sosyal belediyeciliği desteklemek için önemli hükümler içermektedir. Kanunun pek çok maddesinde, yerel düzeyde sosyal politikaların belediyeler tarafından yürütülmesi gerektiği vurgulanmaktadır. Özellikle, 7. madde büyükşehir belediyelerine, gezici sağlık birimleri aracılığıyla çeşitli sosyal ve kültürel hizmetler sunma sorumluluğunu vermektedir. Bu hizmetler, yetişkinlerden yaşlılara, engellilerden kadınlara ve gençlere kadar geniş bir yelpazede sunulmaktadır. Ayrıca, ilçe belediyeleri de gençlere ve çocuklara yönelik sosyal ve kültürel hizmetler sağlayabilir. Bu hükümler, ev hanımları, işsizler, engelliler gibi dezavantajlı gruplara fırsatlar sunmaktadır. Bu kişiler, belediyenin düzenlediği etkinliklere katılarak meslek veya beceri edinebilirler. Bu sayede, gelir getiren faaliyetlerde bulunabilirler ve aynı zamanda toplumla etkileşim kurarak sosyalleşebilirler (Mermer, 2016: 60).

Büyükşehir belediye başkanlarına, kanunun 18. maddesinin m bendinde önemli sorumluluklar verilmektedir. Bu sorumluluklar arasında, bütçede yoksul ve muhtaçlar için ayrılan ödenekleri yönetmek, özürllüler için merkezler oluşturmak gibi görevler bulunmaktadır. Ayrıca, ekonomik açıdan düşük gelirli, yoksul, muhtaç ve kimsesizler için yapılan yardımlar da belediye harcamaları olarak bütçeye kaydedilmektedir (Ateş, 2009: 92).

5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu, özellikle 5393 sayılı kanuna ek olarak, özürllülere yönelik önemli düzenlemeler içermektedir. 2006 yılında yürürlüğe

giren "Özürlü Hizmet Birimleri Yönetmeliği" ise bu düzenlemelerin uygulanmasını sağlamıştır. Bu birimlerin temel amacı, büyükşehir belediyesi sınırları içinde yaşayan engellilerin toplumsal hayata katılımlarını kolaylaştırmak ve diğer bireylerle eşit fırsatlardan yararlanmalarını sağlamaktır. Büyükşehir belediyelerinde engelli veritabanı oluşturma, engelli ailelere yönelik bilinçlendirme, danışmanlık, sosyal ve mesleki iyileştirme hizmetleri gibi görevler de bu birimlerin sorumlulukları arasında yer almaktadır (Mermer, 2016: 60-61).

Büyükşehir belediyeleri, kent yönetiminde büyük bir rol oynar ve sosyal politika alanında önemli bir konuma sahiptir. Bu belediyeler, sosyal hizmetlere yönelik görev ve sorumluluklarıyla ilgili olarak büyük bir öneme sahiptir ve bu konuda yasal bir çerçeve oluşturulmaya çalışılmaktadır (Mermer, 2016: 60-61).

1.4.6.4. 6360 Sayılı On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi Kanunu

6360 Sayılı On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi Kanunu, Türkiye’de büyükşehir statüsündeki illerde yerel yönetimlerin organizasyonunu ve yetkilerini düzenleyen bir kanundur. Bu kanun, 2012 yılında kabul edilmiştir. Temel amacı, büyükşehir belediyelerinin sorumluluk alanlarını genişletmek ve bu belediyelerin daha etkin bir şekilde hizmet sunmalarını sağlamaktır (Mermer, 2016: 61).

6360 Sayılı Kanun, İstanbul, Ankara, İzmir, Bursa, Adana, Gaziantep, Antalya, Kayseri, Kocaeli, Konya, Manisa, Sakarya ve Trabzon illerini kapsamaktadır. Bu illerdeki belediyelerin büyükşehir belediyesi statüsü kazanmasını ve daha geniş bir coğrafi alanda hizmet sunmalarını öngörmektedir (Mermer, 2016: 61).

Kanun, büyükşehir belediyesinin yetki ve sorumluluklarını artırarak, çevre düzenlemesi, ulaşım, altyapı, çevre koruma, kentsel dönüşüm gibi kritik alanlarda daha etkili bir şekilde hizmet sunmasını hedeflemektedir. Ayrıca, bu kanunla birlikte büyükşehir sınırları içerisinde bulunan ilçelerin ve belde belediyelerinin yapılanması ve işlevleri de yeniden düzenlenmiştir (Mermer, 2016: 61).

Yeni yasa, çocuklar ve kadınlar için konukevleriyle ilgili önemli değişiklikler içermektedir. Önceki 5393 sayılı Kanun’da, nüfusu 50.000’in üzerindeki belediyelerin sığınma evi açabileceği ifade edilmiş ancak bu karar belediyelerin inisiyatifine bırakılmıştır. Ancak, 6360 sayılı Kanunla birlikte büyükşehir belediyeleri ve nüfusu 100.000’in üzerinde olan belediyelerin kadınlar ve çocuklar için konukevi açmak zorunlu hale getirilmiştir. Bu düzenleme ile birlikte nüfusu 100.000 üzerinde olan belediyelerin kadınlar ve çocuklar için konukevi açması yasal bir zorunluluk haline

gelmiştir. Diğer belediyeler ise mali durumları ve hizmet önceliklerine göre kadınlar ve çocuklar için konukları açabilirler (Mermer, 2016: 61).

6360 sayılı Kanun'un 5393 sayılı Kanunun 75. maddesinin (c) bendinde yapılan değişiklikle, belediyelerin ortak hizmet projelerini gerçekleştirebileceği kuruluşlar arasında artık özürsüz dernek ve vakıfları yer almamaktadır. Bu değişiklikle, özürsüz dernek ve vakıfları diğer dernek ve vakıflarla eşit konuma getirilmiş ve ortak hizmet projeleri için izin alınması gereken yetkili merci değiştirilmiştir. Bundan böyle, belediyeler özürsüz dernek ve vakıflarıyla ortak hizmet projeleri gerçekleştirmek istediklerinde, yerel mülki idare amirinden izin almak zorundadırlar. Bu düzenleme kapsamında, belediyeler;

- Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları,
- Kamu yararına çalışan dernekler,
- Vergi muafiyeti tanınmış vakıflar,
- Esnaf ve Sanatkarlar Meslek Kuruluşları Kanunu kapsamına giren meslek odaları gibi kuruluşlarla izin almadan ortak hizmet projeleri gerçekleştirebilirler. Ancak, bu kapsam dışındaki dernek ve vakıflarla yapacakları ortak hizmet projeleri için yerel mülki idare amirinden izin almak zorundadırlar (Erkmen, 2018: 71).

Belediyelerin, yerel ekonomik kalkınma ve mesleki becerilerin artırılması gibi görevleriyle işsizlik sorununu çözme rolü önemlidir, bu yanı sıra engelli, yaşlı, düşük gelirli bireyler, gençler, kadınlar ve çocuklara yönelik sosyal hizmet ve yardım hizmetlerini sunmaları beklenir. Sosyal belediyeçilik, ekonomik ve toplumsal etkinlik sağlamanın yanı sıra, sosyal adaleti, sosyal kapsayıcılığı ve yoksulluğu önleme hedeflerine odaklanan bir yönetim anlayışını temsil eder (Erkmen, 2018: 71).

Büyükşehir belediyelerinin büyüklüğü, idari, mali, siyasal, sosyo-kültürel ve psikolojik etkileri oldukça çeşitlidir. Şu anki durumda, belediye ve çevre ilçeleri dışındaki yerleşim birimlerinde yerel hizmetler genellikle il özel idaresi ve köy muhtarlıkları tarafından sağlanmaktadır. Ancak, yeni düzenlemeye göre, bu hizmetlerin yürütülmesinde büyükşehir belediyeleri birinci derecede sorumlu olacaktır. Bu bağlamda, büyükşehir belediyelerinin mevcut görev tanımlarının genişlemesi ve sosyal sorumluluklarının artması kaçınılmazdır (Erkmen, 2018: 71).

Önceden, belediyeler yerel ihtiyaçlara odaklanırken bir yandan yerleşim merkezlerini ve çevresindeki mücavir alanları yönetmekteydiler. Ancak 6360 sayılı yasadan sonra, büyükşehir belediyelerinin sınırları il mülki sınırlarına genişletilmiştir.

Bu durumla birlikte, büyükşehir ilçe belediyelerinin sınırları da ilçe mülki sınırlarıyla aynı hale getirilmiştir (Erkmen, 2018: 71).

1.5. Sosyal Belediyeciliğin Önemi ve İşlevleri

Merkezi hükümetin alanlardan uzaklaşmasıyla birlikte, belediyelerin sosyal projelerinde artış gözlemlenmektedir. Yerel yönetimlere daha fazla sorumluluk ve yetki verilmesi, belediyelerin yerel sosyal sorunlarla ilgili daha etkin politikalar benimsemesine olanak sağlamıştır. Bu kapsamda, belediyeler yerel ihtiyaçlara yönelik daha proaktif adımlar atmış ve sosyal belediyecilik anlayışını güçlendirmiştir. Bu yaklaşım, yerel düzeyde daha etkili politikaların hayata geçirilmesine olanak sağlamaktadır (Keskin, 2008: 55).

Sosyal belediyecilik, yerel yönetimlerin sadece işsizlikle mücadelede değil, aynı zamanda yerel kalkınma, istihdam artışı, girişimcilik politikaları ile eğitim, sağlık gibi alanlarda da rolünün arttığı bir yaklaşımdır. Gelişmiş ülkelerde, bu tür hizmetler genellikle gönüllü kuruluşlar ve özel sektör tarafından sağlanırken, ülkemizde yerel yönetimler tarafından karşılanmak durumundadır (Keleş, 2008: 39).

Sosyal belediyecilik, yalnızca mali yardım sunmakla sınırlı değildir. Asıl amacı, ihtiyaç sahibi insanları maddi zorluktan kurtarmak değil, aynı zamanda sosyal yapıya müdahale ederek bireylerin ve toplulukların ihtiyaçlarını karşılamaktır. Sosyal belediyenin hedefi, kişileri muhtaçlık durumundan çıkarmanın yanı sıra, davranış farklılıklarını en aza indirerek sosyal uyumu artırmaktır (Keleş, 2008: 54).

Sosyal belediyeciliğin ana unsurları dört başlık altında değerlendirilir. Bu başlıklar, sosyal belediyeciliğin temel taşlarını oluşturur ve politikaların etkin bir şekilde uygulanmasını sağlar. Bunlar:(Keleş ve Akdoğan'dan akt. Pektaş, 2010: 15).

- Sosyalleştirme, Sosyal Kontrol ve Rehabilitasyon
- Yönlendirme, Kılavuzluk Etme ve Rehberlik Etme
- Yardım Etme ve Gözetme (Sosyal Yardım):
- Yatırım Yapma(Keleş ve Akdoğan'dan akt. Pektaş, 2010: 15).

1.6. Sosyal Belediyeciliğe Etki Eden Parametreler

Sosyal belediyecilik uygulamaları zamanla gelişme göstererek günümüzdeki halini almıştır. Bu gelişmenin nedeni ise dünya düzeni ve yönetim anlayışının değişimine neden olan parametrelerdir. Yerel yönetim anlayışının önem kazanmasını sağlayan bu parametreler klasik belediyecilik anlayışını ortadan kaldırarak belediyeleri

her alanda etkin hale getirmiş ve sosyal belediyeciliğin önünü açmıştır (Mutlu, 2016: 67-77).

Kentsel Nüfusun ve Hizmet Talebinin Artması: Avrupa ülkelerinde sanayi devrimi, Türkiye’de ise 1950’lerdeki tarımda makineleşme hareketi kırsal nüfusun kentlere göç ederek kentsel nüfusun hızla büyümesine ve şehirlerde su, sağlık, kanalizasyon, konut, ulaşım gibi alt yapı ve hizmet ihtiyacının artmasına neden olmuştur. Göç eden nüfusu kaldıramayan ve altyapı problemlerinin giderek arttığı şehirlerde, her bireyin barınma ihtiyacını kendisinin karşılamaya çalışması gecekondu problemini de beraberinde getirmiştir. Şehirleri fiziki açıdan etkileyen gecekondu sorununun yanında, buralarda yaşayan insanların şehre uyum sağlayamaması, işsizlik, eğitimsizlik, suç oranlarının yüksek olması gibi sosyal sorunların varlığı insanların ise bu sorunu çözecek gücünün olmayışı insanların devletten özellikle yerel yönetimlerden beklentilerini arttırmıştır. Bu beklentilerin yönetimlerin daha fazla oy alma amacıyla birleşmesi ise klasik belediyecilik anlayışını ortadan kaldırarak, sosyal niteliği ön planda olan bir belediyecilik anlayışı ortaya çıkarmıştır. Şehirde yaşayan insanların bu hizmetlere olan ilgilerinin giderek artması sosyal belediyecilik anlayışını daha da geliştirmiştir (Mutlu, 2016: 67-77).

Ekonomi Politikaları: Benimsenen ekonomi politikaları her alanda olduğu gibi yerel yönetimlerin sosyal uygulamalarını olumlu veya olumsuz yönde etkilemiştir. Örneğin II. Dünya Savaşı sonrasında hakim ekonomi politikası olan Keynesyen politikalar ve gelişmiş ülkelerdeki sosyal devletin doğuşu, yerel yönetimleri hizmet sunumunda önemli hale getirmiştir. Bu nedenle II. Dünya Savaşı’ndan 1970’li yılların ortalarına kadar merkezi idarenin yanında yerel yönetimlerin görev ve sorumlulukları, buna bağlı olarak da kamu harcamaları sürekli artmıştır (Ersöz, 2011: 85).

1970’li yıllarda petrol krizlerinin patlak vermesi Keynesyen politikanın sorgulanmasına neden olmuş ve neo-liberal politikalar benimsenerek devletin hizmet sunum anlayışında değişime gidilmiştir. Neo-liberaller, sosyal politikaların sadece merkezi devlet tarafından yerine getirilmesine karşı çıkarak sosyal devlet anlayışını eleştirmişlerdir. Bu nedenle merkezi yönetimlerin ekonomik ve sosyal yaşamdaki etkisi sınırlandırılarak yerel yönetimlerin önemi arttırılmıştır. Yoksul kesimden oy almak isteyen belediyeler ise bu durumu lehlerine çevirerek sosyal belediyecilik anlayışını zamanla temel politikalardan biri haline gelmiştir (Demir, 2021: 49).

Yeni Yönetim Anlayışı: Küreselleşmeyle başlayan geniş değişim ve dönüşüm hareketi ve bilgi toplumuna geçiş süreci yönetim anlayışlarını da etkilemiş, 1980'lerden sonra kamu yönetiminde yeniden yapılanma hareketleri başlayarak geleneksel kamu yönetimi yerini, yeni kamu yönetimi anlayışına bırakmıştır. İşletme yönetimindeki yeni yönetim tekniklerinin kamu yönetiminde uygulanmasını öngören bu anlayış çerçevesinde katılım, saydamlık, etkinlik, verimlilik, tutumluluk, yerellik gibi kavramlar ve toplam kalite yönetimi, yönetişim, stratejik yönetim ve özelleştirme gibi yöntemler ön plana çıkmıştır. Yönetim paradigmaları ve örgütlenmelerinde meydana gelen ve yerel yönetimleri yakında ilgilendiren bu değişiklikler ise yerelleşmeyi ön plana çıkararak yerel yönetimlerin sosyal faaliyetlerinin artmasına neden olmuştur (Demir, 2021: 50).

1.7.Türkiye’de Kadınlara Yönelik Sosyal Belediyecilik Uygulamaları

1982 Anayasası’nın 41. maddesi, toplumun sosyal devlet ilkesi gereği kadın ve ailelerin korunmasını sağlamayı öngörmüştür. Bu çerçevede, büyükşehir belediyelerinde Kadın ve Aile Şube Müdürlükleri kurulmuş ve bu birimler, kadın ve ailenin korunmasıyla ilgili hizmetleri yürütmektedirler. Büyükşehir Belediyesi Kanunu’nun 7. maddesinin (v) bendi ise, büyükşehir belediyelerinin kadınlara yönelik sosyal hizmetlerinin kapsamını şu şekilde belirtmiştir: "... Toplumun dezavantajlı kesimlerine, özellikle kadınlara, çocuklara, gençlere, işsizlere vs. yönelik kültürel ve sosyal faaliyetleri gerçekleştirmek, kültürel merkezler kurmak ve bu hizmetleri sunarken sivil toplum örgütlerinin ve bilimsel kurumların görüşlerini alarak iş birliği yapmak" (Akarsu, 2014: 54-55).

Belediyeler, kadınların toplumdaki konumunu güçlendirmek için çeşitli faaliyetler yürütmektedir. Örneğin, Zeytinburnu Belediyesi’nin Aile Kadın Destekleme ve Engelliler Merkezi (AKDEM) kadınlar için önemli bir destek noktasıdır. AKDEM’in Kadın ve Aile Sağlığı Birimi, 15 yaşında ve üstünde olan kadınlara ücretsiz sağlık hizmetleri sunmaktadır ve sosyal güvencesi olmayan hastaların tedavi masraflarını karşılamaktadır. İstanbul Büyükşehir Belediyesi’nde ise Kadın Koordinasyon Merkezi kurulmuştur. Bu merkez, kadınların ve ailelerinin şehir içinde karşılarına çıkan sorunlara çözüm üretmek için projeler geliştirir ve eğitim seminerleri düzenler. Maddi sıkıntılar nedeniyle eğitimlerine devam edemeyen genç kadınlara ve çocuklara destek sağlar. İstanbul Büyükşehir Belediyesi Sanat ve Meslek Eğitim Kursları (İSMEK) ise özellikle kadınların yoğun ilgi gösterdiği bir programdır (Akarsu, 2014: 55).

1.8. Sosyal Politika - Yerel Yönetimler İlişkisi

Sosyal politikaların kökenleri, yerel yönetimler ile olan ilişkilere dayanmaktadır ve bu ilişkiler tarih boyunca var olmuştur. Bu çerçevede, yerel yönetimlerin sosyal politikalarla ilgili çeşitli sorumlulukları taşıması gerekir. Bunun temel nedeni, kadın, çocuk ve engelli bireyler gibi çeşitli dezavantajlı grupların varlığı ve onların ihtiyaçlarının karşılanması için uygun koruma yöntemlerinin oluşturulması gerekliliğidir. Geçmişte, bu grupların gereksinimleri genellikle kent yönetimleri tarafından ele alınmıştır (Kösanoğlu, 2019: 22).

Küreselleşen dünyada, yerel yönetimler giderek kamu yönetiminin önemli aktörleri haline gelmektedir. Bu durumun arkasında farklı etmenler yer almaktadır. Bu etmenler içinde, Keynesyen ekonomi politikalarının etkisi, hızlı küreselleşmeyle birlikte rekabetin yerel boyutta artması, şehir nüfuslarının ve ekonomilerinin öneminin artması yer alır. Aynı zamanda, eğitim gibi kritik sosyal politika hizmetlerine olan ihtiyacın artmasıyla birlikte hızlı nüfus artışı, göç ve kentleşme gibi faktörler de etkilidir (Kösanoğlu, 2019: 22).

Sağlık, konut ve yerel yönetimlerin AB'nin yerelleştirme politikaları çerçevesinde etkin birer kamu yönetimi aracı haline getirilmesini amaçlayan yeni yönetim paradigmaları ortaya çıkmaktadır. Bu paradigmalar, kamu sektörü ve uluslararası aktörler tarafından geliştirilmekte ve uygulanmaktadır (Ersöz, 2009: 41).

Ülkelerin kültürel özellikleri ve yerel otoriteler arasındaki ilişkiler yönetim sistemlerinin şekillenmesinde önemli bir yeri vardır. Bu faktörler, yerel yönetimlerin rol ve işlevlerini belirlemede önemli bir etkiye sahiptir (Ersöz, 2009: 41).

Yerel yönetimler demokratik süreçlerin önemli bir parçası olup, yerel hizmetlerin etkin ve verimli bir şekilde yürütülmesinde kritik bir rol oynamaktadırlar. Merkezi yönetimler, sadece yerel yönetimlerin politikalarını değil, aynı zamanda nüfusa yönelik kentsel ve sosyal hizmetlerin sağlanmasındaki işlevlerini de etkileyerek, yerel yönetimlerin faaliyetlerini şekillendirirler. Toplumun artan sosyal ihtiyaçlarının karşılanması, sosyal devletin temel görevleri arasında yer alır. Belediyeler, "sosyal belediye" anlayışıyla topluma sosyal hizmet sunumunda önemli bir rol üstlenmiştir. Günümüzde, özellikle eğitim, sağlık ve sosyal hizmetler gibi halkın ihtiyaç duyduğu alanlarda, belediyeler devletin sosyal politika uygulayıcısı olarak önemli bir konuma gelmektedirler (Kösanoğlu, 2019: 22).

Yerel yönetimler, merkezi devletle birlikte kamusal hizmetlerin sunumunda görev alan kuruluşlardır, özellikle geniş kapsamlı sosyal politika alanına giren hizmetlerin yerine getirilmesinde önemli bir rol üstlenmişlerdir. Çünkü işçi sınıfı odaklı ve iş dünyasını düzenlemeye yönelik sosyal politika önlemlerinin çoğu, merkezi hükümetin yasama yetkisine sahip olup genellikle ulusal düzeyde uygulanan politikalardır (Uzunay, 2016: 42).

1980'lerden itibaren gelişen yeni kamu yönetimi anlayışı ile özel sektörde kullanılan yönetim biçimini kullanmaları sonucu sorumlulukları genişledi. Artık hem özel sektörü hem de sivil toplum örgütlerini kapsayan bir hale geldi. Bu durum, yerel yönetimlerin rolünü ve etkinliğini artırmıştır (Ökmen, 2010: 401).

Günümüzde, yerel yönetimler neredeyse tüm ülkelerde önemli bir etkiye sahiptir. Güçlü finansman yapıları ve sundukları geniş hizmet yelpazesi, bu yönetimlere dikkate değer bir avantaj sağlamaktadır. Bu durum, yerel yönetimlerin görev ve sorumluluklarının artmasına yol açmıştır. Dolayısıyla, günümüzde yerel yönetimlerin yürüttüğü sosyal politikalar, genellikle devletin sosyal politikalarının eksikliklerini gidermeye yöneliktir. Özellikle liberal ekonomi politikalarının hakim olduğu birçok ülkede devletin rolünün daralması, yerel yönetimlerin sosyal politikalarının önemini artırmıştır (Altan, 2007: 23).

1.8.1. Belediyelerin Sosyal Politika Alanındaki Roller

Başlangıçta, devlet koruma görevini üstlenirken, zamanla sosyal politika alanlarında da halkın ihtiyaçlarını karşılamaya başlamıştır (Kösanoğlu, 2019: 33). Özellikle 1970 yılında yaşanan büyük ekonomik kriz sonrasında, refah devleti kavramı tartışmalara konu olmuştur. Gelişmiş Avrupa ülkeleri özellikle refah devleti politikalarını belirleyerek ve uygulayarak bu sürece öncülük etmiştir (Şenkal ve Sarıpek, 2007: 148). Refah devleti kavramını sorgulayan bazı araştırmacılara göre, her sosyal devlet refah devleti değildir. Sosyal devlet anlayışı, devletin vatandaşlarına temel sosyal, ekonomik ve konut gibi alanlarda asgari imkanlar sağlamasını içerir (Kösanoğlu, 2019: 32-33).

Belediyeler, kent yönetimlerinde en etkin ve işlevsel kurumlar olarak kabul edilir çünkü topluma en yakın yönetim birimleridirler. Ülkemizdeki mevcut sistemde, belediyelerle ilgili iki önemli yasa bulunmaktadır. İlk olarak, 1930 yılında yürürlüğe giren 1580 sayılı Belediye Kanunu, 2005 yılında yerini 5393 sayılı Belediye Kanunu'na bırakmıştır. Ayrıca, 1984 yılında kabul edilen 3030 sayılı Büyükşehir Belediyesi

Kanunu da 2004 yılında 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu ile değiştirilmiştir. Her iki kanun da incelendiğinde, belediyelerin imar, alt yapı ve ulaşım gibi üç temel görevde önemli yetki ve sorumluluklara sahip olduğu görülmektedir (Öztekin, 2010: 356-357).

Belediyelerin vatandaşı için verdiği hizmetler her ülkede farklılık gösterir. Refah devleti anlayışının gelişmesiyle birlikte üstlendiği hizmetler çeşitlenmiştir. (Keleş, 2012: 265).

Kadınlara sığınma evleri açmak ve güvenliklerini sağlamak, engelliler için rahat bir şehir oluşturmak, öksüz çocuklar için yuvalar ve kreşler inşa etmek, yaşlılara yönelik huzurevleri oluşturmak, sağlık hizmetlerini yaygınlaştırmak için sağlık merkezleri açmak, mahallelerde gezereksağlık stantları kurmak, hastanelerin etrafında hasta yakınları için konaklama imkanları sağlamak, kültürel, sanatsal ve spor faaliyetlerine erişimi artırmak için tiyatro, sinema, kütüphane ve kültür merkezlerini mahallelere yaymak, fakir ve ihtiyaç içindeki kesimlere yönelik aş evleri ve yardımhaneler açmak, engellilerin ulaşım ve eğitim olanaklarını geliştirmek, beceri ve meslek edindirme kursları düzenlemek, parklar ve piknik alanlarını artırmak, çevresel koşulları düzenlenmiş ekonomik konutlar inşa etmek, girişimci kadınlar ve gençler için rehberlik hizmetleri sunmak, tanzim satış mağazaları ve ekmek fabrikaları kurmak, gıda, kömür, ilaç ve kırtasiye yardımları sağlamak, toplum gruplarına, sivil toplum kuruluşlarına ve kitle örgütlerine yol göstermek ve dayanışma ile yardımlaşmayı teşvik etmek, gençlerin, engellilerin ve kadınların toplumsal entegrasyonunu destekleyecek merkezler kurmaktır (Adıyaman ve Demirel, 2011: 117).

İKİNCİ BÖLÜM

2. TOPLUMSAL CİNSİYET BAĞLAMINDA BELEDİYELERİN KADINA YÖNELİK SOSYAL POLİTİKALARI

2.1. Kadın Dostu Belediyecilik Anlayışı

Sosyal belediyecilik anlayışı dezavantajlı gruplar için yeterli hizmeti götürebilmeyi amaçlar. Dezavantajlı grup demek yaşadığı çevre içerisinde kültürel ve sosyal hizmetlere ulaşamaması ya da sınırlı ulaşabilmesini ifade eder (Yasım,2019:2).

Kadınlar dezavantajlı gruplar içinde en geniş kesimi kaplar. Bu durumun en büyük nedeni toplumsal cinsiyetin dayattığı roller ve kadınları hayatlarıyla ilgili seçeneklerden yoksun bırakmasıdır (Şahin,2019:23).

Kadınların karşılaşmış olduğu sorunlar, onları kurumsal olarak koruma altına alma gereksinimini doğurmuştur. Toplumun eğitilmesi, bilinçlenmesi, kadına yönelik danışma ve yardımlaşma hizmetinin verilmesi, şiddete karşı sığınma evleri açılması yerel yönetimlerle gerçekleşir. Sosyal belediyecilik bu konuları kapsamına alır (Sarıipek&Çöpoğlu,2020:172).

Zamanla değişen ve çeşitlenen ihtiyaçlar, sosyal belediyecilik anlayışının kapsamını genişletmiştir. Bu doğrultuda, kentlerin kadınlar için daha dostça bir yapılanmaya gitmesi için çalışmalar başlatılmıştır. "Kadın dostu kentler" kavramı, kent yaşamının kadınlara duyarlı bir şekilde şekillendirilmesini ifade etmektedir ve literatürde sıkça kullanılmaktadır. Kadın dostu kent kavramıyla birlikte, kadınların ve kız çocuklarının kamusal alanlarda güvende hissederek yaşamlarını sürdürebilecekleri, şiddetin hiçbir şekilde tolere edilmediği bir ortamın oluşturulması hedeflenmektedir. Bu kavram, kadınların toplum içinde etkin rol alabilecekleri bir yapıyı da içermektedir, bu da kadınların toplumun karar alma süreçlerine katılımını sağlamak anlamına gelir. Ayrıca, kadınların ve kız çocuklarının haklarının korunduğu, şiddetin önlenmesi ve cezalandırılması için gerekli tedbirlerin alındığı bir kent yaşamı öngörülmektedir. Bu nedenle, kadın dostu kent kavramı, hem merkezi yönetimi hem de yerel yönetimi kapsayan geniş bir yönetim anlayışını içermektedir. Kadın dostu bir kent tasarımı için, yerel ve merkezi yönetimlerin üzerine düşen sorumlulukları yerine getirmesi

gerekmektedir. Bu sorumlulukların belediyeler çerçevesinde incelenmesi ve anlaşılması, kadın dostu belediyeçilik kavramını anlamak için önemlidir (Şekerci, 2022: 46-47).

Kadın dostu belediyeçilik anlayışı, belediye hizmetlerinin kadınların ihtiyaçlarına duyarlı bir şekilde şekillendirilmesini ve bu doğrultuda çalışmaların yürütülmesini öngörür. Bu çalışmalar, belediyelerin sorumluluk alanları ve kadınların kent yaşamındaki pratik ve stratejik ihtiyaçları çerçevesinde incelenmelidir. Kadınların kent yaşamındaki gereksinimlerini belirlemede, Molyneux'un (1985) stratejik ve pratik ihtiyaçlarını temel almak mümkündür (Şekerci, 2022: 46-47).

2.1.1. Belediye Hizmetleri Kapsamında Kadınların Pratik İhtiyaçları

Kadınların acil ihtiyaçları, toplumsal cinsiyet temelli ihtiyaçlar arasında tanımlanmaktadır. Bu bağlamda, belediye hizmetleri kapsamında kadınların pratik ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik çeşitli çalışmalar yer alabilir. Örneğin, kız çocuklarının eğitime erişimin sağlanması, kadınların ihtiyaçlarının belirlenmesi sürecinde kadın katılımını teşvik etmek, kent yaşamında temiz su ve güvenli, aydınlatılmış sokakların oluşturulması, toplu taşıma araçlarının kadınlar için erişilebilir hale getirilmesi, bakım merkezlerinin ve kreş imkanlarının sunulması, parkların ve kadınların sosyal etkileşimde bulunabileceği alanların geliştirilmesi gibi hizmetler öne çıkmaktadır. Ayrıca, kadına yönelik şiddetle mücadele kapsamında sığınma evlerinin kurulması da önemli bir örnek teşkil etmektedir (Şekerci, 2022: 52).

Bu bağlamda, belediye hizmetleri içerisinde kadınların eğitimle ilgili temel ihtiyaçları arasında kız çocuklarının okullaşma oranlarının artırılması ön plandadır. Eğitime erişim, temel bir insan hakkıdır ve bu hakka eşit şekilde erişim sağlanması toplumsal bir gerekliliktir. Ancak, dünya genelinde ve Türkiye'de toplumsal cinsiyet eşitsizliği nedeniyle kız çocuklarının ve kadınların eğitim imkanları, erkeklerinkine kıyasla daha kısıtlı olabilmektedir. Bu sebeple, eğitimde fırsat eşitliğini destekleyici politikaların oluşturulması gerekmektedir (Şekerci, 2022: 52).

Belediyeler, özellikle okula gitmeyen kız çocuklarına daha hızlı ulaşma ve sorunları yerinde analiz etme yeteneğine sahip kurumlar olarak bu politikaların geliştirilmesi ve desteklenmesinde önemli bir rol oynarlar. Bu sorunun çözümünde belediyeler, iki farklı yaklaşım benimseyebilirler. Birincisi, eğitim hakkının bir insan hakkı olduğunu vurgulayarak ve bu hakkın ihlali durumunda anayasal bir suç olduğunu belirterek caydırıcı politikalar geliştirebilirler. Diğer bir yaklaşım ise, farkındalık

alışmaları aracılığıyla kız çocuklarının eğitim imkanlarına erişimini artırmaya odaklanabilirler (şekerci, 2022: 52).

Önemli olan nokta, eğitim hakkına erişimin birçok diğer hakkı kolaylaştırabileceği ve güçlendirebileceğidir. Bu nedenle, kız çocuklarının eğitime erişiminin hızlı bir şekilde sağlanması, pratik ihtiyaçlar kapsamında öncelikli bir konu olarak ele alınmalıdır (şekerci, 2022: 52).

Belediye hizmetleri bağlamında kadınların pratik ihtiyaçlarını değerlendirdiğimizde, eğitim, şiddetle mücadele, kent güvenliği ve katılımcılık gibi alanlarda öne çıkan ihtiyaçlar gözlemlenmektedir. Bu ihtiyaçların belirlenmesi ve çözümün hızlı bir şekilde sağlanması büyük önem taşımaktadır. Özellikle kadına yönelik şiddetle mücadelede, yaşam hakkının hızlı bir şekilde tehlikeye girmesi nedeniyle acil müdahalenin gerekliliği vurgulanmaktadır. Son olarak, belirtilen pratik ihtiyaç alanlarının stratejik ihtiyaçları destekleyici ve güçlendirici bir rol oynadığı ve her iki ihtiyaç kategorisinin de birbirini tamamlayıcı nitelikte olduğu unutulmamalıdır (şekerci, 2022: 52).

2.1.2. Belediye Hizmetleri Kapsamında Kadınların Stratejik İhtiyaçlar

Toplumsal cinsiyet temelli özel ihtiyaçları, pratik gereksinimlerden daha uzun süreçler gerektirir ve dönüşüm ya da farkındalık sağlayıcı uygulamaları içerir. Kent yaşamında özellikle belediye hizmetlerini kapsayan stratejik ihtiyaçlar, kadınların ekonomik güçlenmesini teşvik eden faaliyetlerin desteklenmesini, farkındalığı artırmaya yönelik eğitimlerin düzenlenmesini, karar alma süreçlerinde kadın katılımının teşvik edilmesini ve toplumsal cinsiyet duyarlı bütçeleme çalışmalarının uygulanmasını içerir. Bu kapsamda, toplumsal cinsiyet eşitsizliği nedeniyle birçok alanda ikincil bir konumda bulunan kadınların desteklenmesi ve dönüşümün sağlanması gerekmektedir. Bu nedenle, kadın dostu belediyecilik anlayışının benimsenmesi son derece önemlidir (şekerci, 2022: 52).

Belediye hizmetlerini ele aldığımızda, özellikle kadınlara ve kız çocuklarına yönelik farkındalık eğitimlerinin düzenlenmesi önemlidir. Bu eğitimlerin içeriğinin toplumsal cinsiyet perspektifiyle planlanması ve doğru iletişim kanalları kullanılarak kadınlara ve kız çocuklarına ulaştırılması gerekmektedir (şekerci, 2022: 54).

Belediyelerin dönüşüm sürecinde, kadın danışma merkezlerinin önemi oldukça büyüktür. Bu merkezler, toplumsal cinsiyet eşitsizliğiyle mücadelede kadınları destekleyen ve güçlendiren önemli bir rol oynamaktadır. Kadınların toplumda ikincil

konumlandırılmasına karşı çeşitli faaliyetler yürüten bu merkezler, önemli sorumluluklar üstlenmektedir (Şekerci, 2022: 54).

Kadın danışma merkezlerinde gerçekleştirilen faaliyetler arasında başvuru alma, bilgilendirme ve yönlendirme gibi hizmetler ön plana çıkmaktadır. Ayrıca, kadınları sığınma evlerine yönlendirme veya yerleştirme, psikolojik destek sağlama, güçlendirici grup çalışmaları düzenleme gibi destekler de sunulmaktadır. Hukuki danışmanlık, sağlık desteği, ekonomik destek mekanizmalarına erişim konusunda rehberlik yapma, iş bulma süreçlerine destek olma gibi hizmetler de bu merkezlerin önemli faaliyetleri arasındadır (Şekerci, 2022: 54).

Ayrıca, kadınların sosyal ve kültürel etkinliklerden, eğitimlerden faydalanmalarını sağlamak, şiddetle mücadele konusunda bilinçlendirme faaliyetleri düzenlemek, şiddetle mücadele araçlarını izlemek ve deneyimleri bilgiye dönüştürmek gibi önemli işlevleri bulunmaktadır. Kadın dostu belediyeçilik anlayışının bir gerekliliği olarak, sadece kadınların ihtiyaçlarına odaklanan birimlerin varlığı da vurgulanmalıdır. Bu bağlamda, kadın danışma merkezleri, kadınların ihtiyaçlarına yönelik önemli bir destek birimi olarak değerlendirilmelidir (Şekerci, 2022: 52-53).

Belediye hizmetleri içinde, kadınların stratejik ihtiyaçlarının değerlendirilmesi gereken bir alan, sosyalleşme imkanlarının sınırlı olmasıdır. Bu durum, mevcut kaynakların kısıtlı olması ve çeşitli faktörlerin sosyalleşme sürecini olumsuz etkilemesiyle ortaya çıkar. Kadınların sosyalleşme sürecindeki olumsuz etkilerin başında, bakım hizmetlerine yeterli kurumsal desteklerin bulunmaması gelmektedir. Ayrıca, kadınların daha yoğun kullandığı altyapı hizmetlerinin kötü koşulları, sokak aydınlatmasının yetersizliği, güvenlik endişeleri, var olan sosyal alanların erkek odaklı tasarlanması, spor alanlarının kısıtlılığı ve mevcut alanların yetersizliği gibi faktörler önemli rol oynamaktadır. Bununla birlikte, kadınların kent yaşamında maruz kaldığı şiddet gibi unsurlar da sosyalleşme sürecini etkileyen diğer önemli etkenler arasındadır (Ateş, Yavuz ve Dağlı 2018).

Şehir yaşamında, kadınlar güvenli sosyal alanlara erişimde sınırlılıklarla karşılaşmakta ve özellikle bakım görevleri konusunda kurumsal desteğin yetersizliği nedeniyle kent kaynaklarından erkeklerle eşit şekilde yararlanamamaktadır. Bu durum, çeşitli etkenlerle birlikte sosyal etkileşim alanlarını daraltmaktadır (Şekerci, 2022: 54).

Toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin giderilmesi için yerel düzeyde yürütülen çalışmalar son derece kritiktir. Şehir planlaması, kadınların gereksinimlerini

karşılacak şekilde yapılandırılmalı ve yerel düzeyde kadınlar için sosyo-kültürel, ekonomik, psikolojik ve aktif vatandaşlık faaliyetlerine destek verilmelidir. Var olan eşitsizliklerin dönüşümü için bu tür sosyal, ekonomik ve kültürel girişimler hayati öneme sahiptir (Şekerci, 2022: 54).

Sosyal belediyeçilik anlayışı gereği, bireylerin kendi hayatlarına dair karar alma süreçlerinde aktif rol almaları teşvik edilmelidir. Bu nedenle, belediyelerin ihtiyaçların belirlenmesi ve çözüm süreçlerinde, etkilenen bireylerle birlikte katılımcı bir yaklaşımla hareket etmeleri son derece önemlidir. Ancak, kadınların karar alma mekanizmalarında yeterince görünür olmaması, bu katılımcı yaklaşımın önünde engel oluşturmaktadır (Şekerci, 2022: 54).

Bu sebeple, belediyelerin kadınların stratejik ihtiyaçlarına odaklanarak siyasal katılım, ekonomik güçlendirme ve farkındalık artırma gibi alanlarda toplumsal cinsiyet eşitliği perspektifini benimsemeleri ve hizmet sunumunu buna göre şekillendirmeleri gerekmektedir. Bu, kadınların toplumsal yaşamın her alanında etkin bir şekilde yer almasını sağlayacak önemli bir adım olacaktır (Şekerci, 2022: 54).

2.2. Belediyelerin Kadına Yönelik Sosyal Politikalar

Belediyeler, beldelerde yaşayan insanların hayatlarını daha kolay hale getirmeyi, karşılaştıkları sorunları çözmeyi ve gelişen zamanın getirdiği yenilikleri halklarına sunmayı amaçlarlar. Bu çerçevede, çevrenin koşullarını da göz önünde bulundurarak, beldelerde yaşayan kadınlar, gençler, çocuklar ve yaşlılar gibi toplumun her kesimine hizmet götürmeyi hedeflerler (Özel, 2015:141).

Günümüzde, bireylerin yaşam alanlarında beklentileri ve ihtiyaçları giderek çeşitlenmiş ve değişmiştir. Küreselleşmeyle birlikte bilgi teknolojilerinin ilerlemesi ve devlet yönetimindeki değişimler, kamu hizmetlerinin vatandaşların taleplerini karşılama ve verimliliği artırma amacını temel alır. Bu çeşitlenen ihtiyaçların ve beklentilerin karşılanması, özellikle yerel yönetimlerin, özellikle belediyelerin sorumluluğundadır, çünkü bu hizmetler kişilerin yaşam kalitesini artırmaya yöneliktir (Özel, 2015:141).

Sosyal belediyeçilik kapsamında kadınlara yönelik çeşitli destek programları ve hizmetler sunulmuştur. Bunlar arasında kadın istihdamını artırmaya yönelik meslek edindirme kursları, girişimcilik eğitimleri, kreş ve çocuk bakım hizmetleri gibi uygulamalar yer almaktadır. Ayrıca, kadınların sosyal ve kültürel alanlarda güçlenmelerini desteklemek amacıyla kadın kooperatifleri, kadın dernekleri ve sosyal etkinlikler düzenlenmiştir (Özel, 2015:141).

Toplumcu belediyeçilik anlayışı ise kadınların toplumsal hayata katılımını ve haklarını güçlendirmeye odaklanmıştır. Bu çerçevede, kadınların eğitim ve kültürel faaliyetlere erişimini artırmaya yönelik çalışmalar yapılmıştır. Kadınların sağlık, eğitim ve işgücü piyasasına katılımlarını desteklemek için çeşitli projeler ve programlar hayata geçirilmiştir (Özel, 2015:141).

Sosyal belediyeçilik ve toplumcu belediyeçilik anlayışları, kadınların toplumsal ve ekonomik açıdan güçlenmelerini sağlamak için çeşitli önlemler almıştır. Bu önlemler, kadınların yaşamlarını iyileştirmeye ve toplumun her kesimine eşit fırsatlar sunmaya yönelik olmuştur (Çöpoğlu, 2014: 63-229)

Bu hizmetler, toplumda ve özellikle kadınlara erişimin sağlanmasında sosyal belediyeçiliğin önemli bir aracıdır. Hizmetlerin kapsamı sınırsızdır ve her alanda sunulabilir; esas olan kadının gereksinimlerinin öncelikli olarak belirlenmesidir. Kadına yönelik hizmetler, belediye kanunlarında sosyal hizmetler, kültür ve eğitim alanlarında tanımlanmıştır(Çöpoğlu, 2014: 63-229)

2.2.1. Sosyal Hizmetler

Belediyeler, toplumdaki yoksul, kadın, engelli ve yaşlı gibi her kesim için sosyal ve kültürel hizmetler sunar. Bu hizmetleri, ilgisiz yerel yönetimlere rağmen elindeki kısıtlı imkanlarla yapar. Bu süreçte, genellikle işi olmayan ve yoksul insanlar gibi öncelikli gruplara odaklanarak politikalar üretmişlerdir, ancak toplumun omurgası olan orta gelirli kesimi göz ardı etmişlerdir, bu da sosyal politikaların güçlü destekçisi olan bir kesimi ihmal etmektedir (Sevinç, 2015:204).

Sosyal belediyeçilik anlayışı, hizmetleri mobilize eder, rehberlik eder, yönlendirmeler yapar; zor durumdakilere yardım eder ve gözetir; kadın ve çocuklara yönelik şiddeti önleme çalışmaları yapar. Bunların hepsi aynı zamanda birer hedeftir. Bu hedeflerle sosyal politikalarla birlikte hayata geçirilmeye başlanmıştır (Akdoğan, 1999: 35).

2.2.1.1. Mobilize Etme, Yönlendirme, Kılavuzluk ve Rehberlik etme

Sosyal belediyeçilik, toplumda refahı artırmak ve sosyal adaleti sağlamak için önemli bir rol oynamaktadır. Bu çerçevede, belediyeler mobilize etme, yönlendirme, kılavuzluk ve rehberlik etme gibi işlevleri yerine getirir. Mobilize Etme: Belediyeler, toplumun farklı kesimlerini harekete geçirerek sosyal hizmetlerin sunumunda aktif katılımı teşvik eder. Bu, gönüllülerin ve yerel kuruluşların gücünü bir araya getirerek çeşitli sosyal sorunlara çözüm bulma sürecini hızlandırır. Yönlendirme: Belediyeler,

toplumda yaşanan sorunları ve ihtiyaçları tespit ederek, kaynakları doğru ve etkili bir şekilde yönlendirir. Bu, sosyal hizmetlerin doğru alanlara odaklanmasını ve en büyük etkiyi yaratmasını sağlar.Kılavuzluk: Belediyeler, bireyleri ve toplulukları sosyal hizmetlerden en iyi şekilde nasıl faydalanacakları konusunda bilgilendirir ve yönlendirir. Bu, sosyal hizmetlere erişimde eşitlik sağlanması ve toplumun bilinçlenmesini sağlar.Rehberlik Etme: Belediyeler, bireylerin ve toplulukların kendi sorunlarını çözmelerine yardımcı olmak için rehberlik yapar. Bu, danışmanlık hizmetleri ve destek grupları gibi kaynakları sağlayarak sosyal güçlenmeyi teşvik eder ve toplumsal dayanışmayı artırır (Akdoğan, 1999: 35).

2.2.1.2. Yardım Etme, Gözetme

Belediyeler, zor durumda olan insanlara yardım etme hizmetinde bulunurlar. Bunun kökeninde, sosyal devlet anlayışı yatmaktadır, çünkü bir kişinin toplumda yer almasına rağmen devletin sağladığı haklardan yararlanamaması durumunda belediyeler devreye girmiştir. Belediyeler, yoksul ve muhtaç kişilere gıda yardımı, yakıt yardımı, eğitim bursları gibi hizmetler sunarak yardım elini uzatma, destek sağlama ve gözetme gibi rolleri üstlenmiştir(Akdoğan, 1999: 35).

2.2.1.3. Şiddeti Önleme: Kadın Sığınma Evi

Kadına karşı şiddet, aile içinde, iş ortamında, sokakta, parklarda ve ulaşım araçlarında görülebilmektedir. Eğitim seviyesi veya gelir düzeyi fark etmeksizin, toplumun her kesiminde kadına şiddet uygulanmaktadır.Kadınlar evlenmeden önce ailelerinde, toplumda, sokakta ve medyada şiddetle ilgili bilgi ve deneyim edinmektedirler. Bazı ailelerde, erkek kardeşlerin kız kardeşlerine yönelik şiddeti yaygın bir şekilde uyguladığı görülmektedir. Bu durum, "namus" kavramının ihlal edilmesinin kabul edilmesi anlayışından kaynaklanmaktadır. Bu nedenle, toplumsal sorunların çözümü için yerel ve merkezi yönetimler iş birliği yapmaktadır. Belediyeler şiddete uğrayan ve boşanmak isteyen kadınları destekleyen hizmetler için harekete geçmiştir (Özel, 2015: 13).

Belediyelerin şiddete karşı sunduğu hizmetler genellikle sığınma evleri üzerine yoğunlaşmıştır. Bu sığınma evlerinin açılması genellikle Kadın Dayanışma Vakfı gibi vakıfların çabalarıyla ve feminist grupların destekleriyle gerçekleşmiştir. Örneğin, Ankara'da 1993 yılında Kadın Dayanışma Vakfı, Altındağ Belediyesi'nin yardımıyla sığınma evi açabilmiştir. Ancak daha sonra yönetimin değişmesiyle birlikte vakıf bu sığınma evini kendi imkanlarıyla ayakta tutmuştur. Benzer şekilde, İstanbul

Büyükşehir Belediyesi, kendi bünyesinde sığınma evi açma fikrini düşünmüş ancak Bakırköy Belediyesi gibi ilçe belediyelerindeki yönetim değişiklikleri, bu tür sığınma evlerinin sürdürülebilirliğine zarar vermiştir. Bu örnekler, belediyelerin kadınlar için sığınma evlerine gerekli bütçe ve desteği vermediğini göstermektedir(Pazarcı, 2019: 48-49).

2005 yılında yürürlüğe giren 5393 sayılı Belediyeler Kanunu, ihtiyaç duyulan noktalarda sığınma evi yerine, nüfusu elli binden fazla yerlerde kadın koruma evleri açılmasını öngörmüştür(Belediye Kanunu, md. 14/a).

Kadın koruma evlerinin temel amacı, şiddet mağduru veya şiddet riski altında olan kadınların güvenliğini sağlamak ve bu süreçte yaşamlarını kolaylaştırmaktır. Bu evler, kadınların geçici bir süre için barınabileceği ve destek alabileceği güvenli bir ortam sağlar. Ancak, 2005 öncesinde kadın sığınma evleri konusunda düzenli bir çalışma olmadığı için, o döneme ait verilere alan uzmanlarının bilgilerinden yararlanılmaktadır. Bu verilere göre, 2004 yılında sığınma evi sayısı dörttür. Ancak, 5393 sayılı yasayla kadın sığınma evlerinde artışlar gözlenmeye başlamıştır. Açılan sığınma evi sayısı ise 2008 yılında on yedi olarak raporlara geçmiştir(Özbay vd., 2011: 255). Bazı Ankara ilçe belediyeleri, kendi sınırları içinde kadın sığınakları oluşturmuşlardır. 2012 yılındaki kanun değişikliğiyle, belediyelerin "kadın konuk evi" açma yükümlülüğü, şehirdeki nüfusa bağlı olarak, her yüz bin kişi için bir tesis açma zorunluluğu getirilmiştir. Ancak, 2014 yılında kadın sığınma evi açması gereken 149 belediyeden sadece 34'ünde bu tesisler bulunmaktadır. Belediyelerin çoğunluğu, çeşitli sebeplerle kadın sığınma evleri açmaktan kaçınmakta; bazıları ise bu sorumluluğu Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'nın il müdürlüklerine devretmektedir. Bu durumun temel nedenlerinden biri, belediyelerin yönetsel yapılarının ataerkil olmasıdır. Ayrıca, bu alanda sosyal sorumluluk anlayışlarının zayıf olması da etkili bir faktördür. Türkiye'nin ataerkil sosyal ve kültürel yapısına bağlı olarak, kadınlara yönelik yerel yönetim hizmetleri, riskli siyasi ve toplumsal girişimler olarak görülmektedir. Bu sebeplerle, bazı belediyeler sınırlı sayıda kadın sığınma evi açmış olsa da, politik baskılar ve yetersiz finansal destek nedeniyle bu tesislerin etkin bir şekilde işletilmesi ve sürdürülebilirliği sağlanamamaktadır (Dedeoğlu ve Elveren, 2015:345).

2.2.1.4. Kreş: Gündüz Bakım Evi

Belediyeler, toplumdaki bireylerin yaşam kalitesini artırmak ve yaşamlarını kolaylaştırmak amacıyla çeşitli hizmetler sunarlar. Bu hizmetler, 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 14. maddesi gibi yasal düzenlemelerle desteklenmektedir. Söz konusu kanuna göre, belediyelerin gündüz bakım evleri açma zorunluluğu getirilmiştir. Belediyelerin bu tür hizmetler sunmaya başlaması, özellikle kadınların iş hayatına katılmasını kolaylaştırarak ekonomik açıdan kadın gücünün iş hayatına entegrasyonunu desteklemiştir (Pazarcı, 2019: 50).

Belediyelerin sunduğu hizmetlerin bir başka açıdan değerlendirildiğinde, kadınların aile içindeki rolü ve katkıları ön plana çıkar. Evdeki rolü, aile kararlarına katılımı, ekonomiye katkısı ve çocukların eğitime olan destekleri, belediyenin sunduğu hizmetler aracılığıyla güçlendirilmiştir. Belediyenin sağladığı hizmetler, iş hayatına katılmayan ve evde kalan kadınların çocuklarının eğitime destek olmaktadır. Bu hizmetler, çocukların el becerilerini geliştirmesi, resim yapma, drama, müzik aleti çalma, yabancı dil öğrenme gibi alanlarda destek sağlar. Belediyeler, bu hizmetleri ücretsiz olarak kadınlara sunar (Pazarcı, 2019: 50).

2.2.1.5. Sosyal yardımlar

Belediyeler ve sivil toplum kuruluşları iş birliğiyle yapılan destekler, kadınların kent yaşamını sürdürebilmesini ve kentte uyum sağlayabilmesini sağlamak amacıyla gerçekleştirilmiştir. Sosyal refahlarını artırmak için geçici çözümler sunulmuş olsa da, kadınların yaşamlarını kolaylaştırmayı hedeflemiştir. Böylece belediyelerin yardım etme şekli de evrilmeye başlamıştır. Gıda yardımları, yardım alan kişilere her ay belirli miktarda yüklenen kartlar aracılığıyla gerçekleştirilmiştir. Bu kartlar genellikle belediyeler tarafından kadınlara verilmektedir. Yardımların bu şekilde yapılmasının temel sebebi, yardım alan bireylerin manevi olarak incinmemesini sağlamaktır. Bu, zamanla ve çağa uygun olarak gelişen bir yaklaşımdır (Pazarcı, 2019: 51).

Sosyal yardımların tek başına kalıcı çözüm olmadığı göz önüne alındığında, kadınların ekonomik üretimin içine katılması için daha kapsamlı çalışmalar yapılmalı ve belediyeler bu konuda teşvik edici rol üstlenmelidir. Bu teşvikler, kadınların uzun vadeli ekonomik bağımsızlığını sağlayacak yöntemlere odaklanmalıdır. Belediyelerin kadınlar için yapacağı yatırımlar, onların iş kurma, meslek edinme ve eğitim olanaklarına erişimini artırmak için odaklanmalıdır. Bu şekilde, kadınlar hem kendi ekonomik

durumlarını iyileştirebilecekleri hem de toplumsal kalkınmaya katkı sağlayabilecekleri bir konuma gelebilirler (Pazarcı, 2019: 51).

2.2.1.6. Yatırım

Belediyelerin kadınlar için üretmesi gereken sosyal politikaların başlıca konusu, kadınların sürekli olarak kısıtlanması, engellenmesi ve güçsüzleştirilmesini önlemek üzerine olmalıdır. Kadınların cinsiyet ayrımcılığına maruz kalmasını önlemek en önemli konudur. Kadınlar için yaşam koşulları giderek zorlaşmakta ve sorumlulukları artmaktadır. Özellikle şehirlerde yaşayan kadınlar, eğitim ve iş olanaklarına erişimde kısıtlamalarla karşılaşmaktadır. Kadınların eğitim ve işgücüne katılımının sınırlı olması, düşük nitelikli işlerde çalışmalarına ve ekonomik olarak zorluklarla karşılaşmalarına neden olmaktadır. Bu durum, kadınların ekonomik anlamda güçlüklerle mücadele etmelerini daha da zorlaştırmaktadır (Alkan, 2006:1-7)

Kadınlar, genellikle düşük statülü ve düşük gelirli işlerde çalışmak zorunda kalabilirler. Ancak, belediyelerin kadınlar için meslekkazandırma kursları yeterli değildir. Mevcut olan kurslar ise genellikle belirli alanlara odaklanmıştır ve iş piyasasının gereksinimlerinden uzak ve geride kalmış meslekleri ele almaktadır. Örneğin, belediyeler hala kadına atfedilen konular üzerine dikiş dikmek gibi kurslar düzenlemekte, ancak bu meslekler artık talep görmemektedir. Bunun yerine, piyasanın talep ettiği web tasarımı, sosyal medya yönetimi gibi kurslar verilmelidir (Alkan, 2006:1-7)

Kadınlar, girişimcilik konusunda yeterli düzeyde desteklenmemektedir. Hibeler çok zor şartlar altında verilmekte veya yanlış amaçlarla kullanılmaktadır. Evde üretim yapan kadınlar genellikle pazarlama sorunuyla karşı karşıyadır. Kadınlar, toplumsal cinsiyet rollerinden kaynaklanan ağır sorumluluklar nedeniyle çalışma yaşamında uzun saatler harcamaktadır. Ancak, toplumsal cinsiyete dayalı işbölümünün güncellenmemesi, kadınları yorucu ve zorlayıcı bir durumda bırakan en büyük sorunlardan biridir. Bu sebeplerle, kadınlar kendilerini geliştiremez ve her gün hayatta kalabilmek için üstesinden gelmeleri gereken çeşitli zorluklarla karşılaşır (Alkan, 2006:1-7)

Kadınların yatırım yapma ve iş hayatına katılma konusundaki gecikme, önceki sebeplerden kaynaklanmaktadır. Ancak, Yenimahalle Belediyesi kooperatif oluşumlarına öncülük ederek kadınların üretim ve yatırım yapma olanaklarını artırmıştır. Keçiören Belediyesi ise kadınların yaptıkları organik ürünler, ahşap boyama

gibi el emeği eşyaları satabilecekleri ve sergileyebilecekleri yerler oluşturarak kadınların ekonomik katılımını teşvik etmiştir(Alkan, 2006:1-7)

2.2.2. Kültür Hizmetleri

2.2.2.1. Sosyalleştirme, Sosyal Kontrol Ve Rehabilitasyon

Bireylerin aile içinde, iş yerinde, okulda genel olarak birlikte yaşadığı çevreyle uyumlu davranışlar sergileyerek toplumun bir parçası haline gelmesi sosyalleşme olarak ifade edilir. Belediyelerin düzenlediği etkinlikler, sosyalleşme sürecine katkıda bulunur. Bu etkinliklerle, bireylerin sosyal becerilerini geliştirip topluma entegre olmaları hedeflenir. Ancak, bu tür faaliyetlerin, özellikle sosyalleşme sürecinde geride kalan kadınların toplumla bütünleşmelerine ve sorunlarının çözülmesine katkı sağlayacağı düşünülmüştür. Bununla birlikte, kadınların karşılaştığı sorunların çözümü için bu tür etkinliklerin yanı sıra daha köklü ve kapsamlı önlemlerin alınması gerektiği unutulmamalıdır (Pazarcı, 2019: 53).

2.2.2.2. Eğitim Hizmetleri

2.2.2.2.1. Meslek Edindirme Kursları

Kadınların eğitimine odaklanan yaygın eğitim, bireysel ve toplumsal gelişimi desteklemeyi amaçlayan programlı eğitim etkinliklerini kapsar. Ancak, kadınlara yönelik yaygın eğitim faaliyetlerinin çeşitliliği ve genişliği, yetersizlik ve eşitsizlik gibi önemli sorunlarla karşı karşıyadır. Halk Eğitim Merkezleri, Türkiye'deki en yaygın teşkilatlanmaya sahip kurumlar arasında yer alır ve Mesleki Teknik Eğitim, Kişisel Gelişim ve Okuma Yazma gibi birçok alanda kurslar düzenler. MEB Kız Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü, kadınlara yönelik eğitim veren bir kurumdur. İş-Kur, meslek edindirme kursları aracılığıyla mesleki eğitim ve hayat boyu öğrenme hedefiyle faaliyet gösterirken, kadınların katılımı meslek gruplarına göre değişmektedir. MEB, kadınlara yönelik mesleki eğitim faaliyetlerini çeşitli alanlarda ve kurumlarla sürdürmektedir. Bunun yanı sıra sivil toplum örgütleri de gönüllü olarak okuma yazma gibi eğitimler vermektedir. Belediye de ücretsiz kurslar açarak bu konuda destek olmaktadır(Pazarcı, 2019: 54).

Meslek edindirme kursları, farklı kesimlere hitap eden geniş bir yelpazede sunulmaktadır, özellikle kırsal bölgelerden kente göç eden kadınlar için ve yeni kentli kadınların adaptasyonu için hayati öneme sahiptir. Bu eğitimler, kadınların iş bulma sürecini kolaylaştırmak ve kentle bütünleşmelerini sağlamak adına kritik öneme sahiptir. Belediyelerin, kadın eğitimi konusundaki rolünün ve etkili uygulamaların

öneminin farkında olmaları gerekmektedir. Bu eğitimler sayesinde, kent yaşamına uyum sağlama, kentsel sorunları çözme gibi geniş kapsamlı konular ele alınır ve belediyelerin yetişkin eğitim programları içindedir(Akbaş ve Yıldız, 2010: 552).

Bu kurslar, kadınlar için sosyal hayata katılabilmeleri açısından son derece önemlidir. Türkiye’deki birçok kent yaşamı ile ilgili yapılan araştırmalar, çoğu kadının temel yaşam alanının ev ve yakın çevresi olduğunu göstermektedir. Bu sınırlı çevreden çıkabilmenin anahtarı ise eğitimidir. Yerel yönetimler, yaşam alanlarımızla ilgili tüm ortak gereksinimleri karşılamayı ve ortak sorunları çözmeyi amaçlamaktadır. Ancak, özellikle yetişkin eğitimi aracılığıyla, bölgedeki insanların istihdam edilebilirliklerini artırıcı ve girişimci niteliklerini geliştirici etkiye bulunabilirler (Akbaş ve Yıldız, 2010: 552).

2.2.2.2.2. Dil ve Kültürel Kurslar

Belediyeler, toplum içinde yer alan insanların ihtiyaçlarını karşılamak için çeşitli kurslar açar ve eğitim merkezleri kurar. Bu kurslar ve seminerler aracılığıyla kadınlar, gençler ve çocuklar için önemli bir destek sunulur. Belediyelerin açtığı kurslar işaret dili, diksiyonun yanı sıra yabancı diller ile ilgili kurslara da katılarak sosyal yaşamlarında kendilerini geliştirirler. Eğitim hayatı yarıda kalanlar için okul tamamlamaya yönelik eğitimler bulunur. Okuma yazma bilmeyen kadınlar için yetişkinlere yönelik okuma yazma eğitimi verilerek kadınların hayatını kolaylaştırmaya yönelik adımlar atılmış olur (Pazarcı, 2019: 56)

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. BODRUM BELEDİYESİNE YÖNELİK ARAŞTIRMANIN BULGULARI

3.1. Kapsam, Amaç ve Yöntem

Bu nitel araştırma, Bodrum Belediyesi tarafından yürütülen kadın politikalarının etkinliğini ve toplum üzerindeki etkilerini değerlendirmek amacıyla yapılmıştır. Araştırma, sekiz katılımcının deneyimlerini ve bu politikaların kişisel yaşamları üzerindeki etkilerini derinlemesine incelemek için tasarlanmıştır.

Araştırmaya katılanlar, Bodrum Belediyesi'nin kadın politikalarından etkilenmiş olan çeşitli yaş gruplarından ve meslek gruplarından sekiz kadındır. Katılımcılar, politikaların çeşitli yönlerini (işe alım, eğitim, şiddetle mücadele vb.) yansıtabilecek şekilde bilinçli olarak seçilmiştir.

Veriler, yapılandırılmış derinlemesine görüşmeler aracılığıyla toplanmıştır. Her bir katılımcıyla, politikaların kişisel ve profesyonel yaşamlarına etkilerini anlamak için yaklaşık 45-60 dakikalık bire bir görüşmeler yapılmıştır. Görüşmeler, katılımcıların rızası alınarak ses kaydına alınmış ve daha sonra dikkatlice transkribe edilmiştir.

Veri analizi süreci, tematik analiz yöntemi kullanılarak gerçekleştirilmiştir. İlk olarak, transkriptler detaylı bir şekilde incelenmiş ve önemli görülen ifadeler kodlanmıştır. Daha sonra, bu kodlar arasındaki ilişkiler değerlendirilerek geniş kategoriler ve alt temalar oluşturulmuştur. Her bir tema, belediyenin kadın politikalarının çeşitli yönlerini temsil edecek şekilde tasarlanmıştır.

Araştırma etik kurallara uygun olarak yürütülmüş, katılımcılardan bilgilendirilmiş onam alınmıştır. Katılımcıların gizliliği, kimliklerini ifşa etmeyecek şekilde korunmuştur. Araştırma sonuçlarının yayınlanması sırasında, her türlü kişisel bilgi anonim hale getirilmiştir.

Araştırmanın güvenilirliği ve geçerliliğini artırmak için, veri toplama ve analiz süreçlerinde birden fazla araştırmacının görüşleri alınmıştır. Ayrıca, analiz sürecinde katılımcılara bulguların doğruluğunu teyit etmeleri için geri bildirimde bulunma fırsatı verilmiştir.

3.2. Araştırmaya Yönelik Bulgular

Demografik Bilgiler

Özellik	Bilgi
Yaş Grubu	25-34
Cinsiyet	Kadın
Meslek	Memur

Bodrum Belediyesi ve Kadın Politikaları

Kategori	Açıklama
Politikaların Genel Özeti	İş, eğitim ve sağlık alanlarında kadına yönelik şiddetle mücadele ve eşitlik sağlama odaklı politikalar yürütülmekte. Belediye içinde uygulanır ve ilgili eğitimler personele verilir.
Öncelikli Hedefler	Kadınların sosyal hayatta özgürce var olabilmelerini sağlamak, ayrımcılığa karşı mücadele.
İş birliği Yapılan Kurumlar	Kadın Dayanışma Derneği, çeşitli STK'lar ve devlet kurumları ile iş birliği yapılmaktadır.

Kadın Dayanışma Derneği ile İş birliği

Kategori	Açıklama
İş birliği Detayları	Dernek, belediyenin kadın politikalarında yönetici ve danışman olarak etkin rol almaktadır.
Etkiler	Sığınma evi ve kadın sağlığı konularında önemli gelişmeler sağlanmış, kadınlar için

	bilgilendirme ve test sağlanmıştır.
Başarı Öyküleri	Pandemi sürecinde uygulanan tedbirlerle projelerin sürdürülmesi, şiddetle mücadelede etkin rol oynanması.

Kadın İstihdamı ve Kotalar

Kategori	Açıklama
İstihdam Politikaları	Kadın Danışma Merkezi, kadınlara iş bulma, CV hazırlama ve iş süreçlerini takip etme desteği sağlar.
Cinsiyet Kotaları	Kota uygulaması bulunmamaktadır.

Politikaların Toplumsal Etkileri

Kategori	Açıklama
Toplum Üzerindeki Etkiler	Kadınların kamusal ve özel sektördeki yerinin güçlenmesi, eğitim ve sağlık hizmetlerine erişimin artması.
Uygulanan Stratejiler	Belediye ve kadın örgütleri arasındaki iş birliği, kadınların sosyal ve ekonomik güçlenmesine yönelik politikaların uygulanması.

Bodrum Belediyesi, iş, eğitim ve sağlık alanlarında kadına yönelik şiddetle mücadele ve eşitlik sağlamaya odaklanmış politikalar yürütmektedir. Bu politikalar belediye içinde uygulanmakta ve ilgili eğitimler personele verilmektedir.

Kadınların sosyal ve ekonomik güçlenmesine yönelik politikalar aktif olarak uygulanmakta, bu süreçte belediye ve kadın örgütleri arasındaki iş birliği önemli bir rol oynamaktadır.

Bodrum Belediyesi'nin kadın politikaları, kapsamlı bir yaklaşım sergileyerek kadınların hayatın her alanında karşılaştığı zorluklarla mücadele etmeye odaklanmıştır. Bu politikaların uygulanmasında personel eğitimleri ve iş birlikleri, sürdürülebilir

etkinin sağlanması kritik önem taşır. Özellikle şiddetle mücadele ve eşitlik sağlama odaklı bu politikaların, kadınların kamusal ve özel alandaki varlığını güçlendirdiği görülmektedir.

Belediye, Kadın Dayanışma Derneği başta olmak üzere çeşitli sivil toplum kuruluşları ve devlet kurumları ile iş birliği yapmaktadır. Kadın Dayanışma Derneği, belediyenin kadın politikalarında yönetici ve danışman olarak etkin bir rol almaktadır. Kadın Dayanışma Derneği ile yapılan iş birliği, Bodrum Belediyesi'nin kadın politikalarının uygulanmasında derneğin bilgi ve deneyiminden yararlanılmasını sağlamaktadır. Bu tür iş birlikleri, politikaların daha geniş bir perspektiften şekillendirilmesine ve uygulamada daha etkili sonuçlar alınmasına olanak tanır. Dernek, sığınma evi ve sağlık hizmetleri gibi önemli alanlarda kadınlara yönelik projelerde liderlik yapmış ve bu projelerin başarılı bir şekilde yürütülmesine katkıda bulunmuştur.

Kadın Danışma Merkezi, kadınlara iş bulma, CV hazırlama ve iş süreçlerini takip etme desteği sağlar, ancak cinsiyet kotası uygulaması bulunmamaktadır. Kadın Danışma Merkezi'nin istihdam destek hizmetleri, kadınların iş bulmaları konusunda önemli bir kaynak sağlamaktadır. Ancak cinsiyet kotalarının olmaması, bazı durumlarda kadınların işe alım süreçlerinde dezavantajlı olabileceklerini göstermektedir. Belediye, işe alımlarda cinsiyet eşitliğini desteklemek için kotalar gibi daha belirgin politikaları değerlendirebilir.

Kadınların kamusal ve özel sektördeki yerinin güçlenmesi, eğitim ve sağlık hizmetlerine erişimin artması gibi toplumsal etkiler gözlemlenmiştir. Belediyenin uyguladığı politikaların kadınların toplumdaki konumunu güçlendirdiği ve eğitim ile sağlık hizmetlerine daha kolay erişim sağladığı belirtilmektedir. Bu, genel olarak toplumsal cinsiyet eşitliğinin ilerlemesine ve kadınların sosyal hayatta daha aktif rol almasına olanak tanır. Bodrum Belediyesi'nin kadın politikaları, özellikle iş birlikleri ve danışmanlık hizmetleri aracılığıyla, yerel düzeyde kadınların yaşam kalitesini artırmayı hedeflemektedir.

Demografik Bilgiler

Özellik	Bilgi
Yaş Grubu	55-64
Cinsiyet	Kadın
Meslek	Emekli öğretmen

Bodrum Belediyesi ve Kadın Politikaları

Kategori	Açıklama
Politikaların İçeriği	Sığınma evi, meslek edindirme kursları, kreş, sağlık hizmetleri. Ana bileşenler: kadın meclisi, kadın derneği, STK'lar ve kadın örgütleri.
Öncelikli Hedefler	Kadın ve çocuğun sağlığını korumak; şiddetle mücadele.
İş birliği Yapılan Kurumlar	Bodrum Kent Konseyi Kadın Meclisi, Kadın ve Aile Hizmetleri Müdürlüğü, kadın dernekleri ve diğer kadın örgütleri.

Kadın Dayanışma Derneği ile İş birliği

Kategori	Açıklama
Proje ve Amaçlar	Şiddetsiz kent projesi; sığınma evi için imza toplama, feminist politikaların uygulanması.
Somut Değişiklikler	Proje ve eylemler derneği ciddiye alınmasını sağlamış; protokole imza atılması.

Kadın İstihdamı ve Kotalar

Kategori	Açıklama
Uygulanan Politikalar	Meslek edindirme kursları, kadınlara el işi stantları tahsis.
İstihdam Hedefleri	Kadın adayların işe alımında kota yok; çalışanların yarısının kadın olması hedefleniyor.

Kadın Meclislerinin Rolü

Kategori	Açıklama
Karar Alma Süreçleri	Kadın meclisi politikaların üretilip uygulanmasında merkezi rol oynar.
Projelerin Etkisi	Kadınlar daha sesli ve emniyetle iletişim kurabilir hale gelmiş; KADES uygulaması hayat kurtarmış.

Politikaların Toplum Üzerindeki Etkileri

Kategori	Açıklama
Yaşam Kalitesi Üzerine Etkiler	Mahalle bazında kadın verileri toplanmış; kreşler ve sığınma evi gibi somut iyileştirmeler yapılmış.
Algı Değişiklikleri	Kadınların daha aktif olmaları toplumda algı değişikliklerine yol açmış.

Politika Geliştirme Süreci ve Uzun Vadeli Hedefler

Kategori	Açıklama
Politika Geliştirme Süreci	Kadın meclisi önerileri alır, oy birliğiyle kabul veya reddeder.
Uzun Vadeli Hedefler	Şiddete karşı yaptırımların artırılması, kadın erkek eşitliği için eğitimler, şiddetsiz bir Bodrum yaratılması.

Bodrum Belediyesi tarafından yürütülen sığınma evi, meslek edindirme kursları ve kreş gibi hizmetler, kadınların güvenlik ve mesleki gelişimine destek sağlamaktadır. Kadın Meclisi ve çeşitli kadın dernekleri ile iş birliği, politikaların yerel ihtiyaçlara uygun şekilde şekillendirilmesine olanak tanımaktadır.

Bodrum Belediyesi'nin politikaları, kadınların hem ekonomik hem de sosyal açıdan güçlenmesine yöneliktir. Özellikle şiddetle mücadele ve kadınların sağlık

ihtiyaçlarının korunması gibi önemli alanlarda somut adımlar atılmaktadır. Şiddetsiz kent projesi gibi inisiyatifler ve sığınma evleri, kadınların güvenli bir ortamda yaşamalarını sağlamak için öneme sahip olduğu incelenmiştir.

Demografik Bilgiler

Özellik	Bilgi
Yaş Grubu	45-54
Cinsiyet	Kadın
Meslek	Avukat

Bodrum Belediyesi ve Kadın Politikaları

Kategori	Açıklama
Politikaların İçeriği	2019 yılında toplumsal cinsiyet eşitliğine yönelik olarak kadın politikaları aktifleştirildi. Yerel Eşitlik Eylem Planı ve Avrupa Yerel Yaşamda Kadın Erkek Eşitlik Şartı imzalandı.
Öncelikli Hedefler	Şiddete karşı acil eylem planları uygulamak, şiddet gören ve ayrımcılığa uğrayan kadınların desteklenmesi.
İş birliği Yapılan Kurumlar	Bodrum Kadın Dayanışma Derneği, Ticaret odası, emniyet gibi kurumlar.

Kadın Dayanışma Derneği ile İş birliği

Kategori	Açıklama
Proje ve Amaçlar	Kadın sığınma evinin açılması, protokollerin imzalanması, şiddetsiz kent yaratılması.
Somut Değişiklikler	Ticaret odası ile protokol imzalanması, kadın sığınma evinin açılması.

Kadın İstihdamı ve Kotalar

Kategori	Açıklama
Uygulanan Politikalar	Kadın Danışma Merkezi aracılığıyla kadınların özel sektörde istihdam edilmesi.
İstihdam Hedefleri	İşe alım süreçlerinde kadınlara öncelik verilmesi, kadınların yönetici pozisyonlarına teşvik edilmesi.

Kadın Meclislerinin Rolü

Kategori	Açıklama
Karar Alma Süreçleri	Kadın meclisi, feminist politikalar ışığında toplumsal cinsiyet konusunda destek vermektedir.
Projelerin Etkisi	Kadın sığınma evinin varlığı, kadınların toplum içindeki dayanışma ağlarının güçlenmesi.

Politikaların Toplum Üzerindeki Etkileri

Kategori	Açıklama
Yaşam Kalitesi Üzerine Etkiler	Kadınların eğitim ve kariyer yapmaları için öncelikli işe alım, kreşlerin sayısının artırılması.
Algı Değişiklikleri	Toplumda kadın muhtarların desteklenmesi, siyasette kadınların aktif rol alması.

Politika Geliştirme Süreci ve Uzun Vadeli Hedefler

Kategori	Açıklama
Politika Geliştirme Süreci	Kadın meclisi önerileri alır, bu öneriler üzerinden politikalar geliştirilir.
Uzun Vadeli Hedefler	Şiddetsiz Bodrum ve Muğla yaratmak, sığınma evlerinin ve kreşlerin sayısını artırmak, kadınların toplumsal ve ekonomik katılımını artırmak.

2019 yılında güçlendirilen toplumsal cinsiyet eşitliği politikaları, Avrupa Yerel Yaşamda Kadın Erkek Eşitlik Şartı'nın imzalanması gibi uluslararası standartlara uyum sağlamıştır. Kadın Dayanışma Derneği ile iş birliği, şiddete karşı koruma ve destek hizmetlerinin güçlendirilmesini içermektedir. Bu politikalar, kadınların toplumda karşılaştığı şiddet ve ayrımcılık sorunlarına karşı ciddi bir duruş sergilemektedir. Kadın sığınma evinin varlığı ve acil eylem planlarının uygulanması, bu tür zorluklarla başa çıkmada önemli bir dayanak noktası oluşturur.

Demografik Bilgiler

Özellik	Bilgi
Yaş Grubu	55-64
Cinsiyet	Kadın
Meslek	Emekli

Bodrum Belediyesi ve Kadın Politikaları

Kategori	Açıklama
Politikaların İçeriği	2019'da kadın manifestosu oluşturularak,

	Şiddet Tutum Belgesi ve Yerel Eşitlik Eylem Planı imzalandı. Feminist hareketlerle geliştirilen politikalar, belediye çalışanlarına ayrımcılık karşıtı eğitimler içerir.
Öncelikli Hedefler	Şiddeti önleme ve kadına yönelik ayrımcılığı kaldırma. Pandemi sürecinde kadın verileri toplanarak, eğitim durumu ve şiddet mağduriyetleri belirlendi.

Kadın Dayanışma Derneği ile İş birliği

Kategori	Açıklama
Proje ve Amaçlar	Şiddeti önleyici politikalar, şiddete sıfır tolerans, kadın meclislerinin kurulması. Eğitim ve bilinç artırma çalışmaları gerçekleştirildi.
Somut Değişiklikler	Mahalle bazında kadın ihtiyaçlarının belirlenmesi, KADES uygulamasının aktifleştirilmesi, Bodrum'un şiddete karşı rol model şehir olması.

Kadın İstihdamı ve Kotalar

Kategori	Açıklama
Uygulanan Politikalar	Belediye kadro oranlarında erkek sayısını azaltma, kadınları öncelikli işe alma, tarım müdürlüğünün çoğunlukla kadın çalışanlarla açılması.

Kadın Meclislerinin Rolü

Kategori	Açıklama
Karar Alma Süreçleri	Kadın meclisleri, belediye ile kadınlar

	arasında köprü görevi görerek, eşitlik ve şiddet karşıtı politikaları geliştirir ve yasal mevzuata entegre eder.
Projelerin Etkisi	Kadın sığınma evinin açılması, Türkiye'nin ilk engelli kadın sığınağı olması, mahalle meclislerinin etkin rolü.

Politikaların Toplum Üzerindeki Etkileri

Kategori	Açıklama
Yaşam Kalitesi Üzerine Etkiler	Kadınların şiddete karşı ses çıkarma oranlarının artması, şiddet verilerinin daha görünür hale gelmesi.
Algı Değişiklikleri	Kadın erkek eşitliği politikalarının toplum tarafından kabul görmesi, siyasi ve sosyal alanda kadınların daha fazla yer alması.

Politika Geliştirme Süreci ve Uzun Vadeli Hedefler

Kategori	Açıklama
Politika Geliştirme Süreci	Kadın meclisleri politikaları geliştirir, Kadın Dayanışma Derneği bu politikaları izler ve danışmanlık yapar.
Uzun Vadeli Hedefler	Şiddete sıfır tolerans, ayrımcılığı sonlandırmak, feminist politikaların normalleştirilmesi, kadın ve aile hizmetlerinin korunması.

Kadın manifestosu ve Yerel Eşitlik Eylem Planı, kadına yönelik şiddeti önleme ve ayrımcılıkla mücadelede belirleyici rol oynamaktadır. Kadın meclislerinin politika üretimindeki etkinliği ve mahalle bazında kadın ihtiyaçlarının belirlenmesi, yerel yönetimlerin kadın dostu politikalar geliştirmedeki başarısını göstermektedir. Bu politikaların toplum üzerindeki etkileri, kadınların toplumsal cinsiyet eşitliği konusunda

daha bilinçli ve aktif hale gelmesine yardımcı olmaktadır. Özellikle kadın meclislerinin karar alma süreçlerindeki rolü, politikaların daha kapsayıcı ve etkili olmasını sağlamaktadır.

Demografik Bilgiler

Özellik	Bilgi
Yaş Grubu	25-34
Cinsiyet	Kadın
Meslek	İşçi

Bodrum Belediyesi ve Kadın Politikaları

Kategori	Açıklama
Politikaların İçeriği	Aile İçi Şiddet Acil Yardım Hattı protokolü, Yerel Eşitlik Eylem Planı ve "Bodrum'dan Türkiye'ye Kadınlar Eşitlikçi ve Şiddetsiz Kentini Yaratıyor" projesi gibi çeşitli girişimler hayata geçirilmiş.
Öncelikli Hedefler	Toplumsal cinsiyet eşitliği, kadınların ekonomik güçlenmesi, şiddet ve ayrımcılıkla mücadele.

Kadın Dayanışma Derneği ile İşbirliği

Kategori	Açıklama
Proje ve Amaçlar	Kadın Mahalle Meclisleri ile toplantılar düzenleyerek, kadınların kentsel haklara erişimini artırmak.

Somut Değişiklikler	Kadınların yaşam kalitesini artırma ve toplumsal cinsiyet eşitliğini destekleme üzerine yoğunlaşmış.
---------------------	--

Kadın İstihdamı ve Kotalar

Kategori	Açıklama
Uygulanan Politikalar	Kadınları özel sektörde işe yerleştirme, iş arayan kadınları firmalara yönlendirme.

Kadın Meclislerinin Rolü

Kategori	Açıklama
Karar Alma Süreçleri	Kadın Meclisleri, kadınların kentteki karar alma süreçlerine aktif katılımını sağlıyor ve politika üretimine katkıda bulunuyor.
Projelerin Etkisi	Kadınların siyasi ve sosyal alanda aktif olmalarını teşvik etmek, kadın muhtar adaylarını desteklemek.

Politikaların Toplum Üzerindeki Etkileri

Kategori	Açıklama
Yaşam Kalitesi Üzerine Etkiler	Kadınların iş ve sosyal yaşamda aktif rol alması, eğitim ve sağlık hizmetlerine

	erişimlerinin artırılması.
Algı Değişiklikleri	Toplumda toplumsal cinsiyet eşitliği ve kadın hakları konusunda farkındalığın artması.

Politika Geliştirme Süreci ve Uzun Vadeli Hedefler

Kategori	Açıklama
Politika Geliştirme Süreci	Toplumsal Cinsiyet Eşitlik Bürosu ve diğer kurumlarla iş birliği içinde eylem planlarının uygulanması.
Uzun Vadeli Hedefler	Kadınların ekonomik bağımsızlığını ve toplumsal güçlenmesini sağlamak, şiddet ve ayrımcılığa karşı mücadele etmek.

Aile İçi şiddet Acil Yardım Hattı ve "Bodrum'dan Türkiye'ye Kadınlar Eşitlikçi ve şiddetsiz Kentini Yaratıyor" projesi, yerel düzeyde toplumsal cinsiyet eşitliğinin güçlendirilmesine yönelik önemli adımlardır. Kadın Mahalle Meclisleri ile yapılan toplantılar, kadınların kentsel haklara erişimini artırmaya yöneliktir. Bu tür politikalar ve projeler, kadınların toplumda daha görünür ve etkin olmalarını sağlamaktadır. Özellikle acil yardım hatları ve eşitlikçi kent projeleri, kadınların hem güvenliğini hem de sosyoekonomik statülerini güçlendirmekte büyük rol oynamaktadır.

Demografik Bilgiler

Özellik	Bilgi
Yaş Grubu	25-34

Cinsiyet	Kadın
Meslek	Mali Müşavir

Bodrum Belediyesi ve Kadın Politikaları

Kategori	Açıklama
Politikaların İçeriği	Kadın ve Aile Hizmetleri Müdürlüğü, Kadın Danışma Merkezi, Toplumsal Cinsiyet Eşitlik Bürosu ve kreş hizmetleri.
Öncelikli Hedefler	Kadınların şiddetten korunması, iş hayatında istihdam edilmesi, sosyal ve kültürel aktivitelere katılımının artırılması.

Kadın Dayanışma Derneği ile İşbirliği

Kategori	Açıklama
Proje ve Amaçlar	Kadın sığınma evi, sağlık hizmetleri ve toplumsal cinsiyet eşitliği için yapılan eğitimler ve çalışmalar.
Somut Değişiklikler	Yerel Eşitlik Eylem Planı uygulamaları, şiddet mağduru kadınlara yönelik destek hizmetleri, kadınların istihdamına yönelik politikalar.

Kadın İstihdamı ve Kotalar

Kategori	Açıklama
Uygulanan Politikalar	İstihdamda kadınların öncelikli olarak yer almasını sağlama, özel sektörle iş birliği

	yaparak güvenilir iş yerlerine kadınların yerleştirilmesi.
--	--

Kadın Meclislerinin Rolü

Kategori	Açıklama
Karar Alma Süreçleri	Kadın Meclisleri, politika üretim süreçlerine katılarak, belediye kararlarının şekillenmesinde etkin rol oynamaktadır.
Projelerin Etkisi	Kadınların toplumsal ve ekonomik hayatta aktif rol almalarını teşvik etmek, kadınların eğitim ve sağlık hizmetlerine erişimlerini artırmak.

Politikaların Toplum Üzerindeki Etkileri

Kategori	Açıklama
Yaşam Kalitesi Üzerine Etkiler	Kadınların iş ve sosyal yaşamda daha aktif olmalarını sağlama, eğitim ve sağlık hizmetlerine erişimlerinin artırılması.
Algı Değişiklikleri	Toplumsal farklı kesimlerinde toplumsal cinsiyet eşitliği algısının pozitif yönde değişmesi.

Politika Geliştirme Süreci ve Uzun Vadeli Hedefler

Kategori	Açıklama
Politika Geliştirme Süreci	Toplumsal Cinsiyet Eşitlik Bürosu başta olmak üzere yerel ve ulusal kurumlarla iş

	birliği.
Uzun Vadeli Hedefler	Kadınların ekonomik ve toplumsal yaşamdaki bağımsızlıklarını artırmak, şiddetsiz bir kent yaratmak, eşitlikçi politikaları tüm belediye birimlerine entegre etmek.

Kadın ve Aile Hizmetleri Müdürlüğü, Kadın Danışma Merkezi gibi kurumlar aracılığıyla sunulan hizmetler, kadınların iş hayatında aktif olarak yer almalarını ve toplumsal cinsiyet eşitliğine erişimlerini desteklemektedir. Kadın sığınma evi ve sağlık hizmetleri, özellikle şiddet mağdurlarına yönelik önemli destek mekanizmalarıdır. Kadınların iş ve sosyal yaşamda daha aktif rol alabilmeleri için gerekli olan destek hizmetleri, bu politikalar aracılığıyla sağlanmaktadır. Kadınların istihdamının öncelikli olarak artırılması ve özel sektörle iş birliği, ekonomik bağımsızlıklarını güçlendirirken, sığınma evleri ve sağlık hizmetleri onların fiziksel ve psikolojik sağlığını korumaktadır.

Demografik Bilgiler

Özellik	Bilgi
Yaş Grubu	55-64
Cinsiyet	Kadın
Meslek	Mimar

Bodrum Belediyesi ve Kadın Politikaları

Kategori	Detaylar
Politikaların Başlangıcı	2019 seçimleri öncesi Kadın Manifestosu ile başlayıp, Ahmet Aras'ın seçilmesi ve

	sonrasında yapılan protokollerle devam etti.
Uygulanan Politikalar	Toplumsal Cinsiyet Eşitlik Komisyonu, kadın sığınakları, danışma merkezleri, mahalle bazında gezici çalışmalar.
Öncelikli Hedefler	Kadınların güçlendirilmesi, dayanışma ile kadınların kendilerine inanmalarının sağlanması.

İş birlikleri ve Etkileşimler

Kategori	Detaylar
İş birliği Yapılan Kurumlar	BKDD, Bodrum Kent Konseyi Kadın Meclisi, çeşitli STK'lar ve Kadın Koalisyonu.
İşbirliklerinin Etkileri	Yerel yönetimde kadınların daha etkin rol alması, toplumsal cinsiyet eşitliği bilincinin artması.

Zorluklar ve Başarılar

Kategori	Detaylar
Karşılaşılan Zorluklar	Etkinlikler için yer bulma zorluğu, toplumun bazı kesimlerinde cinsiyet

	eşitliği konusunda direnç.
Başarı Öyküleri	Evden çıkmayan kadınların özgüven kazanıp aktif rol alması, belediye başkanının kadın çalışmalarından etkilenip önemli kararlar alması.

Kadın İstihdamı ve Kotalar

Kategori	Detaylar
Uygulanan Politikalar	Yeni müdürlüklerde %50 kadın çalışan oranı ve mevkii paylaşımı hedefleniyor, ancak mevcut kadro yoğunluğu nedeniyle tam uygulanamıyor.
Cinsiyet Kotası	Kota konulması önerildi ve stratejik plana alındı ancak uygulama detayları net değil.

Uzun Vadeli Hedefler ve Stratejiler

Kategori	Detaylar
Uzun Vadeli Hedefler	Belediye içinde kadın erkek eşitliğinin sağlanması, şiddetsiz bir kent oluşturulması, kadınların ekonomik özgürlüğünün artırılması.
Gelecekteki Öncelikler	Semt evleri açılması planlanıyor. Bu evler, kadınların sosyalleşmesi ve güçlenmesi için kolektif yaşam alanları olacak.

Politika Geliştirme Süreci

Kategori	Detaylar
Geliştirme Süreci	Toplumsal Cinsiyet Eşitlik Komisyonu politikaları oluştururken kadın dernekleri

	ve meclisleriyle iş birliği yapıyor.
Karar Alma Mekanizmaları	Kararlar oy birliğiyle alınıyor, itiraz olursa yeniden değerlendirme yapılıyor.

Kadın Manifestosu ile başlayan ve Ahmet Aras'ın seçilmesiyle devam eden politikalar, toplumsal cinsiyet eşitliği komisyonu, kadın sığınakları, danışma merkezleri ve mahalle bazında gezici çalışmaları içerir. Kadınların güçlendirilmesi, dayanışma ile kendilerine olan inançlarının artırılması öncelikli hedefler arasındadır. Bu politikalar, kadınların yerel yönetimlerde daha etkin rol almasını sağlamak ve toplumsal cinsiyet eşitliği bilincini artırmak amacıyla tasarlanmıştır. Gezici çalışmalar ve danışma merkezleri, kadınların erişebilirlik ve destek hizmetlerinden faydalanmalarını kolaylaştırmaktadır. Ayrıca, etkinlikler için yer bulma zorluğu gibi karşılaşılan zorluklar, uygulamada bazı engellerin hala mevcut olduğunu göstermektedir. Belediye başkanının kadın çalışmalarından etkilenecek aldığı önemli kararlar, bu politikaların üst yönetim seviyesinde de desteklendiğini ortaya koymaktadır.

Demografik Bilgiler

Özellik	Bilgi
Yaş Grubu:	25-34
Cinsiyet	: Kadın
Meslek	Çalışmıyor

Bodrum Belediyesi ve Kadın Politikaları

Kategori	Açıklama
Politikaların Genel Özeti	Bodrum Belediyesi, toplumsal cinsiyet eşitliği odaklı politikalar geliştirmek

	amacıyla Yerel Eşitlik Eylem Planı hazırlamış, toplumsal cinsiyet eşitliğini belediye içinde kurumsallaştırmıştır.
Öncelikli Hedefler	Güvenli kent oluşturma, kadınların ihtiyaçlarının tespiti, kadınların yönetimde etkin rol almalarını sağlama.
İş birliği Yapılan Kurumlar	Bodrum Kadın Dayanışma Derneği, çeşitli kamu kurumları ve sivil toplum örgütleri ile iş birliği yapılmıştır.

Kadın Dayanışma Derneği ile İş birliği

Kategori	Açıklama
İş birliği Detayları	"Bodrum'dan Türkiye'ye Kadınlar Eşitlikçi ve Şiddetsiz Kentini Yaratıyor" projesi kapsamında, toplumsal cinsiyet eşitliği üzerine çalışmalar yapılmıştır.
Etkiler	Toplumsal cinsiyet eşitliğinin yerel yönetimlerde uygulanması, kadınların sosyal ve politik hayatta daha etkin rol alması.
Başarı Öyküleri	Kadınların evlerinden çıkıp aktif olarak sosyal ve politik hayata katılımları artmıştır.

Kadın İstihdamı ve Kotalar

Kategori	Açıklama
İstihdam Politikaları	Belediye kadın istihdamını artırmak için özel sektörle iş birliği yapıp, kadınların işe

	alımını desteklemektedir.
Cinsiyet Kotaları	Şu an için belirgin bir kota sistemi uygulanmamaktadır.

Politikaların Toplumsal Etkileri

Kategori	Açıklama
Toplum Üzerindeki Etkiler	Kadınların kamu ve sosyal hizmetlere erişiminin artması, toplumsal cinsiyet eşitliğinin güçlenmesi.
Uygulanan Stratejiler	Eğitimler, toplumsal bilinçlendirme kampanyaları, politik katılımın desteklenmesi.

Bodrum Belediyesi'nin toplumsal cinsiyet eşitliği odaklı politikaları, Yerel Eşitlik Eylem Planı (YEPP) ile pekiştirilmiş ve belediye içinde kurumsallaştırılmıştır. "Bodrum'dan Türkiye'ye Kadınlar Eşitlikçi ve Şiddetsiz Kentini Yaratıyor" projesi gibi girişimlerle, kadınların sosyal ve politik hayatta daha etkin rol almaları hedeflenmektedir. Bu politikalar, kadınların toplumda ve yönetimde görünürlüğünü ve etkinliğini artırma amacı taşımaktadır. Proje ve iş birlikleri, yerel düzeyde toplumsal cinsiyet eşitliğinin güçlendirilmesine büyük katkı sağlamaktadır. Eğitimler ve bilinçlendirme kampanyaları, toplumsal cinsiyet eşitliği konusunda toplumsal algının dönüşümüne önemli katkılarda bulunmaktadır. Kadınların kamu ve sosyal hizmetlere erişiminin artırılması ve şiddetsiz bir kent oluşturma hedefleri, bu politikaların uzun vadeli etkilerinin bir yansımasıdır.

Bu analizde, Bodrum Belediyesi'nin kadın politikaları ve bu politikaların toplum üzerindeki etkileri konusunda sekiz farklı katılımcının görüşlerini inceledik. Araştırmanın kapsamına uygun olarak, belirlenen kategoriler altında toplanan verileri derleyip analiz ettik. Her bir kategori için tablolarda, katılımcıların verileri özetlenmiş ve her bir kategori için önemli bulgular ve temalar belirlenmiştir.

Tablo 1: Kadın Çalışanlar İçin Verilen Kreş ve Gündüz Bakım Evi Hizmetleri

Katılımcı No	Yaş Grubu	Meslek	Politika Özeti
3	45-54	Avukat	Kreşlerin sayısının artırılması, kadınların eğitim ve kariyer yapmaları için öncelikli işe alım
5	25-34	İşçi	--
6	25-34	Mali Müşavir	Kreş hizmetleri sağlanıyor
7	55-64	Mimar	--
8	25-34	Çalışmıyor	--

Temalar ve Bulgular:

Kreş hizmetleri, özellikle genç ve çalışan anneler için önemli bir destek olarak görülüyor.

Kreşlerin varlığı, kadınların iş gücüne katılımını teşvik edici bir faktör olarak öne çıkıyor.

Tablo 2: Kadınlar İçin Yapılan Sosyal ve Kültürel Etkinlikler

Katılımcı No	Yaş Grubu	Meslek	Etkinlikler
1	25-34	Memur	--
2	55-64	Emekli öğretmen	--
3	45-54	Avukat	--
4	55-64	Emekli	--
5	25-34	İşçi	--

Temalar ve Bulgular:

Sosyal ve kültürel etkinliklere yönelik veri eksikliği incelenmiştir.

Tablo 3: Kadınlara Yönelik Açılan Meslek Edindirme Kursları

Katılımcı No	Yaş Grubu	Meslek	Kurs İçeriği
2	55-64	Emekli öğretmen	Meslek edindirme kursları, kadınlara

			el işi stantları tahsisi
4	55-64	Emekli	--
5	25-34	İşçi	--
6	25-34	Mali Müşavir	--
7	55-64	Mimar	--

Temalar ve Bulgular:

Meslek edindirme kursları, kadınların ekonomik bağımsızlığına katkıda bulunuyor.

Kurslar, kadınların iş piyasasında daha rekabetçi olmalarını sağlıyor.

Tablo 4: Şiddete ve Cinsel İstismara Uğramış Kadınlar İçin Yapılan Uygulamalar

Katılımcı No	Yaş Grubu	Meslek	Politika ve Uygulamalar
1	25-34	Memur	Şiddetle mücadele ve bilgilendirme
2	55-64	Emekli öğretmen	Sığınma evi, şiddetsiz kent projesi
3	45-54	Avukat	Şiddete karşı acil eylem planları, sığınma evinin açılması
4	55-64	Emekli	Şiddete sıfır tolerans, kadın meclislerinin kurulması
5	25-34	İşçi	Aile İçi Şiddet Acil Yardım Hattı, "Bodrum'dan Türkiye'ye Kadınlar Eşitlikçi ve Şiddetsiz Kentini Yaratıyor" projesi

6	25-34	Mali Müşavir	Şiddet mağduru kadınlara yönelik destek hizmetleri, sığınma evi
7	55-64	Mimar	--
8	25-34	Çalışmıyor	--

Temalar ve Bulgular:

Belediyenin sığınma evi ve acil yardım hattı gibi şiddetle mücadele mekanizmaları büyük bir destek sağlamaktadır.

Projeler ve eğitimler, şiddete maruz kalan kadınların topluma entegrasyonunu desteklemekte ve onlara güç vermektedir.

Tablo 5: Kadınları İş Hayatına Katılımını Artırmaya Yönelik Yapılan Uygulamalar

Katılımcı No	Yaş Grubu	Meslek	İstihdam Politikaları
1	25-34	Memur	Kadın Danışma Merkezi aracılığıyla iş bulma desteği
2	55-64	Emekli öğretmen	Meslek edindirme kursları, kadınlara el iş stantları tahsisi
3	45-54	Avukat	Kadınların özel sektörde istihdam edilmesi
4	55-64	Emekli	Kadınları öncelikli işe alma, tarım müdürlüğünün çoğunlukla kadın çalışanlarla açılması
5	25-34	İşçi	Kadınları özel sektörde işe yerleştirme, iş arayan kadınları

			firmalara yönlendirme
6	25-34	Mali Müşavir	İstihdamda kadınların öncelikli olarak yer almasını sağlama, özel sektörle iş birliği
7	55-64	Mimar	--
8	25-34	Çalışmıyor	Belediye kadın istihdamını artırmak için özel sektörle iş birliği yapıp, kadınların işe alımını desteklemektedir

Temalar ve Bulgular:

Kadın Danışma Merkezleri ve istihdam kursları, kadınların iş bulmalarını ve meslek edinmelerini kolaylaştırmaktadır.

Özel sektörle iş birliği, kadın istihdamını artırmada etkili bir yöntem olarak değerlendirilmektedir.

Tablo 6: Kadın Ayrımcılığına Karşı İş Birliği Yapılan Kurum ve Kuruluşlar ile Ortaklaşarak Gerçekleştirilen Uygulamalar

Katılımcı No	Yaş Grubu	Meslek	İş birliği Detayları
1	25-34	Memur	Kadın Dayanışma Derneği ile iş birliği, eğitim ve şiddetle mücadele
2	55-64	Emekli öğretmen	Bodrum Kent Konseyi Kadın Meclisi, Kadın ve Aile Hizmetleri Müdürlüğü ile iş

			birliği
3	45-54	Avukat	Bodrum Kadın Dayanışma Derneği, Ticaret odası ile iş birliği
4	55-64	Emekli	Kadın Dayanışma Derneği ile şiddeti önleyici politikalar ve eğitimler
5	25-34	İşçi	Kadın Mahalle Meclisleri ile toplantılar, kentsel haklara erişim artırma
6	25-34	Mali Müşavir	--
7	55-64	Mimar	BKDD, Bodrum Kent Konseyi Kadın Meclisi, çeşitli STK'lar ile iş birliği
8	25-34	Çalışmıyor	Bodrum Kadın Dayanışma Derneği, çeşitli kamu kurumları ve sivil toplum örgütleri ile iş birliği

Temalar ve Bulgular:

İş birliği, yerel yönetimlerin kadın politikalarını güçlendirme ve daha geniş bir etki yaratma konusunda önemli bir rol oynamaktadır.

STK'lar ve kadın dernekleri ile yapılan iş birlikleri, kadınların toplumsal katılımını ve etkinliğini artırmaktadır.

Kreş ve gündüz bakım hizmetleri incelendiğinde bulgularımız kapsamında Bodrum Belediyesi'nin sunduğu kreş ve gündüz bakım hizmetleri, özellikle genç ve çalışan anneler için önemli bir destek olarak değerlendirilmektedir. Bu hizmetler, kadınların iş gücüne katılımını teşvik etmekte ve iş ile aile yaşamı arasında denge kurmalarına yardımcı olmaktadır.

Meslek edindirme kursları incelendiğinde bulgularımız kapsamında belediyenin kadınlara yönelik açtığı meslek edindirme kursları, ekonomik bağımsızlık ve iş piyasasında rekabetçilik açısından büyük önem taşımaktadır. Bu kurslar sayesinde kadınlar, yeni beceriler kazanarak iş bulma şanslarını artırmaktadır.

Şiddetle mücadele uygulamaları incelendiğinde bulgularımız kapsamında sığınma evleri, acil yardım hatları ve şiddetsiz kent projeleri gibi uygulamalar, şiddete maruz kalan kadınlara yönelik önemli destek mekanizmaları olarak öne çıkmaktadır. Bu uygulamalar, kadınlara güvenli bir sığınak sağlamanın yanı sıra toplumsal bilinç ve duyarlılık yaratılmasına katkıda bulunmaktadır.

İş Hayatına katılımın desteklenmesi incelendiğinde bulgularımız kapsamında kadın istihdamını destekleyen politikalar, özellikle kadın danışma merkezleri ve özel sektörle iş birliği yoluyla gerçekleştirilmektedir. Bu politikalar, kadınların iş gücüne katılımını artırmakta ve ekonomik bağımsızlıklarını güçlendirmektedir.

Yerel ve ulusal iş birlikleri incelendiğinde bulgularımız kapsamında yerel yönetimler, sivil toplum kuruluşları ve çeşitli kamu kurumları ile yapılan iş birlikleri, kadın politikalarının etkinliğini ve kapsamını genişletmektedir. Bu iş birlikleri, kadınların toplumsal ve politik hayatta daha aktif rol almasını sağlamakta ve toplumsal cinsiyet eşitliğinin güçlenmesine katkıda bulunmaktadır.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu tez çalışması Bodrum Belediyesi tarafından yürütülen kadın politikalarının etkinliğini ve toplum üzerindeki etkilerini değerlendirmek amacıyla nitel araştırma yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Araştırmaya katılanlar, Bodrum Belediyesi'nin kadın politikalarından etkilenmiş olan çeşitli yaş gruplarından ve meslek gruplarından sekiz

kadıdır. Katılımcılar, politikaların çeşitli yönlerini (işe alım, eğitim, şiddetle mücadele vb.) yansıtabilecek şekilde bilinçli olarak seçilmiştir.

Çalışmaya gönüllü olarak katılan sekiz kadın katılımcının, yapılandırılmış derinlemesine görüşmelerde verdikleri cevaplardan elde edilen bulgulardan şu sonuç çıkarılmıştır.

Katılımcıların demografik bilgilerine bakıldığında; sekiz katılımcıdan dördü 25-34 yaş grubunda, üçü 55-64 yaş grubunda ve biri de 45-54 yaş grubunda olduğu görülmüştür. Katılımcıların meslek bilgilerine bakıldığında ise ikisinin emekli (biris öğretmen emeklisi), birisinin çalışmadığı diğerlerinin ise, işçi, mimar, avukat, mali müşavir ve memur olduğu görülmüştür.

Araştırmanın bulguları, Bodrum Belediyesi'nin kadınlara yönelik sosyal politikalarının kapsamlı ve çok yönlü olduğunu göstermektedir.

Bodrum Belediyesi, kadınlara yönelik şiddetle mücadele etmek ve toplumsal cinsiyet eşitliğini sağlamak amacıyla çeşitli destek mekanizmaları oluşturmuştur. Bu mekanizmalar arasında kadın danışma merkezleri, sığınma evleri ve hukuki destek hizmetleri bulunmaktadır. Kadın danışma merkezleri, şiddet mağduru kadınlara psikolojik destek sağlama, hukuki danışmanlık sunma ve rehberlik etme gibi önemli hizmetler sunmaktadır. Sığınma evleri ise, şiddet mağduru kadınların geçici olarak barınabileceği güvenli alanlar sağlamaktadır. Bu mekanizmalar, kadınların şiddetten korunması ve toplumsal hayata yeniden kazandırılması açısından büyük önem taşımaktadır.

Belediye, toplumsal cinsiyet eşitliği konusunda farkındalık yaratmak ve kadınların güçlenmesini sağlamak amacıyla çeşitli eğitim programları düzenlemektedir. Bu eğitimler, kadınların ekonomik bağımsızlıklarını kazanmalarına yardımcı olacak mesleki eğitimlerden, toplumsal cinsiyet eşitliği konusundaki bilinçlendirme seminerlerine kadar geniş bir yelpazeyi kapsamaktadır. Ayrıca, belediye okullarda ve topluluk merkezlerinde düzenlediği etkinliklerle genç nesillerin toplumsal cinsiyet eşitliği konusunda bilinçlenmesini hedeflemektedir.

Bodrum Belediyesi, kadın istihdamını artırmak için çeşitli politikalar geliştirmiştir. Bu politikalar arasında kadın girişimciliğini destekleyen projeler, iş kurma eğitimleri ve mikro kredi imkanları bulunmaktadır. Belediyenin kadın kooperatifleri ile

iş birliği yaparak kadınların ekonomik hayata katılımını teşvik etmesi, yerel ekonominin güçlenmesine de katkıda bulunmaktadır. Ayrıca, belediye bünyesinde cinsiyet kotaları uygulayarak kadınların karar alma mekanizmalarında daha fazla yer almasını sağlamaktadır.

Belediyenin kadınlara yönelik bir diğer önemli politikası ise meslek edindirme kurslarıdır. Bu kurslar, kadınların ekonomik bağımsızlıklarını kazanmalarına ve iş gücüne katılımlarını artırmalarına yardımcı olmaktadır. Kurslar kapsamında el işi, dikiş, bilgisayar eğitimi gibi çeşitli alanlarda eğitimler verilmektedir. Bu sayede kadınlar, kendi işlerini kurabilme veya mevcut iş piyasasında daha rekabetçi olabilme fırsatı yakalamaktadır.

Bodrum Belediyesi, şiddete karşı mücadelede kapsamlı politikalar geliştirmiştir. COVID-19 pandemisi sürecinde, Bodrum Belediyesi'nin kadınlara yönelik politikalarının önemi daha da artmıştır. Pandemi döneminde artan ev içi şiddet vakalarına karşı belediye, acil destek hatları ve online danışmanlık hizmetleri sunarak kadınların yanında olmuştur. Ayrıca, pandemi sürecinde işsiz kalan veya ekonomik zorluk yaşayan kadınlara yönelik sosyal yardım programları devreye sokulmuştur.

Pandemi sonrasında da şiddet mağduru kadınlar için acil yardım hatları kurulmuş, sığınma evleri açılmış ve toplumsal bilinçlendirme kampanyaları düzenlenmiştir. Şiddete sıfır tolerans politikası benimsenmiş ve bu doğrultuda çeşitli projeler hayata geçirilmiştir. "Bodrum'dan Türkiye'ye Kadınlar Eşitlikçi ve Şiddetsiz Kentini Yaratıyor" projesi ile şiddete karşı toplumsal farkındalık artırılmıştır. Ayrıca, belediye bünyesinde kurulan Kadın Meclisleri aracılığıyla kadınların yerel yönetimde daha aktif rol almaları sağlanmıştır.

Belediyenin kadınlara yönelik politikaları sadece bireysel düzeyde değil, toplumsal düzeyde de önemli etkiler yaratmaktadır. Kadınların toplumsal hayata katılımının artması, toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanmasına yönelik olumlu bir adım olarak değerlendirilmektedir. Araştırmanın bulguları, Bodrum Belediyesi'nin çeşitli yerel ve ulusal kurumlarla iş birliği yaparak kadın politikalarının etkinliğini artırdığını göstermektedir. Bodrum Kadın Dayanışma Derneği (BKDD), Bodrum Kent Konseyi Kadın Meclisi ve diğer sivil toplum kuruluşları ile yapılan iş birlikleri, kadınların toplumsal hayatta daha aktif rol almasını sağlamaktadır. Bu iş birlikleri sayesinde,

toplumsal cinsiyet eşitliği bilinci artırılmakta ve kadınların güçlendirilmesi hedeflenmektedir.

Bodrum Kadın Dayanışma Derneği ile olan ilişki yapılan görüşmeler sonucunda işbirliğinden fazlası olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Kadın Dayanışma Derneği, Bodrum'da toplumsal cinsiyet eşitliği ve şiddetsiz kent yaratımı konusunda belediyeye fikirler ve eğitimler verirken, bu işin denetleyicisi rolünü de üstlenmiştir. Bodrum Belediyesi'nde böyle bir konunun eksikliğinin farkındalığını oluşturmuş, sığınma evi kurulması için çeşitli baskı aygıtlarını devreye sokmuştur. Bodrum eski belediye başkanı Ahmet Aras derneği aktif bir şekilde bu konuda görevlendirmiştir. Muğla Belediye Başkanı olmasıyla birlikte dernekten alınan danışma devam etmekte olup artık Bodrum ile sınırlı kalmayıp diğer illerde de uygulamalara geçilmesi planlanmaktadır.

Bodrum Belediyesi'nin kadınlara yönelik sosyal politikaları uygularken karşılaştığı bazı zorluklar da bulunmaktadır. Örneğin, etkinlikler için uygun yer bulma zorluğu ve toplumun bazı kesimlerinde cinsiyet eşitliği konusundaki direnç gibi engellerle karşılaşmaktadır. Ancak, bu zorluklara rağmen belediye önemli başarılar elde etmiştir. Evden çıkmayan kadınların özgüven kazanarak toplumsal hayatta daha aktif rol almaları, belediye başkanının kadın çalışmalarından etkilenecek önemli kararlar alması gibi başarı öyküleri mevcuttur.

Bodrum Belediyesi'nin uzun vadeli hedefleri arasında toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanması, şiddetsiz bir kent oluşturulması ve kadınların ekonomik özgürlüğünün artırılması yer almaktadır. Bu hedeflere ulaşmak için semt evleri açılması planlanmakta ve bu evlerin kadınların sosyalleşmesi ve güçlenmesi için kolektif yaşam alanları olarak kullanılması öngörülmektedir. Ayrıca, belediye içinde cinsiyet kotası uygulamaları stratejik plana dahil edilmiştir.

Bodrum Belediyesi'nin toplumsal cinsiyet eşitliği ve kadınlara yönelik sosyal politikaları, yerel yönetimlerin kadın hakları konusundaki rolünü ve etkisini net bir şekilde ortaya koymaktadır. Belediye, çeşitli destek mekanizmaları, meslek edindirme kursları, şiddete karşı mücadele politikaları ve iş birlikleri aracılığıyla kadınların güçlendirilmesi ve toplumsal hayatta daha aktif rol almalarını sağlamaktadır. Bu politikalar, toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanması ve kadınların yaşam kalitesinin artırılması açısından büyük önem taşımaktadır.

Araştırmanın sonuçları, Bodrum Belediyesi'nin toplumsal cinsiyet eşitliği ve kadına yönelik sosyal politikalar konusunda başarılı bir örnek olduğunu göstermektedir. Ancak, bu politikaların sürdürülebilirliği ve etkinliğinin artırılması için bazı önerilerde bulunulabilir:

1. Kaynakların Artırılması: Kadınlara yönelik hizmetlerin sürdürülebilirliği için belediyenin bütçesinden daha fazla kaynak ayrılması gerekmektedir.
2. Eğitim Programlarının Yaygınlaştırılması: Toplumsal cinsiyet eşitliği konusunda farkındalık yaratmak amacıyla düzenlenen eğitim programlarının sayısı artırılmalı ve daha geniş kitlelere ulaşması sağlanmalıdır.
3. İş Birliklerinin Güçlendirilmesi: Sivil toplum kuruluşları ve özel sektör ile yapılan iş birlikleri güçlendirilerek, kadınlara yönelik hizmetlerin çeşitliliği ve ulaşılabilirliği artırılmalıdır.
4. Veri Toplama ve Analiz: Kadınlara yönelik hizmetlerin etkinliğinin izlenmesi ve değerlendirilmesi için düzenli veri toplama ve analiz yapılmalıdır.

KAYNAKÇA

- Abay, A.R. (2004). Şehre Göç Edenlerin Şehirle Bütünleşmesinde Yerel Yönetimlerin Rolü. *II. Üsküdar Sempozyumu, Üsküdar Belediyesi*, I.Cilt, s.09-425, İstanbul.
- Abay, A.R. (2008). *Sosyal Belediyecilikte Üsküdar ve Kadınlar*, Mor Salkım, Sayı 2, s. 80-83. İstanbul.

- Adıyaman, A. T. ve Demirel, S. (2011). Sosyal Belediyecilik Üzerine Bir İnceleme: Ankara Büyükşehir Belediyesi Örneği. *Dış Denetim Dergisi*, 4, 115-129.
- Akarsu, S. (2014). Sosyal belediyecilik (zeytinburnu belediyesi örneği). Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: İstanbul Aydın Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Akbaş, D. (2010). *Avrupa Birliği Sosyal Politikası*,Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Edirne: Trakya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Akdoğan, A. (1999). Vergilendirme Politikası, Gelir ve İkame Etkileri Açısından İzlenebilecek Gelir Vergisi Politikasının Değerlendirilmesi. *Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 1(2), 97-104.
- Akdoğan, Y.(2006). Sosyal Belediyecilik, *Yerel Siyaset Dergisi*, 11 Mart, 44-46.
- Aksoy, N. (2007). Belediyelerde Bir Halkla İlişkiler Modeli: Beyaz Masa, *Sosyal Politikalar Dergisi*, Kış, 2007, Sayı 02, s. 77-78, İstanbul.
- Alan, Ç. (2017). *Yerel Yönetimlerin Sosyal Politika Unsurları Tokat Belediyesi Örneği*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Isparta: Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Alkan, A. (2006). Belediye Kadınlara da Hizmet Eder Kadın Dostu Belediye Hizmetleri: Neden, Nasıl? s. 76, <http://ka-der.org.tr>, (24.09.2019).
- Altan, Ö. Z. (2004). *Sosyal Politika*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Altan, Ö. Z. (2007). *Sosyal Politika*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi.
- Altan, Ö.Z. (2007). Sosyal Politika, Anadolu Üniversitesi Yayınları, Yayın No:1477, Açıköğretim Yayın No:900, Eskişehir.
- Altan, Ö. Z. (2021), *Sosyal Politikaya Giriş*, Nisan Kitabevi Yayınları, Eskişehir.
- Altan, Ö. Z. Şişman, Y. (2022). *Sosyal Politikanın Temel Konuları*. Nisan Kitabevi, Eskişehir.
- Arslantürk, Z. Amman, T. (2000), *Sosyoloji*, İstanbul.
- Ateş, H. (2009). Sosyal Belediyecilik. *MÜSİAD Çerçeve Dergisi Sayı,49*, 88-95.
- Ateş, H. Öznur, Y. Dağlı, Z. (2018). Kadınların Toplumsal Hayata Katılımı ve Yerel Yönetimler: Türkiye İçin Bir Değerlendirme. *Küreselleşme Sürecinde Yerel Hizmet Yerel Siyaset*. Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi.
- Ay, H. Akan, R. (2017). Tarihsel Süreçte Sosyal Yardımların Gelişimi, *21. Yüzyılda Eğitim ve Toplum Eğitim Bilimleri ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, Cilt. 6, Sayı. 18.

- Aydın, M. (2008). *Sosyal Politika ve Yerel Yönetimler*, İstanbul, Yedirenk Yayınevi.
- Baran, D. (2018). *Sosyal Belediyecilik Uygulamaları: Kırşehir Belediyesi Örneği*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Aksaray: Aksaray Üniversitesi, Sosyal Bilimler.
- Başar Sarıipek, D. Çöpoğlu, M. (2020). *Yerel Yönetimler ve Sosyal Politika*. Der Kitabevi, İstanbul.
- Batuman, B. (2010). Toplumcu bir Belediyecilik Modeli: “Yeni Belediyecilik Hareketi” 1973–1977”, *Mülkiye Sayı 266, Cilt XXXIV*.
- Bayramoğlu, S. (2015). *Toplumcu Belediye Nam- ı Diğer Belediye Sosyalizmi*. Ankara: NotaBene Yayınları.
- Bedir, E. (2012). *Sosyal Politika Bilim Dalına İlişkin Genel Bilgiler*. Oral, İ. Ve Şişman, Y. (Ed.). Sosyal Politika I içinde. (3). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Beki, A. (2008). Türkiye’de Sosyal Belediyecilik Uygulamaları (Ümraniye Belediyesi Örneği), Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sakarya: Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Beki, A. (2009). *Türkiye’de Sosyal Belediyecilik Ümraniye Belediyesi Örneği*, İstanbul.
- Bozkurt, V. (2005). *Değişen Dünyada Sosyoloji*, İstanbul.
- Çağdaş, T. (2011). Türkiye’de Yerel Yönetimlerde İdari Özerklik. *Marmara Üniversitesi İ.İ.B.F Dergisi*, 391-416.
- Çam, Ç. (2013). *Yerelleşme ve Yerel İktidar Edirne Alan Araştırması*. Beta Yayınları
- Çelik, A. (2014). Sosyal Belediyecilik Anlayışı; Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesi Örneği. *Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi 16/1*, 1-20.
- Çöpoğlu, M. (2014). Sosyal Belediyecilik ve Sorunları, *Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, C.5, S.2, s. 223-247.
- Danışman, N. (2018). *Sosyo Kültürel Politikalar Bağlamında Sosyal Belediyecilik: Safranbolu Belediyesi Örneği*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Karabük: Karabük Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Dedeoğlu, S. Elveren, A. Y. (2015). *2000’ler Türkiye’sinde Sosyal Politika ve Toplumsal Cinsiyet*. İmge Yayınevi, Ankara.
- Demir, İ. (2006). *Yerel Yönetimlerin Sosyal Politika Foksiyonları Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Örneği*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kocaeli: Kocaeli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

- Demir, M. (2021). *Türkiye’de Sosyal Belediyecilik Uygulamalarına Halkın Bakışı: Trabzon Büyükşehir Belediyesi Örneği*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gümüşhane: Gümüşhane Üniversitesi, Sosyal Bilimler.
- Deniz, Ö. (2012). Türkiye’de Devletçilik Döneminde Sosyal Politikaların Gelişimi (1930-1940), *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, Cilt. 5, Sayı. 22, s. 252.
- Dilik, S. (1980). Sosyal Güvenlik ve Sosyal Hizmetler Arasındaki İlişkiler, *Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*, Cilt. 35, Sayı. 1, s. 76
- Efe, H. (2012). *Türkiye’de Sosyal Belediyecilik Bayrampaşa Belediyesi Örneği*. Bahçeşehir Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Kuramsal Sistemler ve Ulaştırma Yönetimi. İstanbul: İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Erkal, M. (1995). *Sosyoloji*, Der Yayınları, İstanbul.
- Erkmen, M. (2018). *Sosyal Belediyecilik Anlayışı Çerçevesinde Sosyal Yardımların Konya’daki Kurumsal Uygulamaları*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Konya: Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Ersöz, H. Y. (2009). Sosyal Politikalarda Yerelleşme. *Çerçeve Dergisi*, Ocak, (49), 80-87.
- Ersöz, H. Y. (2011). *Sosyal Politikada Yerelleşme*. İstanbul: İstanbul Ticaret Odası.
- Ersöz, H.Y. (2004). *Sosyal Politika Perspektifinden Yerel yönetimler*. İstanbul: Filiz Kitabevi.
- Güven, S. (2001). *Sosyal Politikanın Temelleri*. Bursa: Ezgi Kitabevi.
- İkizoğlu, M. (2001). *Türkiye’de Yoksulluk ve Sosyal Yardım Uygulamalarının Bugünkü Durumu, İnsani Gelişme ve Sosyal Hizmet*, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Hizmetler Yüksek Okulu, Ankara.
- İzci, F, Turan, M. (2013). Türkiye’de Büyükşehir Belediyesi Sistemi ve 6360 Sayılı Yasa İle Büyükşehir Belediyesi Sisteminde Meydana Gelen Değişimler: Van Örneği. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* C.18 S.1, 117-152.
- İzveren, A. (1968). *Sosyal Politika ve Sosyal Sigortalar*, Sevinç Matbaası, Ankara.
- Karakış, E. (2009). *Küreselleşen Dünya Yönetiminde Yerel Yönetimler Bağlamında Sosyal Politika*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sivas: Cumhuriyet Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Keleş, R. (2012). *Yerinden Yönetim ve Siyaset*. İstanbul: Cem Yayınevi.

- Keleş, S. (2008). *Türkiye’de Sosyal Belediyecilik Uygulamaları ve Ankara Büyükşehir Belediyesi Örneği*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Afyonkarahisar: Afyon Kocatepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kesgin, B. (2016). Sosyal Hizmet ve Sosyal Yardımda Büyükşehir Belediyeleri İle İlçe Belediyeleri Arasında Nasıl Bir Dağılım Yapılabilir?, *Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Cilt 18, Sayı 3.
- Kesgin, B. (2012). Kentsel Yoksulluğa Yönelik Yerinden ve Yerel Müdahale: Sosyal Belediyecilik. *SDÜ Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Ağustos, (26), 169-180.
- Kesgin, B. (2012). *Yoksullukla Yerel Mücadele Sosyal Belediyecilik*. Bursa: Ekin Yayınları.
- Keskin, B. (2008). *Yoksulluğa Yerel Müdahale “Sosyal Belediyecilik” Karşılaştırmasında Eminönü ve Beşiktaş Belediyeleri Örnekleri*, İstanbul: Yayınlanmamış Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kılınç, B. (2005). *Sosyal Güvenlik Sistemlerinin Mali Dönüşümü*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kızılcıkelik, S. Erjem, Y. (1992), *Açıklamalı Sosyoloji Terimler Sözlüğü*, Konya.
- Kongar, E. (1972). *Sosyal Çalışmaya Giriş*, Sosyal Bilimler Derneği Yayınları, Ankara.
- Koray, M. (2005). *Sosyal Politika*. İstanbul: İmge Yayınevi.
- Kösanoğlu, S. (2019). *Türkiye Belediyelerinde Sosyal Politika Uygulamaları: Mezitli Ve Toroslar Belediyeleri Karşılaştırması*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Mersin: Mersin Üniversitesi, Sosyal Bilimler.
- Mermer, B. (2016). *Türkiye’de Sosyal Belediyecilik Uygulamaları: Denizli Büyükşehir Belediyesi Üzerinde Bir İnceleme*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Isparta: Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Michel Messu, (2008). *Quelques paradoxes de l’action sociale territorialisée*, (www.ptolemee.com/cee/Contributions/COM_Boujut_Messu.pdf).
- Mutlu, A. Reyhan, H. Doğan, H.H. (2016). *Kentleşme*, Ankara: Palme Yayıncılık.
- Negiz, N. (2011). *Türkiye’de Yerel Yönetimler ve Yerel Siyaset*. Detay Yayıncılık, Ankara, ss.129-326.
- Ökmen, M. Parlak, B. (2010). *Kurumdan Uygulamaya Yerel Yönetimler İlkeler Yaklaşımlar veMevzuat*,2.Basım, Alfa Aktüel Yayınları, Bursa.

- Özaydın, M. (2008). Küresel Etkilerle şekillenen Sosyal Politika Anlayışı Ekseninde Sosyal Politikaların Geleceğini Tartışmak, *Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 1, 73-91.
- Özbay, C. Terzioğlu, A. Yasin, Y. (2011). *Neoliberalizm ve Mahremiyet: Yerel Yönetimler ve Sığınma Evleri*, Berna, E. (Ed.). Metis Yayınları, İstanbul, ss.245-265.
- Özbek, N. (2006). *Cumhuriyet Türkiye'sinde Sosyal Güvenlik ve Sosyal Politikalar*. İstanbul: Tarih Vakfı Yayınları.
- Özcan, G. (2009). *Türkiye'de Kamu Harcamalarını Sosyal Refah Devleti Anlayışı Açısından Değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Özdemir, İ.M. (2008). *Küreselleşme Sürecinde Türkiye'de Sosyal devlet ve Sosyal Hizmetler*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Konya: Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Özdemir, S. (2004). *Küreselleşme Sürecinde Refah Devleti*, İstanbul İstanbul Ticaret Odası Yayınları.
- Özdemir, S. (2007). *Küreselleşme Sürecinde Refah Devleti*, İTO Yay., İstanbul.
- Özdemir, Z. (2016). *Sosyal Belediyecilik Uygulamaları: İstanbul Büyükşehir Belediyesi Örneği*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: İstanbul Kemerburgaz Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Özel, M. (2015). *Yerel Yönetimde Yerel Kamu Politikası Yaklaşımları*. Çizgi Kitabevi, Ankara, ss.135-165.
- Öztekin, A. (2010). *Yönetim Bilimi*. Ankara: Siyasal Yayınevi.
- Pazarcı, A. (2019). Egemen Kadınlık Kurgusu Ve Belediyelerin Kadına Yönelik Sosyal Politikalarının Karşılaştırılması Üzerine Bir Araştırma, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gaziantep: Gaziantep Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Pektaş, E.K. (2010). Türkiye'de Sosyal Belediyecilik Uygulamaları ve Temel Sorunlar, *Akademik İncelemeler Dergisi*, Cilt 5, Sayı1.
- Schaeffer, R.T. (1986), *Sociology*, McGraw-Hill, New York.
- Sevinç, İ. (2015). Sosyal Belediyecilik Uygulamalarında Kent Bilgi Sistemlerinin Kullanımı: Konya Büyükşehir Belediyesi Örneği. *Celal Bayar Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesi Yönetim ve Ekonomi Dergisi*, 22(1): 201-218.

- Seyyar, A. (2011). *Sosyal Politika Bilimine Giriş*, Sakarya, Sakarya Yayıncılık.
- Sözer, A.N. (1999). *Türkiye’de Sosyal Hukuk*, İzmir, Fakülteler Kitabevi.
- Şahin, M. (2019). İşgücü Piyasasında Dezavantajlı Gruplar:Kadınlar. *İşgücü Piyasasında Dezavantajlı Gruplar. TAEM Türk Metal Yayınları*. Ankara
- Şekerci, A.T. (2022). Türkiye’de Belediyelerin Kadınlara Yönelik Hizmetleri Üzerine Bir Araştırma: Ankara Ve Gaziantep Büyükşehir Belediye Örnekleri, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Şengün, E. (2019). *Türkiye’de Sosyal Belediyecilik Uygulamaları: Eskişehir Büyükşehir Belediyesi Örneği*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Isparta: Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler.
- Şişman, Y. (2017). Türkiye’de Sosyal Politikanın Dünü, Bugünü: Hayırseverliğin Kurumsallaşması mı? Gelişim mi?. *Optimum Ekonomi ve Yönetim Bilimleri Dergisi*, 4(2), 1-22.
- Şişman, Y. (2011). Türkiye’de özörlöölere yönelik yasal düzenlemeler. In *Journal of Social Policy Conferences* (No. 60, pp. 169-221). Istanbul University.
- Talas, C. (1992). *Türkiye’nin Açıklamalı Sosyal Politika Tarihi*, Bilgi Yayınevi, Ankara.
- Taşçı, F. (2010). *Politikalarda Can Simidi Sosyal Yardım*, Nobel Yayın, İstanbul.
- Tokgöz, F. (2017). *Sosyal Belediyecilik: Tekirdağ Büyükşehir Belediyesi Örneği*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Tekirdağ: Namık Kemal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Tokol, A. (2017). *Türkiye’de sosyal politika*. A. Tokol ve Y. Alper (Ed.), Sosyal politika içinde (ss.62-76). Bursa: Dora Yayıncılık.
- Tomanbay, İ. (2000). Türkiye’nin Sosyal Politikası İçinde Sosyal Hizmetlerin Durumu, Avrupa Birliği Sürecinde Türkiye’de Sosyal Hizmet politikaları, *Sosyal Hizmet Sempozyumu 2000*, Hacettepe Üniversitesi S.H.Y.O. Yay., Ankara.
- Tozanlı, G. (2016). *Yerel Yönetimlerde Sosyal Politika Uygulamaları: Bakırköy Örneği*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: İstanbul Aydın Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Türkdoğan, O. (1996). *Değişme, Kültür ve Sosyal Çözölme*, Birleşik Yayıncılık, İstanbul.

- Uğur, A. Bostan, M. K. (2016). Sosyal Harcamaların Yerelleşmesi: Sosyal Belediyecilik Uygulamalarının Etkinliği, *Gümüşhane Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Elektronik Dergisi*, Cilt 7, Sayı 15.
- Ulusoy, A. Akdemir, T. (2010). *Mahalli İdareler*, Ankara, 2010.
- Uzunay, Ş.C. (2016). Yerel Yönetimlerin Dezavantajlı Gruplara Yönelik Sosyal Politika Uygulamaları: Bir Alan Araştırması, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale: Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Yasım, Y. K. (2019). Dezavantajlı gruplar ve işgücü piyasası. *İşgücü Piyasasında Dezavantajlı Gruplar içinde (1-19. ss.)*. TAEM Türk Metal Yayınları. Ankara
- Yaşar, N. (2018). Eğitimde Cinsiyet Eşitsizliğinin Okullaşma Oranına Etkisi: Gelişmiş ve Gelişmekte Olan Ülkeler Karşılaştırılması. *İstanbul Üniversitesi Kadın Araştırmaları Dergisi*, 55-69.
- Yaylı, H. (2009). Türkiye’de Belediyelerin Kent Yoksulluğu İle Mücadele Politikalarının Değerlendirilmesine Yönelik Bir Araştırma: Kırıkkale Belediyesi Örneği. *Ulusal Kalkınma ve Yerel Yönetimler 1 , 4. Ulusal Yerel Yönetimler Sempozyum Bildirileri 1 içinde (ss. 399-450)*. 19-20 Ekim. Ankara: TODAİE.
- Yıldırım, H. (2019). *Türkiye’de Sosyal Belediyecilik Uygulamaları Üzerine Bir Karşılaştırma: Kadıköy Ve Esenler İlçe Belediyeleri Örnekleri*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler.
- Yıldırım, S. (1990). Yerel Yönetim ve Demokrasi, Türk Belediyeciliğinde 60 Yıl Uluslar arası Sempozyum Bildiri ve Tartışmalar Kitabı. *Ankara Büyükşehir Belediyesi Yayınları Metropol İmar A.Ş.*
- Yılmaztürk, A., Güler, T., (2017). Sosyal Devlet Anlayışının Yerel Karşılığı: Sosyal Belediyecilik ve Temel Sorunları, *Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi*, C.6, S.1, s. 2- 22.
- Yolcuoğlu, İ.G. (2012). *Türkiye’de Sosyal Politika Ve Sosyal Hizmetlerin Geliştirilmesi*, İstanbul Üniversitesi, Toplum ve Sosyal Hizmet, Cilt 23, Sayı 2.
- Yücel, B.N. (2017). *2000 Yılı Sonrası Türkiye’de Yoksulluk ve Sosyal Politika*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kırıkkale: Kırıkkale Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Zengin, Eyüp, Öztaş, Cemal (2009), ‘Yerel Yönetimler ve Sosyal Yardımlar: Üsküdar Belediyesi Örneği’ Aile ve Toplum Eğitim-Kültür ve Araştırma Dergisi, Cilt 4, Sayı 16.

EK 1: ARAşTIRMA SORULARI
DEMOGRAFİK SORULAR

Yaş Grubunuzu Belirtir misiniz?

☐18-24

☐25-34

☐35-44

☐45-54

☐55-64

☐65+

Cinsiyetinizi Belirtir misiniz?

☐Kadın

☐Erkek

☐Diğer (Lütfen belirtiniz: _____)

Mesleğiniz Nedir?

☐Öğrenci

☐Öğretmen/Akademisyen

☐Sağlık Çalışanı

☐Mühendis

☐İşçi

☐Memur

☐Serbest Meslek

☐Emekli

☐Diğer (Lütfen belirtiniz: _____)

BODRUM BELEDİYESİ VE KADIN POLİTİKALARI

Bodrum Belediyesi tarafından kadınlar için yürütülen politikalar hakkında genel bir özet verebilir misiniz? Bu politikaların ana bileşenleri ve uygulama alanları nelerdir?

Bu kadın politikalarını oluştururken belirlediğiniz öncelikli hedefler nelerdir? Bu hedeflerin seçiminde hangi faktörler etkili oldu?

Kadın politikalarının tasarımı ve uygulanmasında işbirliği yapılan başlıca kurumlar ve organizasyonlar kimlerdir? Bu işbirliklerinin politikaların etkinliği üzerindeki etkisi nedir?

KADIN DAYANIŞMA DERNEĞİ İLE İŞBİRLİĞİ

Bodrum Belediyesi olarak Bodrum Kadın Dayanışma Derneği ile gerçekleştirdiğiniz işbirliklerine dair bazı örnekler sunabilir misiniz? Bu işbirliklerinin temel amaçları ve gerçekleştirilen projeler nelerdir?

Bu işbirliklerinin toplumsal cinsiyet eşitliği girişimlerine olan etkileri nelerdir? Ortak çalışmalarınızın toplumsal cinsiyet eşitliği konusunda yarattığı somut değişiklikleri açıklayabilir misiniz?

Ortak projelerde karşılaştığınız başlıca zorluklar ve bu zorlukların üstesinden nasıl geldiğiniz hakkında bilgi verebilir misiniz? Bu işbirliklerinin sağladığı başarı öyküleri nelerdir?

KADIN İSTİHDAMI VE KOTALAR

Bodrum Belediyesi olarak belediyede kadın istihdamını artırmak için hangi özel politikalar uygulanmaktadır? Bu politikaların uygulama süreci ve hedeflenen sonuçlar nelerdir?

İşe alım süreçlerinde cinsiyet kotası uygulanıyor mu? Bu kota sistemi nasıl işlemekte ve kadın adayların işe alım sürecine etkileri nelerdir?

Bodrum Belediyesi, kadınların üst düzey yönetici pozisyonlarına atanmalarını teşvik etmek için hangi adımları atmaktadır? Bu çabaların başarıya ulaşması için uygulanan stratejiler ve elde edilen sonuçlar nelerdir?

KADIN MECLİSLERİ'NİN ROLÜ

Bodrum Belediyesi'nde Kadın Meclisleri'nin belediye karar alma süreçlerindeki rolü nedir? Bu meclislerin karar alma mekanizmalarına katılımı ve etkisi nasıl sağlanmaktadır?

Kadın Meclisleri tarafından yürütülen veya desteklenen projelerin kadınlar üzerindeki etkisi nasıl değerlendirilmektedir? Bu projelerin toplum üzerindeki somut faydaları nelerdir?

Bodrum Belediyesi, Kadın Meclisleri'nin çalışmalarını desteklemek için hangi kaynakları tahsis etmektedir? Bu kaynaklar arasında finansal, lojistik ve insan kaynakları desteği bulunmakta mıdır?

POLİTİKALARIN TOPLUM ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ

Bodrum Belediyesi tarafından yürütülen politikaların kadınların yaşam kalitesi üzerindeki doğrudan etkileri nelerdir? Bu politikaların kadınların günlük yaşamlarında sağladığı somut iyileştirmeleri açıklayabilir misiniz?

Uygulanan politikalar, toplumsal cinsiyet eşitliği algısını nasıl değiştirmiştir? Bu değişiklikler toplumun farklı kesimleri tarafından nasıl karşılanmaktadır?

Belediye politikalarının kadın sağlığı ve eğitimine olan etkileri nelerdir? Bu politikaların sağlık ve eğitim hizmetlerine erişimdeki rolü ve sağladığı iyileştirmeler hakkında detaylı bilgi verebilir misiniz?

POLİTİKA GELİŞTİRME SÜRECİ

Bodrum Belediyesi'nin toplumsal cinsiyet eşitliği politikalarının geliştirilme süreci nasıl işlemektedir? Bu sürecin temel adımları ve katılımcıları kimlerdir?

Toplumsal cinsiyet politikalarını geliştirirken karşılaştığınız başlıca zorluklar nelerdir ve bu zorlukların üstesinden gelmek için hangi stratejiler uygulanmaktadır?

Belediye olarak toplumsal cinsiyet eşitliği politikalarını değerlendirmek ve geliştirmek için hangi yöntemlerden yararlanıyorsunuz? Bu süreçte hangi araçlar veya teknikler kullanılmaktadır?

POLİTİKALARIN UZUN VADELİ HEDEFLERİ

Bodrum Belediyesi tarafından uygulanan kadın politikalarıyla uzun vadeli olarak hangi toplumsal veya ekonomik değişiklikleri hedefliyorsunuz? Bu politikaların kadınların yaşam koşullarını iyileştirme konusunda belirlediğiniz özel hedefler nelerdir?

Belediyenin kadına yönelik politikalarında gelecekte hangi konulara öncelik verilmesi planlanıyor? Bu önceliklerin belirlenmesinde hangi kriterler göz önünde bulunduruluyor?

Bodrum Belediyesi olarak toplumsal cinsiyet eşitliği alanında kendinize koyduğunuz başlıca hedefler nelerdir? Bu hedeflere ulaşmak için hangi stratejileri izlemeyi düşünüyorsunuz?

ÖZGEÇMİŞ

Adı Soyadı : Ezgi AKGÜL AKALAN

Yabancı Dil : İngilizce

Doğum Yeri ve Yılı :

E-Posta : _____

Eğitim ve Mesleki Geçmişi:

- 2023 Serbest Muhasebeci Mali Müşavir ünvanını almaya hak kazanmıştır.
- 2021-2023 Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik Stajı
- 2022-2024 Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Anabilim Dalı, Anadolu Üniversitesi, Eskişehir (Türkiye)
- 2022-2023 Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Uluslararası Ticaret ve Finansman, Kütahya Dumlupınar Üniversitesi, Kütahya (Türkiye)
- 2011-2017 İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İktisat, Anadolu Üniversitesi, Eskişehir (Türkiye)
- 2007-2011 Muğla Şehit Altuğ Pek Anadolu Lisesi (Muğla Anadolu Lisesi), Muğla (Türkiye)

Mesleki Birlik/Dernek/Kuruluş Üyelikleri:

- TÜRMOB: Türkiye Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler ve Yeminli Mali Müşavirler Odaları Birliği
- Bodrum Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler Odası